

Universitetsbiblioteket, Lunds universitet

DE LA GARDIESKA ARKIVET

TOPOGRAPHICA, svenska avdelningen

Förteckning reviderad av Per Stobaeus 2011

Inledning

Den svenska avdelningen av Topographica i De la Gardieska arkivet innehåller geografiskt ordnade handlingar från 1520-tal till 1830-tal samt några få avskrifter av medeltidsbrev.¹ Stommen utgörs av ekonomiska och juridiska handlingar från några större gods i Uppland, Södermanland, Östergötland, Västergötland och Skåne, vilka tillhört olika adelsfamiljer – alltså inte bara De la Gardie. Särskilt omfattande är handlingarna från Sjöö, Tullgarn, Löfstad och Läckö. Men i Topographica ingår också ett stort antal andra dokument av främst ekonomisk och juridisk natur, vilka är ordnade efter stad eller härad. De rör orter i Svealand och Götaland. Det bör observeras att avdelningen Skåne innehåller även handlingar från den tid då Skåne tillhörde Danmark. Några 1600-talsräkenskaper från Karleborg och Autis i Finland återfinns i Uppland under rubrikerna Ekolsund och Runsa. Genom arv, godsförvärv eller genom samlarintresse har allt detta arkivmaterial så småningom kommit i familjen De la Gardies ägo.

Topographica ordnades på Löberöds slott av greve Jacob de la Gardie (1768–1842) och hans medhjälpare Peter Wieselgren (1800–1877). Anteckningar av dem påträffas här och var på handlingarna och på gamla aktomslag. Topographica fördes jämte andra delar av De la Gardieska arkivet till Lunds universitetsbibliotek efter Jacob De la Gardies död. I Lund har Topographica gått igenom och förtecknats i olika omgångar. På ett aktomslag i avdelningen Skåne Krapperup 1c finns t.ex. anteckningen ”genomgången af Ingstad”. Anteckningen härrör från det förteckningsarbete som gjordes omkring år 1900 av bl.a. den pensionerade läroverksrektorn Olof Ingstad och dåvarande amanuensen Otto Sylwan (se inledningen till min förteckning över Historiska handlingar). Föreliggande förteckning är till stor del en avskrift av deras förteckning – särskilt vad gäller sammanfattningarna av gårdarnas historia – men den innehåller många kompletteringar som gjorts utifrån en ny genomgång av handskrifterna. Pagineringen av dokumenten i Topographica har utförts av Jaroslav Pacejka, som var anställd vid Universitetsbiblioteket till 2009.

¹ Beträffande avskriftena av medeltidsbrev se Uppland, Rosersberg 1a; Södermanland, Hölebo härad och Häringe 7; Östergötland, Memmings härad; Västergötland, Viste härad.

Ett par exempel ur innehållet skall nämnas här: I *Topographica* ingår en stor mängd brev från gårdarnas förvaltare till deras godsherrar. Brevskrivarna behandlar här allt möjligt som gäller gårdarnas skötsel och redogör för hur de verkställt sina herrars befallningar. En typisk inledningsfras i sådana brev är: ”Med sidsta påst, hade iag den nåden att i underdånighet emottaga Eders Höggrefl. Excellences nådiga skrifvelse af d: 11 sidstledne October...” (Västergötland, Stola 2, 16 oktober 1736). En hel del i breven rör ganska triviala ting såsom leverans av räntan och dylikt, men ibland blir brevskrivarna mer personliga och faller omdömen om medarbetare på gården. De kan även berätta om missväxt, krig eller sjukdom som härjar i bygden. En annan intressant historisk källa är trädgårdsräkenskaper, som förekommer på många ställen bland handlingarna från de uppländska, sörmländska, östgötska och västgötska godsens. Här får man en uppfattning om vilka frukter, grönsaker och kryddor som odlades och levererades till godsherrarna på 1600- och 1700-talen. Mångfalden var påfallande stor. Även boskapsinventarier (där i ett par fall kornas namn anges) och lönestater för tjänstefolket förekommer, samt inventarier över byggnader och lösöre.

Några kartor från 1600- och 1700-talen påträffas i *Topographica*: Stockholm, Göteborg, Karlskrona, Kista i Sollentuna socken, Rosersberg, Häringe, Slagårda i Lillhärads socken, Vivalla i Långbro socken, Biskopskvarn i Norra Härene socken och Ulfstorp i Sparlösa socken. En handritad karta över den norska Enningdalsälven med omgivning har av misstag hamnat under rubriken Uppland. Ritningar över byggnader finns också på ett flertal ställen.

I ett bihang sist i förteckningen upptas 15 kartor från Stora nordiska krigets tid. De visar gränstrakterna mellan Sverige och Norge. I bihanget finns också en karta över rågången mellan Rosersberg och Vallstanäs i Uppland 1667.

Bland sådant som man kanske inte väntar sig att finna i *Topographica* kan nämnas följande:

Magistratens dom 1624 i mål rörande Johanna Andersdotters stöld av gryta och peppar på Kiviks marknad från borgare i Kristianstad (Allmänt, Kristianstad).

Latinska och tyska sentenser och ordspråk (Västmanland, Bergslagen 11).

Karta över Vivalla från 1600-talet, där Lars Wivallius nämns som brukare av Västergården (Närke, Vivalla).

Brev rörande Maria Sofia Oxenstiernas strögods i Östergötland och Småland från förvaltaren Håkan Andersson i Fulmestad 1650–1669 samt Jöns Jonsson 1668–1669. Håkan Anderssons brev innehåller bl.a. berättelser om boskapsdöd och människors död p.g.a. svält (Östergötland, Allmänt och blandat 1a).

Häradshövding Peder Jönsson tillkännager 1572-02-13 att Erik Jönsson till Löfstad (Lillie) meddelat att kungen återgivit honom Äsplunda i Fornåsa, som hans farfar Håkan Jönsson sålt till kyrkan i Sten Sture d.y:s tid. Med långt referat av vittnesmål om köpbrevet m.m. Ett reformationshistoriskt intressant brev (Östergötland, Allmänt och blandat 1a, Bobergs härad).

Instruktion för predikoförhör av tjänstefolket på Löfstad (Östergötland, Löfstad 10a).

Tre spelkort (Östergötland, Löfstad 11).

En samling ritningar och utkast (inskrifter m.m.) till De la Gardieska gravkoret; inventarium för Varnhems klosterkyrka (Västergötland, Varnhem).

Berättelse om ovädrets åverkan på Mönsterås kyrka 1682 (Småland, samlingskapsel c).

Klagomål på snapphanars härjningar i Almudsryd 1677 (Småland, Hägerstienska gods h).

Avskrift av Fredrik II:s donationsbrev för Laholms skola 1575 (Halland, Laholm 2).

Förteckning över gods som ärkebiskop Birger Gunnarsen tilldelat kantoratet vid Lunds domkyrka (Skåne, Maltesholm 2a).

Petter Sälfskares räkenskaper 1612–1616 (Skåne, Vittskövle 2a).

Handlingar rörande Viderups hospital, 1700-tal (Skåne, Hvidarp).

Den utländska delen av Topographica redovisas i separata förteckningar och omfattar fr.a. handlingar rörande de delar av det forna svenska östersjöväldet som inte ligger inom det nuvarande Sveriges gränser. Där ingår också en avdelning med danska handlingar (häri en del skånska handlingar från tiden före 1658).

Foton i denna förteckning är tagna av Bengt Melliander.

ALLMÄNT

1. Lagmansrättan i Uppland och Västmanland 1643. Redogörelse för uppbörden, som disponerades av Jakob De la Gardie. Inbunden i pergamentband.
2. Lagmansrättan i Uppland och Västmanland 1646. Redogörelse för uppbörden, som disponerades av Jakob De la Gardie. Inbunden i pergamentband.
- 3a. Lagmansrättan i Uppland och Västmanland 1645. Redogörelse för uppbörden, som disponerades av Jakob De la Gardie. Inbunden i pergamentband.
- 3b. Lagmansrättan i Uppland och Västmanland 1647. 57 fol.

Handlingar från 1617–1642. 11 fol. Skadade.

Häradshövding Per Bengtsson i Kinne härad om gårdar tillhöriga Jacob De la Gardie. Avskrift.

1617-05-12

Ale häradsting om rannsaking av tomt. Avskrift.

1618-08-12

Jacob De la Gardie om sina underlydande bönder på Kållandsö. Avskrift.

Summa på Västmanlands förläning. Förslag på Läckö ladugård 1640–1641.

1641-10-24

Lön, förtäring och utfordring vid Läckö slott.

Gärder från härader i Västergötland och Östergötland 1642.

4. Jordeböcker, omfattande gods i flera landskap, vilkas ägare ej kunnat utrönas. Koncept och fragment.

Handlingar rörande Sveriges städer (Stockholm främst, därefter alfabetiskt), mestadels fastebrev och dylikt:

Stockholm

001–002. Planritning (karta) av Axel Lillies och närmast omkringliggande hus vid Norrmalmstorg 1655. Signerad Anders Torstensson.

003. Planritning (karta) av Lillieska m.fl. tomter vid Norrmalmstorg (nu Operatomten).

004. 1618-09-28. Förteckning över borgmästare, rådmän och prästerskap i Stockholm. Kopia från 1600-talet av pergamentshandling, tillhörande Tyska kyrktornets glob.

005. 1618-10-03. Förteckning över riksråd, sekreterare, borgmästare och råd och åldermän i Stockholm. Tyska. Kopia från 1600-talet av pergamentshandling, tillhörande Tyska kyrktornets glob.

006. 1618-09-25. Förteckning över riksråd, adelsmän, officerare, borgare i Stockholm m.fl. som bekostat förgyllningen av knoppen och fanan på Tyska kyrkans torn.

007. Inskrift i Riddarholmskyrkan angående orsakerna till Sveriges olycka och motgång (svenska och latin).

008. 1634-04-03. Brev från borgmästare och råd i Stockholm till en grevinna angående mäster Ernst Skomakares försäljning av sitt hus på Skomakaregatan, till vilket grevinnan har "naborätten".

009. 1646-04-02. Stockholms magistrats fastebrev på Anders Nilssons (tullnär vid Långholmen) försäljning av en gård i södra förstadens västra del till Matthias Schiller. Med stadens signet.

010. 1651-08-13. Angående värdering av Hans Belmers hus vid Stora torget.

011–012. 1637-06-07. Borgmästare och råd i Stockholm angående major Petter Margalies igenbördande av sin broders gård, som sålts till skräddare Jean Sedan. Med Stockholms stads sigill.

013. 1679-09-26. Angående dragningen av rännil mellan Horns- och S:t Pauls gator på Södermalm.

014–016. 1686-02-22 och 1686-03-18. Tillkännagivande att Berent Palms gård är till salu.

017–020. Utdrag ur Stockholms rådhusrätt protokoll 1691-10-07 m. fl. angående rivning av hus på Österlånggatan.

021. Utdrag ur Stockholms rådhusrätt protokoll 1702-01-29 om inköp av persedlar till stadsvakten.

022. 1749-02-21. Tryckt plakat från Stockholms stads byggnings- och ämbetskollegium om att renhållningen på stadens offentliga platser överlätits åt privatpersoner.

023–024. Ca 1750. Angående finansieringen av S:t Jakobs och S:t Johannes församlingars fattighus.

025–031. Utdrag ur brev 1793 (?), författat av Thure Wannberg med kritik av planerna på igenfyllning av Norrström samt förslag till ny utformning av Norrmalmstorgsbron m.m.

032–035. Redogörelse för skötseln av hemmanet Skuggan (i Djurgården) och dess arrende 1809.

Arboga

1651-08-03. Intyg om lagbjudning av Fantebo i Skinnskattebergs socken. Av lagläsaren i Västmanland Lars Olofsson.

1660-08-18. Borgmästare och råd skänker en tomt i Arboga till Gustaf Bonde. Med stadens sigill.

1663-04-15. Fastebrev på föregående. Med stadens sigill.

Göteborg

Karta över Göteborg och Hisingen, kolorerad, odaterad. Riksgränsen mot Norge utsatt.

Helsingborg

1563, måndagen näst efter midfastosöndagen. Skuldebrev från byfogden i Helsingborg Antonius Thomesen till Eskil Oxe till Løgismose.

Karlshamn

Underrättelse om stadens besvär. Efter 1720. Häri Karlshamns stads- och löningsstat.

Karlskrona

Karta över Karlskrona skärgård 1697.

Karta över Karlskrona. Omkring 1740?

Kristianstad

Magistratens dom 1624 i mål rörande Johanna Andersdotters stöld av gryta och peppar på Kiviks marknad från borgare i Kristianstad (4 sidor med text). Original med sigill.

Göta hovrätts brev till rådstugurätten i Kristianstad 1762-09-02 angående bördeskillning i myntplåtar respektive i bankotransportsedlar. Avskrift?

Lidköping

1639-11-12. Måns Knutsson Guldsmed säljer kvarnlycka till Bengt Andersson. Med sigill.

1671-07. Smeden Johan Ehlebahr, som i nya Lidköping erhållit en tomt med hus av Magnus Gabriel De la Gardie, förpliktar sig att utöva sitt hantverk där.

1643-11. Hans Olsson i Lidköping säljer lycka till Bengt Andersson. Med sigill.

1648-03-05. Borgmästare och råd säljer ett jordstycke till Bengt Andersson. Med sigill.

1654-08-01. Magnus Gabriel De la Gardies instruktion för Lidköping. Med sigill.

1654-08-01. Magnus Gabriel De la Gardies ”conditioner” för Lidköping. Med sigill.

1660-08-25. Bengt Andersson säljer kvarnbäckslucky till prosten i Lidköping Björn Benedicti. Med sigill.

1661-05-07. Magistratens fastebrev på föregående. Med sigill.

1721. Förteckning över och redogörelse för staden Lidköpings besvär.

Handlingar rörande staden Lidköpings klagomål 1721.

Lund

1706-09-10. Utdrag ur rådstuguprotokoll. Om gräns mellan Anna Sophia Lindenows gård (som bebos av handelsmannen Ludolf Liefertz) och fältskären Christian Brunckmans gård.

1707-03-04, Klågerup. Brev från O. Mortensson (?) till borgmästare Olaus Nordsteen om försäljning av gård.

Malmö

Beskrivning av fattigvårdsinrättningen von Conowska Ladugården 1823 av C. C. Halling. Avskrift.

Norrköping

1670-09-17. Borgaren Johan Olofsson om försäljning av gård.

Nyköping

1603-03-21. Borgare i Nyköping rannsakar om tomter tillhöriga Sigrid och Anna Margareta Sture.

Ronneby

Promemoria angående där bosatta handlandes ökade rättigheter. Odat. (efter 1820).

Söderköping

1664-09-13. Kungl. Maj:ts resolution med tillåtelse för Söderköpings borgare och Gusums bruk att ha lastage och utskeppning vid Valdemarsvik. Avskrift.

1666-07-03. Kommerskollegium om Söderköpings handel. Avskrift.

Uppsala

1636-08-18. Från borgmästare och råd i Uppsala med bön för Jöns Matsson, som är skräddare på landsbygden, att han skall slippa utskrivas som knekt, eftersom han är inskriven som borgare i staden. Med sigill.

Olof Celsius d.y., *Kort berättelse om Upsala slotts begynnelse och öden*, tryckt 1745 (avskrift).

Varberg

1669-03-11. Från Gustaf Banér till borgmästare och råd i Varberg. Lars Winterman förordnas som kassör i Varberg.

Örebro

Utdrag ur Örebro rådstugurätts protokoll 1720-01-07 angående herredagspenningar.

Utdrag ur Örebro rådstugurätts protokoll 1721-03-01 angående tvist om vem som skall utföra sekreterarsysslan med anledning av att sekreteraren Magnus Lundqvist inte kan utföra sitt arbete p.g.a. att hans arm och hand svullnat.

UPPLAND

Allmänt och blandat²

- a) Ridderskapets och adelns sätesgårdar med underliggande hemman (odaterat) 1678?

Utdrag ur Upplands båtmansindelingsbok 1694 m.m.

Skrivelse angående besiktning av pretentionslinjer och råsträngar i Uppland. Fragment. 1689?

1693-04-10. Angående klarering av oköpta räntor för köpegods i Uppland.

Utdrag ur 1704 års jordebok för Uppland m.m. Konzept.

Specifikation på Andreas Torstenssons och Axel De la Gardies gods i Uppland. Odaterad.

Fyra utdrag ur jordeböcker.

- b) Räkenskaper över Hägerstiernska strögods 1673–78, 1689, 1691–96.

Observationer och balansräkningar 1680–1683.

- c) Handlingar rörande spridda gods och hemman som innehafts av Hägerstierna, de flesta väl blott någon kortare tid, såsom pant för skuld. Häri: handlingar rörande Onsalagodsens 1658; Gottbol, Risslinge, Åsby m.m. 1668–1670; ”Jacob Spens’ gods”, odat.

- d) Handlingar rörande strödda hemman och gods, ordnade häradsvis. Köpebrev, bytesbrev fastebrev, jordeböcker m.m.

Bro härad

Bälinge härad

Ärlinghundra härad. Häri bl.a: Lagmansrättens dom 1687-06-09 för bokhållare Petter Wattman i tvist angående rätten till 150 lass ved, som denne anser vara tagen i hans skog. Skiss över rågång mellan Slåsta och Älgesta.

Frösåkers härad

Hagunda härad. Häri bl.a: Änkan Lisa Olofsdotters i Sågstennäs bön till greve om lindring i arrende 1749.

Håbo härad. Häri bl.a: handlingar rörande Kalmarsnäs, 1670-talet.

² Se även nedan, Västergötland, Läckö 37.

Lagunda härad. Häri bl.a: Brev från Jonas Sundstedt till hovrätten om vägdelning i Hjalsta socken 1735. Brev från Biskopskulla församling till dess patron med bön om tillstånd att inköpa bräder för reparation av kyrkbänkarna. Beskrivning av hemmanen Söderby och Byle i Närtuna socken.

Norunda härad. Häri bl.a: Brev om ägoskillnad i Viksta och Vendels socknar 1670-05-26. Supplik till greve från frälsebönder i Vallby i Viksta socken med klagomål över utlagor och dagsverken som Sidonia Juliana Lewenhaupt påtvingar dem.

Olands härad. Häri bl.a: Rannsaking i Kammararkivet om utjordar till byar i Österlövsta socken 1668-02-20 samt 1685-12-31. Supplik till landshövding från frälsebonden Hans Hansson som plågas av inkvarterade dragoner och önskar att få överta ett kronohemman.

Rasbo härad. Syn i Funbo socken 1591 och 1595. Avskrift.

Seminghundra härad. Jordebok över Sollentuna härad och Danderyds skeppslag 1686. Koncept till brev angående iståndsättningen av det vanvårdade frälsehemmanet Kista i Sollentuna socken 1694-08-16. Handlingar rörande Järva i Solna socken.

Trögds härad. Häri bl.a: Anders Knutsson överlåter sitt arv i Gränby i Vaksala socken och härad på brodern Hans Knutsson 1654-07-16.

Vaksala härad (se även ovan Trögds härad). Häri bl.a: Intyg av Johan Ersson att ingen utjord hör till Söderby i Danmarks socken 1681-10-17.

Vallentuna härad. Häri bl.a: Räntan från Österekedal i Värmdö socken 1630 och 1631. Avtal mellan Gerslinus arvingar och länsmannen Lars Jönsson om Ulfsala i Värmdö socken 1639-09-19. Supplik till Magnus Julius De la Gardie från bonden Jöns Nilsson i Vreta i Kulla socken med klagomål över att glasmästaren Johan Holm trängt honom från hemmanet.

Åsunda härad. Häri bl.a: Dom angående syn i Tillinge socken (Vindberg och Dorsilla) 1634-10-08. Jordebok över godset Lundby. Brev till häradsrätten från bönder angående tvist om gärdesgård.

Örbyhus härad. Häri bl.a: Vittnesbrev om fåbodar i Vendels socken 1621-02-26. Häradshövdingens dom i tvist om mossar och ängar mellan Holmsånger och Älvkarleby 1635-10-02. Jordebok över Örbyhus 1654. Gustaf Cruus kontrakt med sina underlydande bönder i Älvkarleby om att räntan skall betalas i pengar i stället för in natura 1680-05-13. Rannsaking i Kammararkivet om Lempesbo i Västlands socken 1684-11-29. Brev från Erik Feller till deputerade i allmänningsskommission angående Älvkarleby 1694-06-21. Handlingar rörande klagomål mot häradshövdingen Johan von Scheffer.

Samlingskapslar

Charlottenburg

Egendomsbeskrivning 1835.

Drottningholm

Ekonomiska anteckningar från 1656.

Ekeby säteri

tillhörigt Hedvig Catharina De la Gardie f. Lillie.

Arrendekontrakt 1744.

Ekholmen

Brev från P. Weckholm till grevinna 1704-03-14 angående inventering av trädgården m.m.

Kvitto på att skepparen Jakob Jakobsson betalt för murtegel 1751-05-06.

Enningdalsälven i Norge

Handritad karta över Enningdalsälven med omgivning. Svensk text. Odaterad.

Fittjabodarna i Fittja socken, Lagunda härad, tillhörande De la Gardie.

Handlingar från 1691, 1706–11, 1760.

Fånö (Löts socken)

Tillhörde Oxenstiemska släkten, sedan Fabian Wrede.

Restlängd och räkenskaper 1651–58, 1664.

Trädgårdsräkenskaper 1704–13. Med listor över grönsaker, frukt och kryddor.

Odaterat brev till greve från f.d. fogden på Fånö Anton Eriksson Biugg med bön om ekonomiskt understöd p.g.a. sjukdom och fattigdom.

Hakunge

Intyg om inteckning 1696-02-11.

Håtuna och Tibble

Hemman där, förlänade åt Jacob De la Gardie.

Räkenskaper från tiden 1613–30. Klagomål från bönder över körslor, gästning och skjutsfärder 1617-10-09. Köpebrev av Svante Stenbock på gårdar i Tibble 1630-07-05 samt av Peder Andersson i Brunna på hemman i Håtuna 1641-12-18.

Karlberg

Arrendekontrakt 1675-07-28. Jordebok 1677. Utdrag ur jordebok 1683. Memorial angående byggnader 1722.

Kista i Sollentuna

Karta 1691 med beskrivning. Undertecknad Peter Arosander.

Krusenberg

Utdrag ur de kungliga köpebrevn angående de hemman, varav godset bildades (1640–1647).

Lindholmen, Orkesta socken

Såldes 1682 av Johan Gabriel Stenbock till Kristina Tott, f. Brahe. Såldes 1708 av Gustaf Bonde m.fl. till Josias Cederhielm.

Köpebrev 1682-03-16. Original med sigill och kopia.

Köpebrev 1708-06-25. Kopia.

Två odaterade jordeböcker.

Rissne (ryttmästareboställe, Spånga socken)

Innehades av Pontus Fredrik De la Gardie, som samtidigt hade Arnö boställe.

Brev 1744-01-04 från Krigskollegium till Axel Spens och Theodor Ankarcrona angående syn.

Synprotokoll 1767, 1774, 1775.

Signildsberg (Håtuna socken)

Promemoria för "N.N. sätesgård" (Signildsberg?). Efter 1724.

Skälby, Breds socken

Arrendehandlingar från år

1688 (ägare: Adam Schildt)

1720–1721 (ägare: Agneta Wrede, g. Lillie)

1745–1751 (ägare: Hedvig Catharina Lillie, g. De la Gardie)

Odaterad supplik från bönder med bön om lindring i arrende p.g.a. missväxt.

Säby, Järfälla socken, löjtnantsboställe

Handlingar rörande Säby 1679–83. Avskrifter.

Jordebok 1683.

Handlingar rörande dess ödesmål och iståndsättande 1724–1735.

Veckholms kyrka

Handlingar rörande reparation av De la Gardieska gravkoret 1705–1707 och 1739–1746.

Våla och Nora socknar

Pantegods där, innehavda av De la Gardie. Jfr Löfstad.

Protokoll från Våla häradsting 1635-05-15 med bön om hjälp för Anders Bengtsson, som råkat i stor fattigdom p.g.a. att den skotte som tjänade som knekt i hans ställe har rymt med hans kläder och andra tillhörigheter.

Jordeböcker 1659, 1666, 1684.

Supplik till greve från bönder i Våla 1688 med bön om förskoning från skyldigheter och utlagor p.g.a. missväxt.

Arnö

Biskops-Arnö, Uppland. Såldes av kronan 1622 till Philip von Scheiding, övergick från honom 1641 till Jacob De la Gardie och därefter till Axel Julius De la Gardie, reducerades och blev översteboställe.

1 och 2

Två volymer, pergamentband, innehållande:

Fogden Erik Nilssons räkenskaper för 1641–1643 med verifikationer och förklaring över anförda besvär. Bland bilagorna även egenhändigt undertecknade brev av Jacob De la Gardie och Ebba Brahe. Löst bilagda: Listor över årliga räntan och lösören.

3a

Fogden Olof Erikssons räkenskaper 1650 och 1651 med ”befallningssedlar”, bland vilka brev från Jacob De la Gardie och Ebba Brahe. Upptar bl.a. livsmedel.

3b

Räkenskaper över smör, mjöl, öl och vin 1648–1652.

3c

Landboräkningar 1674–1676.

4a

En volym om 213 blad med register i början. Innehåller åtkomsthandlingar, jordeböcker, inventarier och i synnerhet reduktionshandlingar 1622–1704. Delvis avskrifter. Häri fol. 96 f. supplik från Sophia Juliana Forbus, som drabbats av reduktionen, med egenhändigt avslag av Karl XI.

4b

Lösa handlingar av samma art (avskrifter) 1622–1765.

4c

Avskrift av protokoll över av- och tillträdessyn på överstebostället Arnö d. 3–7 november 1763.

4d

Spannmålsräkning, viktualieräkning, kreatursräkning 1765.

Dalby gård

tillhörde Claes Ekeblad

Brev till Claes Ekeblad från förvaltaren Nils Ståhl 1733–1736 med utförliga redogörelser för gårdens skötsel.

Brev till Claes Ekeblad från förvaltaren Johan Bångh 1733–1735. En del av breven daterade i Berga.³

³ Högvälborne herr Grefue Kongl. Maj^{ts} och Sweriges Rijkets högstbetrodde Man och Råd

Nådigste Herre

Eders *Excellence* beder iag alldra ödmiukast icke onådigt uptager, at iag ej långt för detta upvaktat med min ringa skrifuellse om tillståndet på Dahlby gårdh, mine Embetz förättningar har varit nog vållande, ty har iag i ödmiukheet nu den ähran att afläggia min skyldigheet, och i ödmiukheet berätta dett Befallningzman på Dahlby gård har alltsedan han var i Stockholm hållitz vidh sängen, och plågatz af Fråßan, så dett är intet stort igen af honom, huilken siukdomb ännu *Continuerar*, iag är rädder mycket Efter sättes med kiörßler och mehra som nu medan föhret påstår kunde förrättas derest han vore frisk.

Trösken går alltför sig, och kommer i morgon att afmäthas en korn dråßa, var vid iag vill gud skall vara tillstädes, efter befallningzman är sängliggande. Wak fisket har intet dugat af ordsak Siön gått yppen tills förr 3 dagar sedan, men nu är näten utlagde, vad vår herre täckes förlähna. Drängarne som fölgde oxarne till Staden lærer efter befallning gjort berättelse om tillståndet vjdh gården som gud vari låf går an allenast befallningzman vore frisk,

Brev till Claes Ekeblads sekreterare Hans Pettersson från förvaltaren Nils Ståhl 1733–1735.

Brev till Claes Ekeblad från soldaten och drängen Magnus Kulberg 1735-08-31, som ber att få slippa den hårda tjänstgöringen vid Dalby gård, eftersom han lider av svåra men från kriget i Norge.

Brev till Claes Ekeblads sekreterare Hans Pettersson från Jean Sandelius 1736-05-06 och från H. G. Schultz 1736-02-11.

Förteckningar på försändelser från Dalby 1733–1736.

Ekholmen

Friherreskap för De la Gardie

1. (pergamentband)

Landbo-gårdsräkningar 1641–42, med verifikationer, bland vilka några brev från Ebba Brahe till fogden Dominicus Davidsson (sådana även i följande volymer). Förtärlingslängder 1641. Jordebok 1640. Löst bilagd en översikt av räntorna m.m. (även gällande Runsa, Venngarn och Arnö).

2. (pergamentband)

Räkenskaper för 1643 jämte dylika för Arnö, med ”befallningssedlar” och andra verifikationer.

dejan var och siuk i Söndagz, då iag var vidh gården, men iag förhoppas hon snart förbättras. För öfrigit afvacktas Eders *Excellences* nådigste *ordres* huru man sig med ett och annat förhålla skall, huilcket så mycket giörligit är för mig, med all flijt Efterkommas skall och förblifuer med allra diupesta vördat

Eders *Excellences*

Alldraödmukaste Tienare

Johan Bångh

Berga d. 28 Januari 1735./.

3–4. (pergamentband)

Räkenskaper för 1644–45 rörande Ekholmen, Arnö, Runsa och Jakobsdal.

5. (pergamentband)

Räkenskaper 1647 för Ekholmen, Arnö och Runsa.

6. (pergamentband)

Räkenskaper 1654 för Ekholmen, Rävsnäs och Resta-godsen. I slutet av volymen: fogden Börge Abrahamssons förklaring på Bertil Hanssons ”oärliga beskyllningar”. Löst bilagd: Årsväxten vid Ekholmen 1654 m.m.

7. (skinnband)

”1659 års Ekholms Gårdz och Landbo Räkninger Närikes och Wärmelandz Goßens Räkninger Medh Behörige Jordeböcker, Affkorttning Och Mantalls Längder, Sampt Documenter Quitenzier och Verificationer [Häri brev från Magnus Gabriel De la Gardie och Maria Euphrosyne]. Swän Perßons Rechningh för Droningeholm [Drottningholm] och der hoos observationer jempte förklaringer derpå. Öfuer hans 1657 och 658 års Rechninger”

Anmärkningar mot Börge Abrahamssons räkningar 1654–58 och hans förklaringar däröver.

8. (pergamentband)

Räkningar rörande Ekholmen 1661 till juli 1662 av Börge Abrahamsson, med verifikationer. I slutet: Inventarium 1661-11-01.

9. (kapsel)

Fataburen vid Ekholmen 1611.

Inventarium vid Ekholmen 1611.

Inventarium vid Ekholmen 1595.

Inventarium vid Steninge gård, Husby-Ärlinghundra socken, 1609.

”Kort förslag om på den Rännta som lyder till Friherreståndet Eckholmen” 1603 och 1607.

Räkenskaper Ekholmen 1640.

Räkenskaper Ekholmen 1654, 1655.

Ekolsund (Ekholmssund)

1. (pergamentband)

Räkenskaper för år 1670 för Ekolsund och för Karleborgs grevskap i Finland, båda tillhörande Claes Tott. Jämte verifikationer.

2. (kapsel)

a) Överenskommelse 1670 angående Ekolsunds pantsättande till Magnus Gabriel De la Gardie.

b) Brev 1732–1740 från inspektör Gabriel Hök till Magnus Julius De la Gardie om gårdens skötsel m.m. Häri odaterat brev om behandlingen av en ”fänig” torparson (jfr supplik från fadern 1736 i ”Handlingar från 1732–1737” nedan!).

Handlingar från 1732–1737.

c) Handlingar rörande väghållning och skjutsning i Uppland (Gran och Tibble) 1775, 1786, 1789.

Farsta

Värmdö socken. Tillhörde Maria Sofia De la Gardie, gift med Gustaf Oxenstierna.

1 inbunden volym. Räkenskaper för åren 1649–1672. Några lösa handlingar från samma tid bilagda.

Friberg

Säteri i Kulla socken. Tillhörde Axel Julius De la Gardie, hans son Adam Carl och dennes änka Anna Juliana Horn.⁴

1

En häftad volym.

Räkenskaper för Friberg 1657–1673. Räkenskaper för Arnö, Friberg och Rölunda gårdar 1674–1686 med verifikationer, bland vilka biljetter från Axel Julius De la Gardie och Sophia Juliana Forbus.

2a

Räkenskaper för Friberg 1686–1688, 1691, 1694–1695.

2b

Räkenskaper för Friberg 1697–1699 (jordeböcker, verifikationer, ”observationer”).

Räkenskaper 1711–1718.

Verifikationer 1723–1724.

Räkenskaper 1729.

Verifikationer 1731–1732.

2c

Räkenskaper för Friberg 1756–1759.

Två jordeböcker utan år.

⁴ Jfr sterbhushandlingar efter Axel Julius De la Gardie och Sofia Juliana Forbus i De la Gardieska arkivet, Släktarkiven, De la Gardie 158–159.

Strödda handlingar 1680–1752 samt odaterade (jordeböcker, rustjänstlängder, arrendekontrakt, suppliker (bl.a. angående brandstod i Lagunda härad 1738) m.m.).

Jakobsdal (nu Ulriksdal)

Anlagt av Jakob De la Gardie, ägdes sedan av Magnus Gabriel och såldes 1669 till Hedvig Eleonora. Enligt en ”demonstration” (se nedan) skulle det ha sålts till drottning Kristina för 30 000 riksdaler.

Diverse papper 1645–1652 (avlöningslistor, kontrakt med trädgårdsmästare 1647 m.m.).

Räkenskaper för år 1652.

Räkenskaper med verifikationer 1662.

”Demonstration Öfwer Jacobzdahls Bekåstnadh och Dhet Kiöph Som Gården Sampt deß Appartinentier Sålldes före” 1653.

Rosersberg⁵

Norrunda socken. Anlades på 1630-talet av Gabriel Bengtsson Oxenstierna, reducerades och kom därefter till Bengt Oxenstierna, efter vars död 1702 det innehades av hans sterbhus och änka Magdalena Stenbock (d. 1726). Godset såldes sedan till generalen baron Axel Löwen och kort därefter för 240 000 dlr kpmt till Ernst Johan Creutz. Övergick 1741 till Hedvig Catharina Lillie, Magnus Julius De la Gardies änka, och såldes 1747 (jänte det bredvid belägna Vallstanäs) till Erland Broman.

Fastebrev utfärdade 1742-10-03 och 1742-10-08 av Carl Jacob Gyllenadler och 1747-01-16 av Carl Dubbe för Hedvig Catharina Lillie på Rosersbergs gods med underliggande hemman, som sålts av Ernst Johan Creutz. Fol. Praktfullt präntade brev å pergament med vidhängande 10 sigill i träkapslar. Inbundna i helt skinnband med guldornament. Inlagt i låda.

1a

⁵ Jfr De la Gardieska arkivet, Släktarkiven, Oxenstierna 37.

Åtkomsthandlingar m.m. för Gabriel Oxenstierna 1621–1641. Häri avskrifter av brev 1338-05-31,⁶ 1477-03-03⁷ och 1565-04-13.⁸

Handlingar angående Skäninge i Norrsunda socken 1626–1645 (som uppgått i Rosersberg). Mestadels samtida avskrifter, ett par original.

Handlingar angående rågången mellan Rosersberg och Vallstanäs 1627–1681 (särskilt rörande torparen Lars Halvardssons vittnesmål vid rättegång om omkullkastad rågång). Häri originalbrev från Axel Oxenstierna till Gabriel Bengtsson Oxenstierna 1636-12-12.

[Karta över rågången mellan Rosersberg och Vallstanäs, ritad 1667 av Johan Persson Gedda. Förd till Topographica, Bihang, kartor]

1b

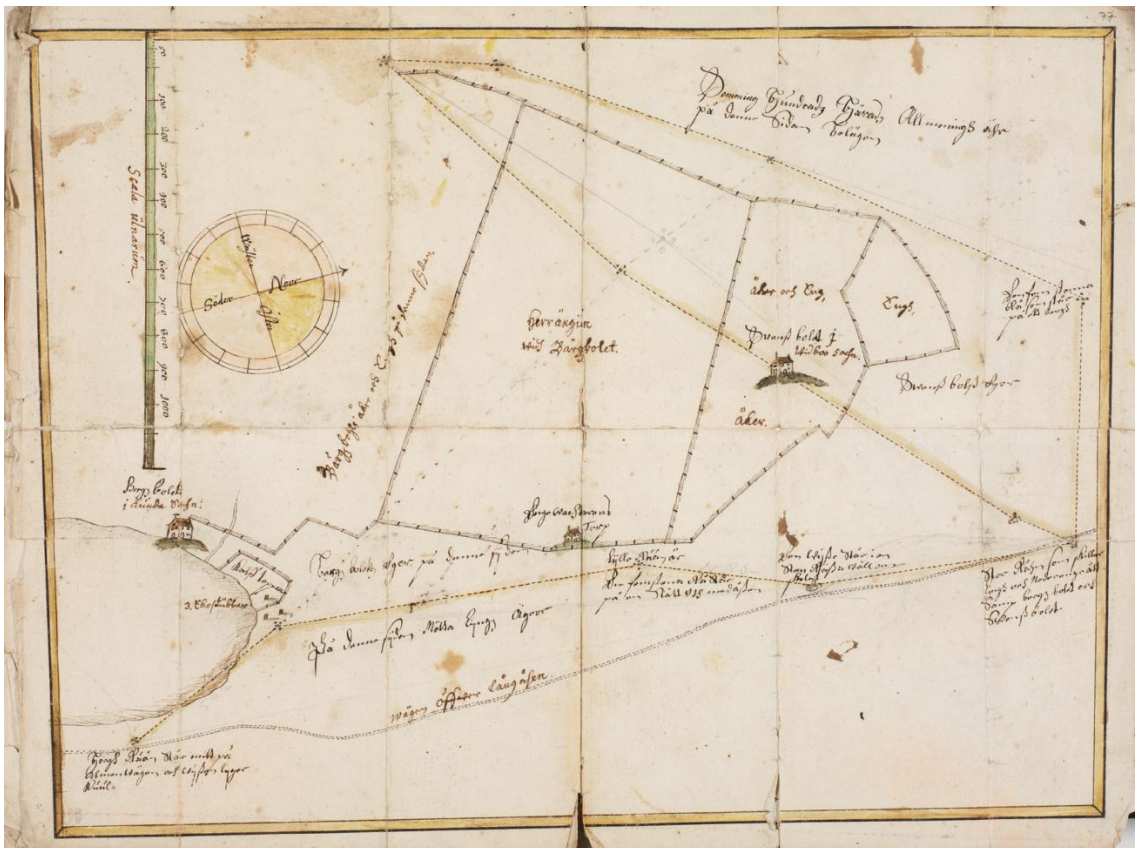
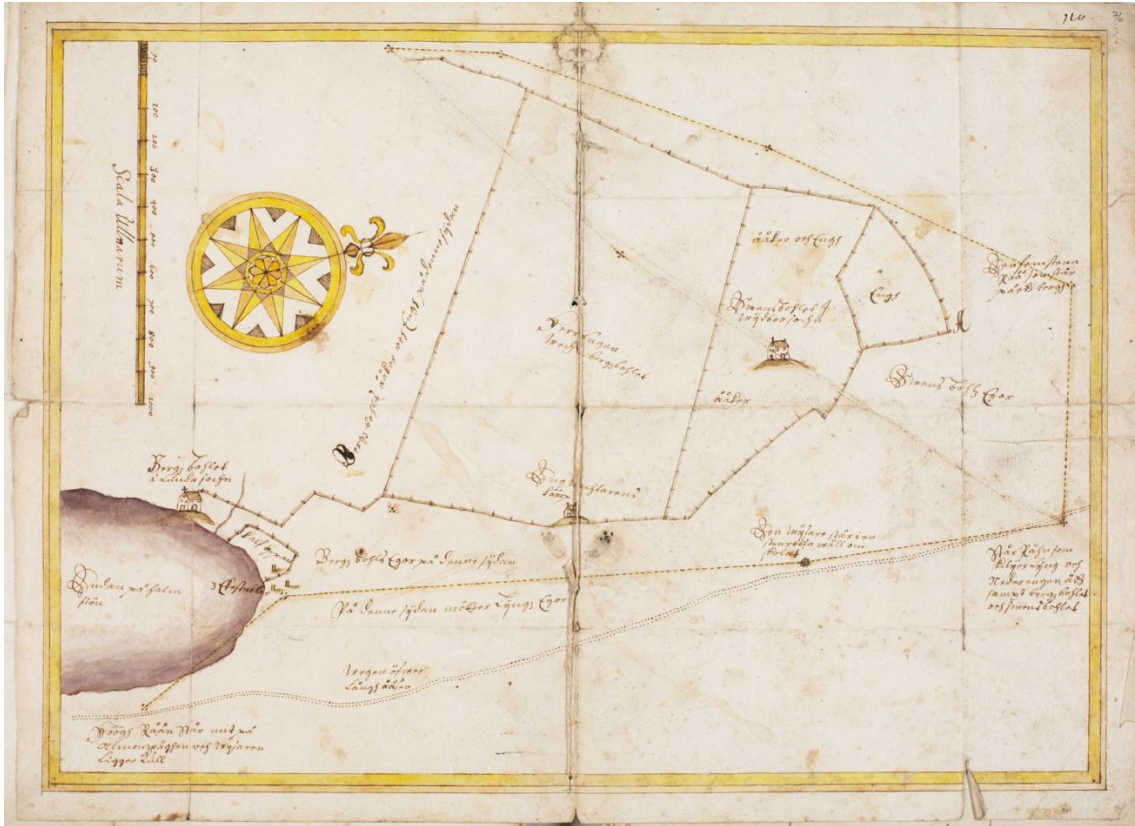
Rättegångshandlingar rörande ägoskillnad mellan Rosersberg och Sigridsholm 1660–1674 (med två kartor).

⁶ Riddarna Styrbjörn Torstensson och Eregisle Andersson samt den förstnämndes söner säljer till Kort Arpo i Stockholm jord i Hammarby socken.

Allom them som thetta bref see eller höra Storbiörn Torstenson Eregisel Anderson Riddare, Hanß Gerbo, Torsten, Jönß, Oluf och Grelß förmembde H^r Storbiörnß söner, äwärdeliga helsa medh varom herra, skall witterliget vara så efterkommande som nu warande ähre, at wij hafuom sålt beskiedelige man Kort Arpo borgare i Stokholm och hans arfuom 13 öresl. jordh. ligiande i Hammarby sochen och by medh allom stykiom som kallaß Vrfiellor [?] föreskrefne jordh tillagde medh allom tillägom som ähr i åker, angh, skogh, fäbete och fiskie waten i wätho och tårre nerby och fierr, innan gierde el. vthan, intet vndan taget vthan alenast ett vthom som kallaß Hammarbyneß som nu ähr förmembde by frunbijl [?], medh allom tilläghom för fullt werdh och fulla betalningh efter lanß lagom medh fastom skiälom till Ewärdel. ägor, gifuandeß förbenembde Kort och hans arfuingom, aff oß och wårom arfuom fulle macht. förelagde jordh ägha selgia bytha el: huadh som helst honom täkeß at giöre af förmembda jordh mz henneß tilläghom oß och wårom arfuom afhendat, och förmembde Kort och hans arfuom tillägnat till Ewärdeliga ägor, lofuandes i goda tro at ingen wår el. wore arfwingar el: nogon anden Ehoo the helst vara kunna, fornembda jordh el: någen thenna tillägor, honom el: hanß arfuom skulle i någen handa måtho, moot lagom hindra omke el: mootstå och eij stadfästa kiöp af oß i nogrehanda måtho ryggiaß i huilko gemingh och brefz stadfästningh, och bätre föruaringh och större wißo tå ähro waro inciglo hengiande for thetta bref som ähr skrefuet åhrom efter gudz byrd 1338. Dominica post trinitatus. [sic]

⁷ Gustav Karlsson i Ekholm, riksråd och lagman i Uppland som håller lagmansting med Sollentuna härad, stadfäster på begäran av herr Lars Mathei, prebendat i Stockholm i S:t Olai och S:t Nicolai kor, äganderätten till tegar i Hammarby by och socken enligt ett öppet brev av herr Eregisle Nilsson, vari denne gav jorden till prebendan. 12 i nämnden uppräknas. Tryckt efter originalet i Wieselgren, *Dela Gardiska Archivet* 2, s. 88–90.

⁸ Erik XIV:s gåvobrev till Nils Olsson på Norsa i Norrsunda socken i Uppland samt Främsbacka i Stora Kopparberg.

Handlingar rörande Rolsta i Husby-Ärlinghundra socken 1624–1676.

Diverse handlingar rörande Rosersberg (rättegångar, reduktionen m.m.) 1680–1702.
Avskrifter och original.

2a

Diverse handlingar rörande Rosersberg under Magdalena Stenbocks tid (1703–1726), vari rustlängd för 1707–1719, ”Cartæ Beskrifning öfwer Rosersbergs Gård samt Norboda [Norrboda], Luttergierde [Lottergårdet] och Svartsätter [Snarsätra?]” 1708.

Handlingar angående Krogsta hemman (Norrunda socken) 1690–1714.

Handlingar angående Krogsta hemman (Norrunda socken) 1713–1739.

2b

Rättegångehandlingar 1705–1707 angående en av Magdalena Stenbock olagligen fängslad torpare Anders Andersson.

2c

Attester angående vägen över Hammarby åkrar 1705–1706.

Attester angående Rosersbergs lilla rämnil 1706–1707.

3a

Dokument angående ägotvisten mellan Hammarby och Väsby ägor samt vägen över Hammarby gårde 1718–1724 (Hammarby socken).

Handlingar i rättegång om olovligt fiskande och vittjande i Stäkes ström och fiskevatten 1725–1727.

Protokoll över syner på Rosersbergs hemman på sterbhusdelägarnas efter Magdalena Stenbock vägnar i maj 1727.

3b

Handlingar i tvisten mellan sterbhuset och bonden Johan Andersson i Bista i Vidbo socken 1727–1728.

Diverse handlingar (inteckningar, inventarier, jordeböcker, kontrakt m.m.) angående Rosersberg under Löwens och Creutz' tid 1728–1743.

Kontrakt 1734–1741 om hemman och gårdar under Rosersberg.

4a

Handlingar (inventarier m.m.) angående köpet av Rosersberg 1741 och därav följande rättsförhandlingar. 1734–1752.

4b

Inventarier över Rosersberg (bl.a. växterna i orangeriet) samt Vallstanäs.

4c

Diverse handlingar från Hedvig Catharina Lillies tid 1741–1746 (jordeböcker, inventarier, räkenskaper (bl.a. över leveranser av grönsaker), rusttjänstlängder, suppliker m.m.

Handlingar angående Erland Bromans köpa av Rosersberg och Vallstanäs 1746–1753.

5a

Räkenskaper för Rosersberg 1741–1744 (även över trädgårdsprodukter).

5b

Räkenskaper för Rosersberg 1744–1747 (även över trädgårdsprodukter).

Runsa⁹

Eds socken. Tillhörde Jakob De la Gardie. Tillhörde i början av 1700-talet H. H. von Liewen, såldes av hans sterbus 1739 till friherre Otto Reinhold Strömfelt.

1–11

11 pergamentband. Räkenskaper för 1630–1643 angående Runsa med förläningar i Håtuna och Tibble socknar, åren 1638–1642 även för Venngarn; med verifikationer, varibland ”befallningssedlar” från Jakob De la Gardie och Ebba Brahe. I band 1 är räkenskaper för 1617 löst inlagda. Band 2 med medeltida pergamentomslag. (Räkenskaper för Runsa 1644–1645, 1647 se ovan under Ekholmen.)

⁹ Se även De la Gardieska arkivet, Släktarkiven, De la Gardie, Jakob De la Gardie (1583–1652).

12

Pergamentband. 1648 års räkenskaper för Runsa, Arnö, Jakobsdal, Autis i Finland och Österbottens län.

13a

Räkenskaper med verifikationer för 1650.

Landbo- och gårdsräkning för 1650.

Verifikationer för 1651.

13b

Inventarier och andra handlingar rörande Runsa från åren 1608–1640.

13c

Inventarier och andra handlingar rörande Runsa från åren 1641–1653.

Två handlingar från 1659 och 1683.

Specifikation på hemman under Runsa 1687.

Räkning för varor som sålts från Runsa 1739.

Kort beskrivning av Runsa.

Sjöo (Sjö)

Holms socken. Slottet anlades av Johan Gabriel Stenbock (d. 1705) efter vars död godset kom till hans systerdotter Hedvig Catharina Lillie (d. 1745), gift med Magnus Julius De la Gardie (d. 1741). Innehades därefter av dennes son Pontus Fredrik De la Gardie (d. 1791) och såldes av dennes arvingar 1813 till friherre Johan Gustaf Banér. Till Sjöo hörde även Onsike, Eknäs och Skedevi säterier.

1–8

Landbo- och gårdsräkenskaper med verifikationer (stundom även trädgårdsräkenskaper) för åren 1711–1714, 1717–1731, 1733–1734, 1736–1740, 1743–1753 (varav trädgårdsräkenskaper 1743–1747), 1755–1757, 1762–1767, 1769–1771, 1773, 1775, 1788–1791, 1794, 1798–1800. Häri även lön- och underhållsstaten, jordeböcker, inventarielistor över lösöre och boskap. Listor över kor med namn i räkenskaperna från t.ex. 1747–1749; likvidationer med säteriets underlydande bönder.

9a

Jordeböcker 1706–1753.

Inventarier 1710–1734 (verktyg, redskap, boskap, husgeråd, båtar m.m.).

9b

Inventarier 1741–1797 (även boskap med namn, trädgårdsväxter, möbler m.m.).

10

Jordebok, odaterad, skinnband (från 1700-talets senare hälft).

11a

Diverse handlingar från 1699–1741 (suppliker, memorial, räkenskaper, protokollsutdrag, verifikationer m.m.).

11b

Diverse handlingar från 1742–1761 (räkenskaper, höbärgningslängder, protokollsutdrag, suppliker, förteckningar över hospitalshjon, inventarier m.m.) Häri även Räkning för skola och hospital i Holms socken 1752–1759 (inbunden).

11c

Brev till bokhållaren Jean Hedenqwist från förvaltaren J. Grönstedt, 1711 samt odaterade.

”Förteckning på de Documenter som Tilhöra Siö Lotten. Siö Gårds och Gods Handlingar” (3 ex. varav två daterade 1750).

”Register öfwer Documenter som funnits uti Contoiret på Siöö upprättadt 1776 i Juli och följande Månader.”

11d

Rättegångshandlingar under Pontus Fredrik De la Gardies tid.

Rättegångshandlingar angående olaga fiske 1757. **Saknas nov 2010!**

Rättegången med Ekolsunds kungsgård angående utjord 1765–1785.

Rättegångshandlingar angående snöskottning 1785.

Rättegången mot prosten Wikman och komministern Bergdal angående Höglund utjordar 1786.

Handlingar rörande förmyndarskap efter bonden Johan Nilsson i Gymminge 1786.

Rättegångshandlingar under Pontus Fredrik De la Gardies tid, ej omnämnda i registret 1752–1788.

Likvidationer med bönder och torpare 1789.

Likvidationer för Onsike karaktärsbyggnad och såg 1789.

Strödda handlingar från åren 1784–1789.

Stäket och Aspvik

Stockholms-Näs socken, Bro härad. Förlänades till Göran Gyllenstierna, övergick till hans son och sonson (d. 1686) med samma namn. Reducerades 1683, arrenderades av Fabian Wrede, innehades efter hans död 1712 av hans änka Brita Cruus (d. 1715) och dotter Agneta gift Lillie (d. 1730), därefter av denna sistnämndas måg Magnus Julius De la Gardie (d. 1741) och dotter Hedvig Catharina (d. 1745) samt sedermera av deras son Pontus Fredrik (d. 1791).

1–5, 7

Räkenskaper för följande år:

1685–1695, 1699–1702, 1704–1708, 1711–16, 1716–1728 (en tjock volym med gårds-
landbo- och arrenderäkningar), 1736, 1740–1747, 1750–1751, 1755–1756, 1758. Innehåller
även inventarier, verifikationer, dagsverkslängder, landboräkningar m.m. I 1689–1690 års
volym lösa buntar med verifikationer. Inkquisitioner och längre underrättelser om godsens,
likvidationer med arrendatorerna och observationer över räkningarna 1704–1708. I 1756 års
räkenskaper ingår tegelbruket samt trädgården.

6

”MemorialBook Angående Stäkes och Aspviks Gårdar och Underliggande Hemman” 1721–
1730.

8a

Inventarier 1713–1757 (byggnader, husgeråd, möbler, båtar, redskap, boskap m.m.).

8b

Boskapsförslag 1692–1723, 1733, 1739–1746.

8c

Spannmålsförslag 1686–1722, 1731–1736, 1741–1746.

9a

Diverse handlingar 1651, 1663–1730. Husesyner, rannsaking angående gårdens ägor, listor
på tjänstefolk, kontributionslängder, trädgårdsinventarium, verifikationer, arrendekontrakt,
handlingar rörande Stäkets krog, likvidation med arrendatorer, besiktningsprotokoll m.m.
Sist grundritning till Aspviks man- och stallgård.

9b

Diverse handlingar från åren 1731–1756 och 1785. Arrendekontrakt, inventarier, lönings- och underhållsstater, husesyner, räkenskaper, domboksutdrag, räkning för Stäkets krog 1744–1745, suppliker m.m.

9c

Rättegångshandlingar i processen mellan Magnus Julius De la Gardie och arrendatorn Anders Wallberg/Wahlberg 1732–1738.

Rättegångshandlingar i processen mot Anders Gran 1744.

Rättegångshandlingar i processen mellan Pontus Fredrik De la Gardie och Olof Boman 1773–1775.

Rättegångshandlingar från 1787 angående underhåll av vägen mellan Tibble och Grans gästgivaregårdar.

10

Räkenskaper för åren 1776, 1782–1783 och 1786–1792. Häri likvidationsbok med torpare under Stäkets säteri 1787–1788 och räkning för trädgården 1789–1791.

Sätuna och Holmsånger

Sätuna grundades av Jesper Mattsson Kruus (d. 1622), som fick ett hemman i förläning och köpte flera till. Hans änka Brita De la Gardie (d. 1645, omgift med Gabriel Oxenstierna) byggde och anlade trädgårdar. Övergick till sonen Lars Cruus (d. 1656) gift med Agneta Horn (d. 1672) och därefter till deras son Gustaf Cruus, efter vilkens död 1692 Sätuna innehades av hans änka Sidonia Juliana Lewenhaupt (d. 1737), då godset gick till släkten Fleming. Holmsånger innehades av Fabian Wrede 1693–1700?

1–3

Räkenskaper med verifikationer (bland vilka ”befallningssedlar” från Brita De la Gardie och Gabriel Oxenstierna) för åren 1632–1634 och 1636. Häri inventarier, jordeböcker m.m.

Räkenskaper för Sätuna och Holmsångers gårdar med verifikationer. 1642–1644, 1646–1649.

Räkenskaper för Sätuna och Holmsångers gårdar med verifikationer. 1651–1656.

Räkenskaper för Sätuna och Holmsångers gårdar med verifikationer. 1657–1658.

4a

Inventarier och jordeböcker 1655–1693. Häri rannsaking angående Björklinge socken i jordeböcker 1540–1676.

Lönestater 1644–1686.

4b

Trädgårdsräkenskaper 1672–1692. Med förteckningar över frukt, grönsaker och kryddor.

Jordeböcker över de till Sätuna hörande hemman, vilka såsom morgongåva tillföll Sidonia Juliana Lewenhaupt.

4c

Handlingar rörande Närlinge gård i Björklinge socken, 1627, 1657–1665.¹⁰

Diverse handlingar från åren 1631–1699 rörande Sätuna och Holmsånger. Bytesbrev, vittnesbrev, arrendekontrakt, förtäring- och löningsordningar, räkenskaper, jordeböcker, suppliker, memorial m.m.

Brev om gårdens skötsel till Lars Cruus g. med Agneta Horn från fogden Lars Larsson 1655.

Brev till Agneta Horn g. med Lars Cruus från fogden Lars Larsson 1659 angående gårdens skötsel, jakt m.m.

Brev till Agneta Horn från Anders Månsson 1659 om gårdens skötsel.

Handlingar rörande en rättegång med Bo Rosenstierna 1663–1671.

Observationer 1682. ”Observationes vthi Befallningzmannens Peder Swensons Räkningar”. Med verifikationer.

¹⁰ Jfr De la Gardieska arkivet, Pergamentsbrev: Kruus II och V; Wernstedt.

Söderby

Jämte Kavarö m.fl. hemman. Börstils socken. Arnold Johan Messenius och hans syster Anna,¹¹ gift Rechenberg, fick 1647 vederlagshemman i Söderby. Godset bildades av Sten Bielke (riksråd, friherre, död 1684), vilken 1654 dels av Stephan Klingspor inköpte panträtten till Anna Messenias gods, dels av Kristina Gyllenhielm (f. Ribbing) köpte Kavarö 1668 och följande år gjorde ytterligare inköp. Efter Bielkes död och arvskifte kom godset 1691 till hans dotterson överstelöjtnant Conrad Falkenberg (död 1723). Av honom köpte Fabian Wrede själva säteriet och ökade det genom tillköp av andra gårdar. Efter Wredes död 1712 kom det till dottern Agneta g. Lillie (död 1730) och därefter till hennes måg Magnus Julius De la Gardie, vilkens son Pontus 1751 sålde det till Fredrik Ulrik Insenstierna.

1–7

Räkenskaper med verifikationer, observationer och inkquisitioner för åren 1702–1751 (1742 saknas). I 1732 års räkenskaper bilagd ritning på båt (enkel skiss).

8a

Handlingar huvudsakligen rörande köp och ägotvister från åren 1626–1700, 1708 och 1738. Söderby och Kavarö, Börstils socken och Öregrund. Häri brev från Upplands landshövding Svante Sparre angående Arnold Johan Messenius och Anna Messenias godsinnhav 1649-12-14.

Inventarier 1704–1710. Hus, möbler, husgeråd, djur, redskap m.m.

8b

Handlingar från Fabian Wredes tid 1700–1713, mestadels rörande ägotvister, räkenskaper. Häri även besiktningsprotokoll 1701, räkenskaper rörande krogar, avräkning med dalkarlar för gjort arbete på Söderby 1706, memorial angående byggnation på Söderby 1706, räkenskaper angående dejan 1706, Kammarkollegiets köpebrev (delvis förtryckt) på Tuskö kronohemman i Börstils socken till Fabian Wrede 1709-10-29,

9a

Kontributionslängder 1700–1717.

¹¹ Jfr De la Gardieska arkivet, Biographica minora, Anna Messenia.

Handlingar från tiden 1715–1751, till större delen memorial och brev från förvaltaren Lars Wising; därjämte suppliker, rättegångshandlingar, jordeböcker, ritningar över godset 1720, resolution drängar som förklarats för lösdrivare och därför ansetts skyldiga till krigstjänst 1745, förteckningar över provtröskning, Pontus De la Gardies köpebrev på Söderby till Fredrik Ulrik Insenstierna 1751-11-25 m.m.

9b

Söderby trädgårdsräkningar 1710–1727. Med förteckningar över grönsaker, kryddor och bär.

Memorialbok angående Söderby gård 1721–1731.

Inventarier 1741–1745. Omfattar hus, inredning, djur m.m.

Handlingar rörande Kavarö, Börstils socken 1655–1730. Innehåller även suppliker från bönder på Gräsön 1725.

Tranbygge

Västra Ryds socken. Ägdes 1659 av änkan Ebba Soop. Claude Roquette Hägerstierna tillbytte sig 1674 egendomen av ryttmästaren Otto von Rosen. Han dog 1682, hans änka 1685, varefter Tranbygge innehades av hans dotter Maria, gift von der Noth.

1a

Avskrift av en handling från 1659-09-30 undertecknad Ebba Soop.

Byggnadsräkning för 1669.

Räkenskaper för åren 1673–1676 (pergamentband).

Handlingar rörande rättegång mellan ryttmästaren Carl Skunck och Claude Roquette Hägerstierna 1677–1683.

Diverse handlingar från åren 1668, 1673 (räkenskaper) och 1679 (syneförrättning).

Räkenskaper för åren 1679–1680 och 1682.

1b

Gårdsräkenskaper från Maria Hägerstiernas tid 1683–1684, 1687–1695 och 1723–1726. Med verifikationer.

Vallstanäs¹²

Norrsunda socken. Godset grundat av fru Barbro Axelsdotter till Fiholm, gift Oxenstierna, död 1624, kom till hennes måg Johan Sparre af Rossvik död 1632, hans änka Ebba Oxenstierna (d.1663) och deras son Johan (d. 1659). Dennes barn Axel (d. 1689) och Ebba (d. 1698 gift med Jesper Cruus) ärvdes av sin mor Märta Berendes (d. 1717) omgift 1662 med Gustaf Posse af Hedensund (d. 1676). Efter hennes död har det gått till hennes barn med Posse och såldes 1726 av Märta Eleonora (d. 1727 änka efter Gustaf Ulfspärre af Broxvik) till änkefru Brita Psilanderhielm (f. Bähr d. 1728) och hennes barn vilka redan 1728-10-11 överlät godset till fru Elisabeth Bure gift Kafle, vars måg Ambjörn Ulfhielm (d. 1751) redan 1744 sålde det till grevinnan Hedvig Catharina Lillie (gift De la Gardie), som i sin ordning överlät det jämte Rosersberg till Erland Broman (d. 1757). Godset kom sedan genom Friesendorff och Klingspor till David Schinkel.

1a

Diverse handlingar från 1625–1746. Köpebrev, tvister om egendomar, husesyn, arrendekontrakt, jordeböcker, räkenskaper, inventarier m.m. Pantbrev (förtryckt) undertecknat av Ambjörn Ulfhielm 1743-03-26.

1b

”Walstanäs Hemuls-Saken rörande Documenter”, d.v.s. handlingar rörande ett år 1683 beviljat, 1774 bekräftat, men först 1783 fullständigt uppgjort byte av hemman med kronan.¹³

Vennngarn

Gavs av Gustav II Adolf 1627 till greve Frans Bernhard von Thurn, vilkens son greve Henrik von Thurn 1653 sålde det till Magnus Gabriel De la Gardie. Reducerat.

¹² Se även Rosersberg ovan.

¹³ Jfr De la Gardieska arkivet, Historiska handlingar 22:1, 1774-09-14.

1a

Förlängt arrendekontrakt av grevinnan Magdalena von Thurn åt Jakob De la Gardie, Stockholm 1640-08-26 (original, tyska).

Köpebrev av Henrik von Thurn, Arensburg 1653-08-11 (kopia).

1b

Räkenskaper, jordeböcker, inventarier, verifikationer m.m. från åren 1638–1640, 1642, 1662–1664, 1683–1685. Häri förteckning över viktualiepersedlar i skafferiet 1684.

Vrå

Skogs-Tibble socken. Ägdes av Gustaf Blixencron 1688 (d. 1702) och hans sterbhus 1704, av Augustin Mannerheim (d. 1732) och hans son Gustaf samt av Pontus Fredrik De la Gardie åtminstone från 1752, ehuru fastebrev först skall ha utfärdats för honom 1754. Jfr pergamentsbrev rörande Vrå i De la Gardieska arkivet.

1a

Köpe- och rättegångshandlingar från 1688–1756. Utdrag ur tingsprotokoll m.m.

1b

Räkenskaper med verifikationer 1752–1756.

Därtill:

Bragby rusthållshemman i Ramsta socken, Hagunda härad.

Försålt av bokhållaren Gustave Prosperin 1738 till Gustaf Mannerheim och sålt av denne 1752 till Pontus Fredrik De la Gardie, som 1756 säger sig ”för detta varit ägare” därtill.

Åtkomst- och rättegångshandlingar 1735–1756.

Värmdö hemman med **Brevik**

Tillhörde Axel Oxenstierna och tycks sedan ha övergått till hans dotterdotter Agneta Horn, gift med Jesper Cruus.

Räkenskaper för åren 1612, 1615, 1643–1645, 1651, 1655, 1657, 1659–1663. Med verifikationer. Häri brev i privata ärenden och tjänsteärenden till fogden Anders Månsson från Olof Jonsson 1656-08-01 och från Anders Månsson till Johannes Jakobsson 1659-05-07.

SÖDERMANLAND***Samlingskaplar. Allmänt och blandat (efter härad)****Hölebo härad*

Rättegångsprotokoll vid Hölebo häradsrätt 1644-08-29 angående tvist om torp i Trosa socken mellan finnen Bengt Andersson och Nils Eriksson.

Avskrift av räfstetingsbrev utfärdat av Sten Bosson och Nils Erensislesson i Strängnäs 1409-09-24.¹⁴

Fastebrev för Erik Jönsson på andel i Mälhaga i Hölö socken 1681-10-21.

Utdrag ur Hölebo häradsrätt protokoll 1685-02-09 angående Pontus De la Gardies mödernesarv m.m.

Utdrag ur Hölebo häradsrätt protokoll 1701-05-16 angående olaga utförsel av timmer från Trössla i Trosa socken.

Utdrag ur Hölebo häradsrätt protokoll 1705-10-03 angående tvist om skog och äng tillhörande Gillberga i Västerljungs socken.

¹⁴ Tryckt i Wieselgren, *DelaGardieska archiv* II, s. 83 (efter denna handskrift) och i *Svenskt diplomatarium* nr 1183.

Utdrag ur Hölebo häradsrätt protokoll 1712-02-23 angående Trosa sockenbors klagomål mot bonden Anders Jönsson för hygge på allmänning.

Jordebok och rusttjänstlängd 1712 för arvegods i Södermanland tillhörande familjen Flemming.

Oppunda härad

Längd på boskapspenningar från hemman under Julita gård 1638.

Räkenskapshandling 1638–1639.

Ränta från Svansta, Grinda och Häringe, odaterad handling.

Sotholms härad

Frans Mårtensson, häradshövding i Sotholms härad, kungör 1527-03-26 att nämnden ber Kungl. Maj:t om ersättning för Olof Ulfsson i Kängsta i Ösmo socken som fråntagits en holme.

1621-10-31. Kopia av handling från Kammarkollegiet (?) angående antalet mantal för hemman tillhörigt Rasmus i Lida i Västerhaninge socken.

Kopior av handlingar angående antalet mantal för hemmanet Överfors i Ösmo socken 1629-02-11 och 1631-04-26.

1649-03-12. Kopia av brev utfärdat av Gustaf Horn angående hemmanet Kängsta i Ösmo socken som fråntagits en holme.

1670-07-14. Agneta Horn förlämnar hemmanet Överfors i Ösmo socken till kyrkoherden Olaus Laurentii original med sigill samt kopia.

1679-09. Utdrag ur tingsprotokoll angående ägoskillnad mellan Överfors och Nederfors i Ösmo.

1684-06-16. Rannsaking av hemman i Ösmo och Sorunda socknar.

Angående Fällbrunna i Västerhaninge socken 1685-08-18.

Skrivelse av Fabian Wrede angående Överfors i Ösmo 1694-06-07 med inneliggande skrivelse av Gabriel Weltt 1696-06-22.

1694-06-28 Brev från Lars Welt till Petter Wennerman angående Fors i Ösmo.

1698-05 Skrivelse angående jor dedelning mellan frälsejord och kyrkojord i Överfors i Ösmo.

1747-06-22. Supplik till patronen för Sorunda kyrka med bön om bidrag till kyrkans reparation.

Odaterad förteckning över ägare till gårdar i Västerhaninge socken.

J. Träbohms observationer angående ett jordbyte av Gustaf Duval. Odaterade.

Odaterad jordebokslängd över Sorunda socken.

Åkers härad

Skadad avskrift av brev från 1534 och 1535 angående Prostökna och Bondökna i Barva socken.

Öknebo härad

1641-02-12 Protokoll från häradsting (med häradssigill) angående utskrivning av Nils i Mältveta i Tveta socken till knekt.

Samlingskapsel

Algö, Överselö socken

1675-02-23. Condrad Gyllenstierna byter Algö till Maria Sofia De la Gardie mot Stommen i Brunn socken i Västergötland.

Dalarö, Sotholms härad

Tillhörde Maria Sofia De la Gardie, gift Oxenstierna.

Handlingar rörande Dalarö krog: arrendekontrakt, inventarier, rättegångshandlingar 1642–1694.

Danebo, Gryts socken, Hammarkinds härad, Östergötland¹⁵

1722-03-28. Supplik från Erik Persson till Maria Hägerstierna von der Noth med klagomål mot änkan till förre ägaren till den gård (*Danebo*), som hon förlänat honom. Med bilagor innehållande vittnesbörd.

1722-10-20. Supplik från änkan Ragnhild Amundsdotter till Maria Hägerstierna med bön om att den dräng Per Nilsson som begärt henne till hustru, skall få överta gården.

Djursta (tidigare i Ösmo socken)

1742-04-13. Alexander Magnus Hummerhielm ingår byte med Hedvig Catharina Lillie och byter *Djursta* mot Mälby i Västerhaninge socken.

Ede, Västra Vingåkers socken

Supplik från Erik Persson Edman till Axel Lillie angående arrende, Södertälje 1689-03-27.
Brev från Erik Persson Edman till kamrerare Jonas Buttzhoff med bön om att få hugga timmer på hemmanets ägor, Södertälje 1690-01-15.

Ekeby, Västerhaninge socken

Tillhörde Hedvig Catharina Lille, gift De la Gardie, och hennes son Carl Julius.

Inventarier och arrendekontrakt 1728–1747.

Handlingar angående inlösen därav 1752–1753.

Hammersta, Ösmo socken

Odaterad handling rörande Fabian Wredes upprustning av gården.

¹⁵ Handlingar rörande *Danebo* i den östgötska socknen Gryt har felaktigt förts till avdelningen Södermanland p.g.a. förväxling med den sörmländska socknen Gryt. Se även Östergötland, Allmänt och blandat 1a, Hammarkinds härad.

Kumla, Österhaninge socken

Ränteuppgifter 1668–1669.

Ogesta, Ösmo socken

Kopia av brev från hertig Karl 1592-04-20 med förläning av gårdar i Södermanland till Helena Magnusdotter.

Kopia av handling angående Ogesta vid arvskifte inom familjen Fleming 1730-06-08.

1740-04-19. Specifikation på 30 dokument rörande Ogesta samt avskrift av bytesbrev från Karl XI 1684-12-01 (rörande byte med Lago von Yxkull).

Kvitto på höstutsäde 1740-05-01.

Kvitto på Henrik Flemmings betalning av skuld till Catharina Ebba Flemming 1740-05-15.

Ristomta, Sorunda socken

Tillhörde Carl Julius Lewenhaupt, död 1726. Sålde av hans änka Christina Gustaviana Horn 1727 till Agneta Wrede, gift Lillie.

Arrende- och köpehandlingar 1707–1739.

Rosenberg, Eskilstuna Fors socken

Vittnesförhör 1821–1822 angående behovet av Rosenbergs kvarn.

Sandbrink, Trosa socken

Kom 1705 från kronan till Gustaf Ståhlbom, som 1720 sålde det till Magnus Julius De la Gardie.

Ägohandlingar 1705–1735.

Sandemar, Österhaninge socken

Dokument angående hemmansbyte mellan Gustav II Adolf och Gabriel Oxenstierna, samt senare byte, 1625–1699.

Skarpnäck, Brännkyrka socken

Tillhörde Maria Sofia, gift Oxenstierna

Handlingar rörande arrenden, trädgården m.m. 1685–1689.

Sköndal, Brännkyrka socken

Inventarium 1630-06-27 undertecknat av Henrik Flemming.

Slagsta, Botkyrka socken

Odaterad räkenskapshandling.

Spånga kvarn, Västra Vingåkers socken

Såldes 1652 av Olof Wallestedt till greve Fredrik Stenbock. Tillhörde sedan Axel Lillie.

Köpebrev 1652-05-38.

Inventarium m.m. 1684.

Balansräkning för Spånga kvarn 1674–1680.

Trevinge (Drevinge), Nacka socken (tidigare Brännkyrka socken)

Tillhörde Maria Sofia De la Gardie, gift Oxenstierna.

Arrendekontrakt 1668.

Vagnhärads socken, Hölebo härad

Jordeböcker, rusttjänstlängder, räkenskaper m.m. 1689–1691. Tillhörande Gustaf Cruus.

Rättegångshandlingar i ägoskillnadsmål 1717–1721. Tillhörande Magnus Julius De la Gardie.

Västerhaninge socken, Sotholms härad

1665-09-26, Stockholm

Per Eriksson i Åvinge i Grödinge socken säljer till Agneta Horn en systerdel i Västnora skattehemman i Västerhaninge socken.

1678-01-04, Stockholm

Brev från Gustaf Cruus angående nedsättning i mantal för skattehemmanet Gryt i Västerhaninge socken, som blivit frälse.

Handlingar rörande försäljning av hemman på Muskö 1748, som tillhörde greve Olof Törnflycht.

Vättinge, Tyresö socken

Tillhörde Gustaf Oxenstierna och hans änka Maria Sofia De la Gardie.

Arrendekontrakt och rättegångshandlingar angående Vättinge kopparhammare m.m. 1648–1693. Häri odaterat brev till Maria Sofia De la Gardie från Gertrud Persdotter angående betalning av skuld.

Örboholm, Västerljungs socken

Tillhörde Bielke.

”Annotationer” rörande hemman i Västerljungs socken 1684–1694.

Rättegångshandlingar 1704–1730.

[*Österhaninge*, se Sandemar ovan]

Helgö, Tystberga socken

Innehades av Maria Sophia De la Gardie g. Oxenstierna.

1

En volym i halvskinband. Räkenskaper med verifikationer 1648–1673.

2

Brev till Maria Sofia De la Gardie, g. Oxenstierna från förvaltaren Anders Nilsson 1650–1667.

Brev till hovmästaren Alexander du Cloux från förvaltaren Anders Nilsson 1656–1658.

Brev till hovmästaren Martin Seth från förvaltaren Anders Nilsson 1655.

Brev till bokhållaren Petter Gramell från förvaltaren Anders Nilsson 1660–1663.

Brev till bokhållaren Gustaf Michelsson Rummer från förvaltaren Anders Nilsson 1664.

Brev till Johan Larsson från förvaltaren Anders Nilsson 1666.

Brev till förvaltaren Anders Nilsson från Jöran Jöransson 1661.

Tre brevkoncept från 1661.

En avräkning av Anders Nilsson för inspektorn Magnus Borgman 1681-06-28–1682-05-12.

Häringe, Västerhaninge socken

Kom genom byte 1495 och 1496 till Sten Sture, därefter till Gustav I och bortbyttes 1628 till Gustaf Horn, från vilken det övergick till hans dotter Agneta, gift med Lars Jespersson Cruus, vidare till deras son Gustaf (död 1692) och dotter Brita (död 1716) gift med Fabian Wrede (död 1712), samt åter till deras dotter Agneta (död 1730) gift med Axel Lille (död 1696) och till deras dotter Hedvig Catharina (död 1745) gift med Magnus Julius

De la Gardie (död 1741). Från dessas arvingar kom godset till friherre Fabian Löwen, som gjorde det till fideikommiss.

1–5

Gårdsräkenskaper 1657–1692. Delvis med verifikationer (bl.a. från pastorn i Västerhaninge Jonas Torsk). Häri även inventarium; trädgårdsräkenskaper 1686–1691.

- a) 1657, 1659–1662
- b) 1660–1663
- c) 1662–1663 (häri: hovförtäring med kryddor o.a. livsmedel december 1663, s. 122 i volymen "Cassa Conto")
- d) 1659–1666
- e) 1670–1673, 1677, 1681–1684
- f) 1685–1688
- g) 1688–1690 (häri: kopia av ett brev från Johan III till Anders Bengtsson 1682-04-05 med befallning om rannsaking angående ängsholmen Björnholmen som lagts under Häringe)
- h) 1690–1691
- i) 1688–1692

6

Avlöningsstater 1665–1666, 1677, 1679–1680, 1682, 1691–1692.

Jordeböcker 1682, 1692, 3 u.å.

Utdrag ur landbo- och gårdsräkenskaper 1671, 1680–1683.

Trädgårdsräkenskaper med verifikationer 1684–1687, 1692.

Lösa räkenskapshandlingar 1642–1694.

7

Stureana. Manuskript av Rasmus Ludvigssons hand (enligt anteckning av Peter Wieselgren).

"Undervisning om Häringe." Översikt över jordbyte som Sten Sture d.ä. och hans hustru Ingeborg Åkesdotter gjorde med Strängnäs domkyrka 1495. Domkyrkan i Strängnäs bortbyter till riksföreståndare Sten Sture och hans hustru Ingeborg Åkesdotter

Häringe och Nödesta i Västerhaninge socken samt Mickrum och Gullboda på Muskö (förr i Västerhaninge, nu i Muskö socken) i Sotholms härad mot två gårdar i Nällsta samt jord i Litsleberga, Sjöbacka, Brännorp m.m. i Ytterselö socken och Ärnesta i Överselö socken i Selebo härad.¹⁶

Översikt över jordbyte 1496. Sten Sture d.ä. tillskiftar Johan Petersson, Anders Olofsson, Lasse Mickelsson och Erik Staffänsson i Häringe gods i Järna socken mot Häringe i Västerhaninge socken.¹⁷

Anteckning om att Birgitta Olofsdotter sålt Hammersta med underlydande gods till Sten Sture d.ä.¹⁸ Släkttavla som visar släktskapsförhållandet mellan dem.

Förteckning över gods som Erik XIV bytt till sig av Svante Sture, ett byte som hertig Karl sedan låtit gå tillbaka, varför godsen enligt anteckningen skall återgå till Svante Stures änka Margareta Leijonhufvud.

Diverse handlingar 1573–1690 rörande Häringe och underliggande gods.

Kort extrakt av Åke Bengtsson Färlas supplik till Kungl. Maj:t 1573-09-20 angående Häringe och arvet från ätten Sture, jämte svar därpå.

Kopia av brev från Sotholms häradstings 1666-06-21 angående Agneta Horns egendomnar Hammersta och Häringe.

Kopia av gåvobrev från Gustaf Cruus 1673-05-26 till hovmästare Nils Gudmundsson.

Gåvobrev från Gustaf Cruus till Nils Persson Kusk 1673-06-29. Med inneliggande häst- och löningsstat för rättaren Nils Persson Kusk.

Avskrifter av handlingar 1644–1649 angående gåva till kyrkoherde.

Brev från Gustaf Cruus angående mantal för Mulsta i Västerhaninge socken 1682-06-25.

Brev från Gustaf Cruus angående mantal för Vålsta i Västerhaninge socken 1682-06-26.

Brev från Gustaf Cruus angående mantal för Fors i Västerhaninge socken 1682-06-26.

Brev från Gustaf Cruus angående mantal för Västnora i Västerhaninge socken och Gränja i Ösmo socken 1682-06-28.

¹⁶ Jfr pergamentsbrev från 6 november 1495 i Riksarkivet.

¹⁷ Jfr pergamentsbrev från 29 september 1496 i Riksarkivet samt avskrift i De la Gardieska arkivet, Släktarkiven, Sture 1:1.

¹⁸ Jfr pergamentsbrev 12 januari 1494 i Riksarkivet.

Kopia av brev från Samuel Furubom angående Västnora och Gränja 1683-08-16.

Utdrag av förmedlingsbrev angående gods under Häringe.

Kopia av brev från Isaak Wulf om värdering av Häringe gods 1684-09-04.

Berättelse av Peder Nilsson på Muskö om drängen Nils Markusson och hans byte av Nora mot Mulsta 1687-07-02.

Brev undertecknat av bönder under Häringe angående avtal med Gustaf Cruus om ränta 1688-11-26.

Gustaf Cruus instruktion för fogden Nils Håkansson vid Häringe 1689-07-27.

Gustaf Cruus efterskänker Per Nilsson Djurshagen restantier p.g.a. hans fattigdom 1690-07-02.

Kopia av köpebrev. Skattebönder i Bankesta i Överjärna socken säljer jord till Gustaf Cruus 1690-07-24.

Gustaf Cruus beviljande av Anders Månssons begäran om förskoning från avgifter 1690-07-26.

Berättelse 1690 av Jonas Torsk (kyrkoherde) och Jonas S. Collin om eldsvåda på Häringe.

Restlängder 1683–1684, 1687–1691 (på inestående ränta hos underlydande bönder).

Inventarier 1658, 1661, 1663–1665, 1673, 1680, 1687, 1690–1692, u.å. Omfattar hus, trädgårdsväxter, redskap, husgeråd, djur, fartyg, textilier, möbler m.m.

8a

Räkenskaper med verifikationer 1693–1704. Häri även lönestater; restlängd 1696–1697; trädgårdsräkenskaper, supplik från torpare jämte Fabian Wredes resolution 1698 och redovisning av understöd till torparna.

8b

Brev till kamreren Petter Wennerman från förvaltaren Sven Larsson 1693–1700 med utförliga redogörelser för gårdens skötsel.¹⁹

8c

Karta över Häringe och kringliggande ägor 1700.

¹⁹ Beträffande Petter Wennerman/Wännerman/Wänerman jfr Sotholms härad ovan, Häringe 8c nedan; De la Gardieska arkivet, Biographica minora, Ehrenhielm, Lindeman, Lybecker, Meiendorff von Yxkull, Sperling; De la Gardieska arkivet, Historiska handlingar 29:2–3; De la Gardieska arkivet, Släktarkiven, De la Gardie 93:2, Wrede 4:2–3.

Brev till Fabian Wrede från förvaltaren Sven Larsson 1693.

Suppliker till Fabian Wrede och Brita Cruus från frälsebönderna under Häringe 1694 samt torparna Jöran Eriksson och Anders Markusson (beträffande den sistnämnde jfr brev från Sven Larsson ovan).

Brev till kamreren Petter Wennerman från A. Ahlgren 1695, Lars Welt 1696, Judita Eklund 1697, Lars Olofsson och Anders Jönsson (Kängsta by, Ösmo socken), Hans Wäst 1698, Gabriel Feldt 1698 (?).

Diverse handlingar 1640–1721:

Utdrag ur rättegångsprotokoll 1640–1643 angående tvist mellan Gustaf Horn och pastorn i Ösmo.

Underdånigt memorial angående Häringe gård och gods av Petter Wennerman 1693; Fabian Wredes resolution 1693.

Utdrag ur Häringe kyrkobok angående omkostnader på Häringe kyrka 1641–1685.

Förslag om kalkbränning 1693.

Utdrag ur Kammararkivet angående Övre och Nedre Fors i Ösmo socken 1544–1618.

Utdrag ur rättegångsprotokoll 1694 angående kyrkojord i Ösmo socken.

Underdånigt memorial angående änka i Fors i Västerhaninge socken.

Angående frakt av tegel 1695.

Kvitto på hö och vete 1695.

Resolution angående änka i Ista 1696.

Anteckning av C. Cappelman om att adelsfanan skall inställas i Örebro 1696-03-26.

Skrivelse angående kyrkoutjord i Övre Fors i Ösmo socken 1696. Koncept.

Specifikation på hö och säd 1696.

Brev av Petter Wennerman och Olof Bengtsson 1698-07-22 angående försäljning av får och lamm.

Förteckning över tjänstefolk på Häringe 1699.

Förteckning över hemman tillhöriga Fabian Wrede 1707.
 Jordebok över hemman under Häringe 1700.
 Kontributionslängd 1700.
 Häringe gårds torp 1703–1707.
 Kladd på inkomst och utgift av spannmål vid Häringe 1710–1713.
 Utdrag ur kladd för Häringe 1710–1713.
 Trädgårdsräkenskaper 1720.
 Förteckning över torpare och deras veckodagsverken 1721-11-25.
 Räntan på hemman under Häringe, u.å.
 Specifikation på torparnas lägenheter under Häringe gård, u.å.
 Specifikation på dagsverken utförda av torpare under Häringe, u.å.
 Räkningshandling, odaterad.
 Förteckning över torpare som skall göra dagsverken, odaterad.

9a

Handlingar rörande Häringe 1723–1752, kronologiskt ordnade:

Försäkran av den tillträdande inspektorn på Häringe och Hammersta Anders Lundahl 1723-02-15.
 Agneta Wrede säljer till Olof Jacobsson en fjärdedel av Söderby i Sotholms härad 1726-01-29.
 Räkningshandlingar angående bonden Olof Olofsson i Stav, Västerhaninge socken 1726–1728.
 Handlingar rörande landshövding Michael Törnflychts jordbyte med kronan (Vitsgarn i Muskö socken m.m.) 1727.
 Handling rörande Lyngsta i Sorunda socken, tillhörigt Carl Julius Lewenhaupt 1730.
 Förteckning på dagsverken av torpare under Ekeby 1732.

Räkenskapshandling rörande skuta 1733.

Uträkning av räntan från Stav i Västerhaninge socken 1733.

Annotation vid landbostämman vid Häringe 1734.

Uträkning på räntan från frälsehemman i Sotholms härad 1735.

Förteckningar på balanser och differenser rörande hemman i Västerhaninge och Ösmo socknar.

Räkenskapshandling med lista på betjänte och arbetare vid Häringe 1735–1736.

Handlingar rörande inspektoren Anders Lundahls räkenskaper 1737.

Förteckning över porslin 1740.

Förteckning över textilier och garn 1739–1741.

Förteckning över hemman under Häringe 1743.

Förteckning över silver 1743.

Förteckning över träd i orangeriet 1746 (citrusfrukter, myrten, lager, aloe, fikon, mullbär, oleander, passionsblomma m.m.)

Grönsaker sända från Häringe till Stockholm 1747.

Förteckning över sängkläder m.m. 1748.

Smedens lön 1747.

Förklaring över rustjänstlängd 1748.

Utlåtande om suppliker rörande underlydande till Häringe 1749.

Supplik från arrendatorn på Skälby säteri Adam Johan Bröcker med bilaga, 1749.

Utdrag ur intecknings- och lagfartsprotokoll, Sotholms härad 1750-02-13.

Brev till underståthållaren och slottshauptmannen från kamreren Peter Kotomski med begäran om handräckning i ärendet med mjölnaren Anders Söderbergs obetalda skuld till De la Gardieska huset 1750.

Brev till Peter Kotomski angående spannmålsleverans 1751.

Utdrag ur intecknings- och lagfartsprotokoll, Sotholms härad 1751-05-27.

Speciellt förslag på inkomster och utgifter vid Häringe och Hammersta med tillydande hemman 1751.

Förslag på spannmålen vid Häringe och Hammersta 1751.

Handling rörande inteckning i Häringe och Hammersta 1752.

Jordebok över Häringe och Hammersta, odaterad, med inneliggande verifikationer.

Glas som köpts på greve Törnflychts auktion, odaterad handling.

Komplettering till inventering av husgeråd m.m. på Häringe.

Uppmätning av Hedvig Catharina Lillies sängkammare.

Förteckning över Hedvig Catharina Lilles gods.

Odaterad räkenskapshandling.

Kort berättelse om Häringe från Gustaf Horn till Brita Cruus.

Pro memoria, odaterad.

Förklaring över rustjänstlängden.

Jordebok, Västerhaninge socken, skadad.

Berättelse om Skogs-Ekeby säteri.

Uträkning på Häringe, Ekeby och Ristomta gods landboräntor.

Förteckning över Muskön och där på belägna och tillhörande lägenheter.

Instruktion för inspektör Anders Lundahl 1723.

Instruktion för inspektör Rudolph Lenenius Mackey 1736.

Utdrag ur intecknings- och lagfartsprotokoll 1750.

Protokoll från kandbostämman vid Häringe 1744.

Räkning för inkomsterna av Häringe 1752 samt Räkning för emottagna kontanta penningar av kaptenen Carl Julius De la Gardie 1752.

9b

Restlängder 1731, 1735–1736.

Jordeböcker 1723, 1732, 1735, rusttjänstlängd 1740 samt odaterade jordeböcker.

Inventarium över rum, möbler och husgeråd vid Häringe 1737.

Inventarium 1744 och u.å.

Inventarium efter Hedvig Catharina Lillies död, 1745–1746.

Hölö socken*Bökesta*

”Acta emellan Grefwinnan högwälborna fru Elisabet Mar. Steenbock [Elisabet Maria Steenbock] emot Justitiarien Anders Westfeldt och dess med Interessentar angående Ersättning för 2:^{ne} [1676] af hustu Maria Wessman för 1000 Rdr sp: köpte och sedermera genom reductionen bortgångne hemman Bökestad i Södermanland Hölebo härad och Höle Sochn belägne, och den deraf opkomne twisten om det af ofwan:^{de} Wessmanskans Erfwingar gjorde påstående at effter deras Moder få göra sig ur-arfwa.” 1666–1693.

Sund

”Acta angående Hemmanet Sund emellan Änkian hustru Karin Pers dotter med flere och afl: LändsMan Ståhles Sterbhus Interessenter med flere et vice versa om Börd och lösningsrätten af bortsålde 1/16 pg:^f land jord i Sund hemmanet som för hust Karins barn under deras omyndiga år blifwit bortsålde med mera passerade wid Häradz och Lagmans Tingen åhren 1731 1732, 1733, 1734 och Kgl Håfrätten år 1735.”

Magnus Julius De la Gardie var något inblandad i saken. Handlingarna består huvudsakligen av avskrifter med ett och annat original.²⁰

Vinterhälla

²⁰ Jfr De la Gardieska arkivet, Historiska handlingar 18:6, 1734-02-14.

”Acta emellan fru Walrave [Anna Wallrave, änka efter Johannes Vultejus] och Hans Excellence RiksRådet och ÖfwersteMarskalken högwälborne H.^f Grefwe De la Gardie angående bättre rätt til Skattehemmanet Winterhälla i Södermanland och Höle Sochn hwarom wid häradz- och LagmansTingen warit twistat, men omsider genom förlikning som kgl. Håfrätten med domb d. 10 Martij 1739 stadfäst, kommit at ophöra.”

Hemmanet låg i grannskapet av Tullgarn. Handlingarna består av avskrifter och protokollsutdrag från tiden 1693–1739.

Julita

Skänktes av Gustav II Adolf till hans mor drottning Kristina, men överlämnades 1627-03-12 såsom frälse till Melchior von Wurmbrand, läderkanonernas uppfinnare. Där upprättades ett styckebruk. Efter hans död 1637 eller 1638 upphörde bruket och gården reducerades. Den överlämnades för kronans skuld 1645 och 1647 till Paul Khewenhüller.

Räkenskaper, kontrakt m.m. rörande Julita gård och bruk 1628–1638.

Brev från Jakob De la Gardie till förvaltaren Måns Larsson 1632–1637.

Brev till Måns Larsson från Christian Krause 1634 och Peder Eriksson 1636.

Mörkö socken

”Acta emellan hans Excellence RiksRådet och Öfwersten högwälborne H.^f Gr: DelaGardie [Magnus Julius De la Gardie] och friherrinnan högwälborne fru Elsa Baneer & vice versa angående hemmanen Nöckna Nygård och Gåsta i Södermanland och Mörckö Sochn som som fru friherrinnan Ulrica Eleonora Fleming til hans Excellence förpantat och friherrinnan Baneer söker at inlösa med mera passerade wid Häradz & Lagmans Tingen i kgl. Håfrätten och Justitiæ revisionen åhren 1734, 1735, 1736 & 1737.”

Ulrica Eleonora Fleming var gift med sin syssling Göran Fleming 1756; den förras kusin, Elsa Elisabet Banér (1692–1768), gift med Lennart Ribbing av Zernava (1676–1732) på Hörningsholm, var väl den ena parten i processen.

Handlingarna är från 1717–1744.

Tullgarn

Tillhörde i äldre tider släkterna Sparre, Bonde (Karl Knutsson), Gyllenstierna, Sture (varibland Mauritz Stures änka Anna Horn) samt Johan Axelsson Oxenstierna, gift med Margareta Sture. Då hon dog 1646 ärvdes hon av modern Ebba Leijonhufvud, efter vars död 1654 godset kom till hennes kusin Ebba Brahe, gift De la Gardie. Övergick först till mågen Pehr Sparre, men efter nytt arvskifte 1684 till Axel Julius De la Gardie (d. 1710) och Magnus Julius De la Gardie.

1a

Jordebok (för arvskifte) över Tullgarn m.m. 1609 samt jordebok uppsatt 1699 av Jonas Lorin med register över Tullgarns originalbrevbok (1367–1698) jämte kopior av ett urval av dessa urkunder. Kopior av jordeböcker över Tullgarn 1561, 1565, 1609, 1661, 1675, 1685 (jfr nedan 14a). Handlingar rörande tvist mellan Ebba Brahe och Ebba Grip å ena sidan och Johan Oxenstierna å den andra samt mellan Axel Julius De la Gardie och Ebba Brahe.

1b

Restlängder 1638–1640.

1c

Äldre handlingar rörande Tullgarn. Arvskiften, kungliga brev (i avskrift), jordeböcker, rättegångshandlingar 1553–1688.

1d

Protokollsutdrag från Hölebo häradsrätt 1653–1705.

1e

Räkenskaper 1617–1618, med verifikationer. Pergamentband.

1f

Jordeböcker 1649.

1g

Lösa handlingar 1618–1704, främst gällande Åby i Hölö socken.

2

Räkenskaper med verifikationer och inventarium 1626–1629. Pergamentband. Anteckning på pärmens insida: ”Ur Hapsal-samlingen 1933.” Gammalt sädesax vid fol. 281 uttaget 2011.

2a

Räkenskaper med verifikationer och observationer 1684–1686. Häri även trädgårdsräkenskaper. Halvskinnband.

3–12

Räkenskaper med verifikationer 1688–1751. Omfattar även räkenskaper för livsmedel, förnödenheter, reparation av byggnader, krogen vid Tullgarn m.m.

13a

Inventarier 1691–1745. Häri även kyrkinventarier; husdjur; trädgårdsinventarium 1701, 1736.

13b

Spannmåls- och boskapsförslag 1716–1746. Häri även suppliker och intyg om missväxt 1746.

14a

Jordeböcker 1684–1751 (jfr ovan 1a).

14b

Restlängder 1680, 1701–1728.

14c

Husesyneprotokoll 1722–1728.

14d

Trädgårdsräkenskaper 1713, 1716–1725, 1741–1747.

15

Juridiska handlingar. ”Acta Angående Tullgarn emellan Hans Excellens Fälttygmästaren Sparre och Hans Excellence Grefwe Axel Julius De la Gardie angående Autis” 1684–1693.²¹ Juridiska och ekonomiska handlingar, inventarier m.m. 414 blad. Med register i början.

16a

En volym juridiska handlingar. Volymen består av 4 perioder (med var sitt register):

1670–1704 fol. 1–92. Dokument angående Tullgarn.

1680–1705 fol. 92–110. Dokument angående bönder under Tullgarn.

1654–1687 fol. 1–65. Dokument angående Kattnäs i Hölö socken.

1674–1692, 1592, 1625, 1649 fol. 1–29. Dokument angående Torpa i Trosa socken.

²¹ Jfr De la Gardieska arkivet, Släktarkiven, De la Gardie 194:3.

”Action emillan Hans Excell: Grefwe Axel Julius de la Gardie och Ryttmästaren Björnberg om ett Stohlrums utj Höölo Kyrkia, utj hwilken församling Tullgarns gård är belägen.”
 Handlingar angående tvist om stolrum i Hölo kyrka mellan Axel Julius De la Gardie och Mathias Björnberg. 1686–1687. Häri även avskrift av en gravskrift över Carl Sture (1555–1598) i Hölo kyrka författad av hertig Karl.

16b

”Action wid Hölo Härad Ting emellan Befallningsman Biurberg [Anders Biurberg] å det Hög Grefl. DelaGardie Sterbhus wägnar af Assessoren Kinmundt [Robert Kinnimund] angående skogen Gråudden under Tullgarn.” 1646, 1659, 1690, 1695, 1702–1706.

”Johan Oxenstiernas och Claes Horns Kiöpegods under Tullgarn angående” 1654, 1658–1659, 1695, 1699, 1707–1711 samt kopior utan år.

”Tullgarns Kiöpe Gods angående Som äro köpte af H^f Claes Horn och Fru Ebba Leijonhufvud.” 1709.

”Processen med munsterskrifwaren Swen Liungqvist angående en intaga wed Tullgarn” 1711–1716.

”Angående Hemmanen Rinkeby och Kalforß [Kallfors i Överjärna socken] samt Kalforß Qwarn” Kontribution och uppbörd 1706–1728.

”Concept til Arrende Rächningen emellan H^s Excellence Kongl. Rådet högwälborne H^f Grefwe Axel Delagardie och deß Herrar Söner, för 1707 åhrs Ränta af Tullgarn”

17a

Brev till Sofia Juliana Forbus (gift med Axel Julius De la Gardie) från förvaltaren Anders Biurberg om gårdens skötsel 1690–1701. 349 blad.

Brev till Sofia Juliana Forbus från förvaltaren Per Erichsson om gårdens skötsel 1685–1688. 73 blad.

17b

Brev till Axel Julius De la Gardie om gårdens skötsel från förvaltaren Per Erichsson 1686 (jämte bilaga: supplik från Anders Larsson i Lilla Åby), 1688.

Brev till Axel Julius De la Gardie från Carl Brand 1686-12-01 om anläggandet av en såg.

Brev till Jonas Ljunggren från förvaltaren Per Erichsson 1687–1688.

Promemoria av Per Erichsson 1686.

Brev till Jonas Ljunggren från Pål Johansson Schacht 1688.

Brev till Jonas Ljunggren från Måns Månsson 1686.

Brev till Jonas Ljunggren från förvaltaren Petter E. Forsbäck 1686–1688.

Brev till Mårten Sandelin från förvaltaren Petter E. Forsbäck 1685.

Brev till bokhållaren Jacob Spaak från förvaltaren Petter E. Forsbäck 1685.

Brev till Anna Juliana Horn af Kanckas (gift med Adam Carl De la Gardie) från förvaltaren Anders Biurberg 1701–1706.

Brev till Axel Julius De la Gardie från förvaltaren Anders Biurberg 1705–1707.

Brev till Axel Julius De la Gardie från gårdsfogden Lars Banck 1707.

Brev till Adam Carl De la Gardie från förvaltaren Anders Biurberg 1708–1709.

Brev till Adam Carl De la Gardie från gårdsfogden Lars Banck 1708–1709.

Brev till Magnus Julius De la Gardie från förvaltaren Anders Biurberg 1709–1712.

Brev till kassören Carl Staare från förvaltaren Anders Biurberg 1707.

Brev till kassören Carl Staare från gårdsfogden Lars Banck 1708.

Brev från förvaltaren Anders Biurberg till

räntemästare Isack Nyman 1707.

baron Hans Clerk 1709.

pastor Tiburtz Tiburtius 1711.

Brev till förvaltaren Anders Biurberg från Georg Thomas von Berchner 1702 och Lambertz (?) 1704.

Brev från Jacob Spaak till Jöns Larsson i Bökesta 1685.

Brev till greve från Erik Lindroth 1719.

Brevkoncept 1703.

17c

Brev till kamreren Johan Bratt från förvaltaren Anders Biurberg om gårdens skötsel 1701–1707.

Brev till kamreren Johan Bratt från Påhl Johansson Scharft om kvarn 1703, från fataburshustrun Christina Berg om löning 1705 samt brevfragment.

Brev till kamreren Johan Hedenquist från förvaltaren Anders Biurberg 1708–1710.

Brev till kamreren Johan Hedenquist från gårdsfogden Lars Banck bl.a. om trädgårdsskötseln 1708–1709.

Brev till kamreren Johan Hedenquist från Johan Grönstedt bl.a. om post 1708.

18

Diarium 1701–1711 (dagbok över gårdens skötsel).

Pergamentband. I slutet några anteckningar från 1674 ("Räckning med arbetz folcket uppå dhetta mitt huuß Reparation").

19a

Byggnadsräkenskaper 1721–1728.

19b

Fartygsbyggnadsräkenskaper 1722–1739.

19c

Instruktioner för gårdsfogdar, förvaltare m.fl. samt andra handlingar rörande tjänstefolk 1685–1722.

19d

Arrendekontrakt 1687–1743.

19e

Avlöningsstater 1690, 1724–1742.

19f

Handelskladd 1724 med bilagor.

19g

Diverse handlingar (räkenskaper, suppliker, brev, juridiska handlingar) 1663–1746 samt odaterade.

19h

Observationer 1693–1737. Häri även lönestater, jordebok, verifikationer.

Tyresö

Bebyggdes av riksdrotset Gabriel Gustafsson Oxenstierna (d. 1640), kom till hans son Gustaf (d. 1648) och innehades därefter av dennes änka Maria Sofia De la Gardie (d. 1694).

1a

Två jordeböcker över Gustaf Gabrielsson Oxenstiernas gods (Tyresö, Farsta samt spridda gods i andra landskap).

Räkenskaper för Tyresö 1632–1634 och 1646–1647. Med verifikationer.

1b

Vantmakeriets räkenskaper 1670–1675

1c

Handlingar rörande oljebruket 1666–1670

1d

Handlingar rörande Uddby kvarnar 1649–1693. Häri: malbok (längd över dem som malt vid kvarnen) 1686–1688.

1e

Handlingar rörande Kopparhammar 1648–1693. Förda till Vättinge ovan.

2a

Rättegångehandlingar 1653–1661 mellan Maria Sofia De la Gardie Margareta Matsdotter (änka efter kamreraren och sedermera sjötullsförvaltaren i Stockholm Ingemar Persson) rörande arrendekontrakt. Häri även: ”Rechning aff Oluff Oluffson fougden widh Thöresiöe upå thä Penningar han af Cammererskan Hustru Margaretha Matzdåtter annammat och på thet tackell till lådian och Confect till hustru Sigris brölup han therföre inköpt d. 5 majj: A.^o 1655.” (bl.a. oliver, kapis, russin, socker, kryddor, fol 61 f.).

2b

Handlingar rörande arrende av Tyresö 1658–1686. Häri bl.a. handlingar angående Margareta Matsdotter (jfr 2a ovan); brevväxling mellan Daniel Setterman och Lars Winterman 1685–1686 angående skötseln av Tyresö; rättegångshandlingar mellan Maria Sofia De la Gardie och kamreraren Lars Larsson Lamb 1674–1680.

2c

Rättegångshandlingar mellan Maria Sofia De la Gardie och faktorn Christian Guldzau 1689–1692 angående ett arrende samt två stycken kläden som han emottagit att färga vid Tyresö.

2d

Brev till hovmästaren Alexander du Choux från förvaltaren Erik Andersson Tadenius 1656–1658.

Brev till kamreraren Lars Winterman från Daniel Setterman, Anders Öberg och Nils Wickman 1685–1693.

2e

Varia. Diverse handlingar angående Tyresö under Maria Sofia De la Gardie 1648–1693. Räkenskaper, arrendekontrakt, observationer, instruktion för brännvinsbrännare, brev från Daniel Setterman till Lars Winterman m.m.

Årsta (Brännkyrka socken)

Tillhörde Jakob De la Gardie.

Räkenskaper med verifikationer och inventarier 1632–1639.

VÄSTMANLAND

Samlingskapsel

Allmänt och blandat

Rustningslängder, byteslängder och jordeboksutdrag 1687–1728.

Fellingsbro härad

1643-09-16. Brev angående rågång mellan Fellingsbro och Näsby på begäran av Ebba Leijonhufvud och Märta Olofsdotter till Hinseberg.

Siende härad

Handlingar angående Christina Lewenhaupts rätt till torp och dagsverken m.m. 1686–1694.

Snevringe härad

1672-10-01. Bekräftelse på jordskifte i Brunna i Säby socken.

Tuhundra härad

Jordeboksutdrag, odaterade.

Almö (Barkarö socken)

Jordebok 1685 med anledning av utbyte mot lotter i Käggleholm, varom brev av Gustaf Adolf De la Gardie (?) till farbrodern Axel Julius (?) 1685-12-23.

Hinseberg

Relation 1771 angående allmanningen Bisslingen.

Knutstorp, Lillhärad

Köpebrev för Catharina De la Gardie på Knutstorp (Knutsbo?) 1664-08-22.

Krylsbo (Kila socken)

Räkenskaper 1708–1722; brevkoncept om jordeskitte mellan Claude Roquette Hägerstierna och Beata De la Gardie; protokollsutdrag 1666-03-28 från Övertjurbo häradsting om rannsaking; brev till Maria Hägerstierna från Erik Hartzell 1721-04-06 angående Krylsbo säteri.

Sala silververk

Promemoria 1810.

Sevalla

Såg och hemman, tillhörande Hägerstierna. Några handlingar och räkenskaper 1658–1669 jämte brev 1719.

Skultuna

Hemman tillhörigt Maria von der Noth. Brev och räkenskaper angående arrende och gårdens skötsel 1699–1705. Brev till Maria Hägerstierna från Erich Isachsson 1699–1703, Gustaf Jönsson 1703, Israel Malmling 1703. Brev till bokhållare Niels Sylvin från N. Johansson 1699 och Erich Isaksson 1699.

Strömsholm

Memorial om reparation 1729.

Axholm

Innehades av Magnus Brahe (d. 1633) och sedan hans änka Helena Bielke (d. 1651, omgift Fleming) samt dotter Ebba (gift 1618 med Jakob De la Gardie, d. 1674).

1 A:1

Häfte 1–12. Räkenskaper med verifikationer, mantalslängder, jordeböcker och inventarier för åren 1629–1635. Här i även förteckningar över tjänstefolk.

1 A:2

Häfte 13–22. Räkenskaper med verifikationer, mantalslängder, jordeböcker och inventarier för åren 1639, 1646–1651. Här i även lösa handlingar och räkenskaper 1646–1648.

Inventarium 1654.

Kortfattad ordning för trädgårdsmästare Peder Anderssons lön, odaterad.

1 B

Handlingar från 1680-talet angående Jakob De la Gardies arvingar och reduktionen.

2

Pergamentband. Räkenskaper med verifikationer 1633–1635. Här i även: brev till befälhingsman Christer Månsson från Jakob De la Gardie; prisuppgifter för kryddor och socker inköpta i Västerås 1633.

3

Pergamentband. Räkenskaper med verifikationer och inventarier 1640–1642. Här i ingår även räkenskaper för Högfors och Sigulskvarns bruk. Över huvud torde de under rubriken Bergslagen nedan sammanförda handlingarna mycket beröra dessa.

4

Pergamentband. Räkenskaper med verifikationer och inventarier 1642–1646.

Bergslagen i Västmanland, Dalarna och Närke

Under denna rubrik har sammanförts räkenskaper från bruk och gårdar i Västmanland och Dalarna, vilka tillhört Jakob De la Gardie och hans arvingar. En del ingår delvis under Axholm ovan. 10 pergamentband + 1 kapsel med strödda handlingar.

1–2

Räkenskaper 1635–1636 rörande De la Gardies och Gyllenhielms i kompani bedrivna gruvdrift. Rör Norberg och Västervåla samt Väster-Silvberg, Grangärde, Norr- och Söderbärke i Dalarna och Finnmarken.

3

Räkenskaper för 1637–1639 rörande Axholm, hemman i Haraker och Fläckebo (arrenderade av Nicolas Lemoine, se inbundna brev härom av Jakob De la Gardie och Lemoine), Högfors, Sigulskvarn m.m. Se registret i volymen.

4–8

Räkenskapsböcker för Västra Silvberget 1636–1638.²²

9

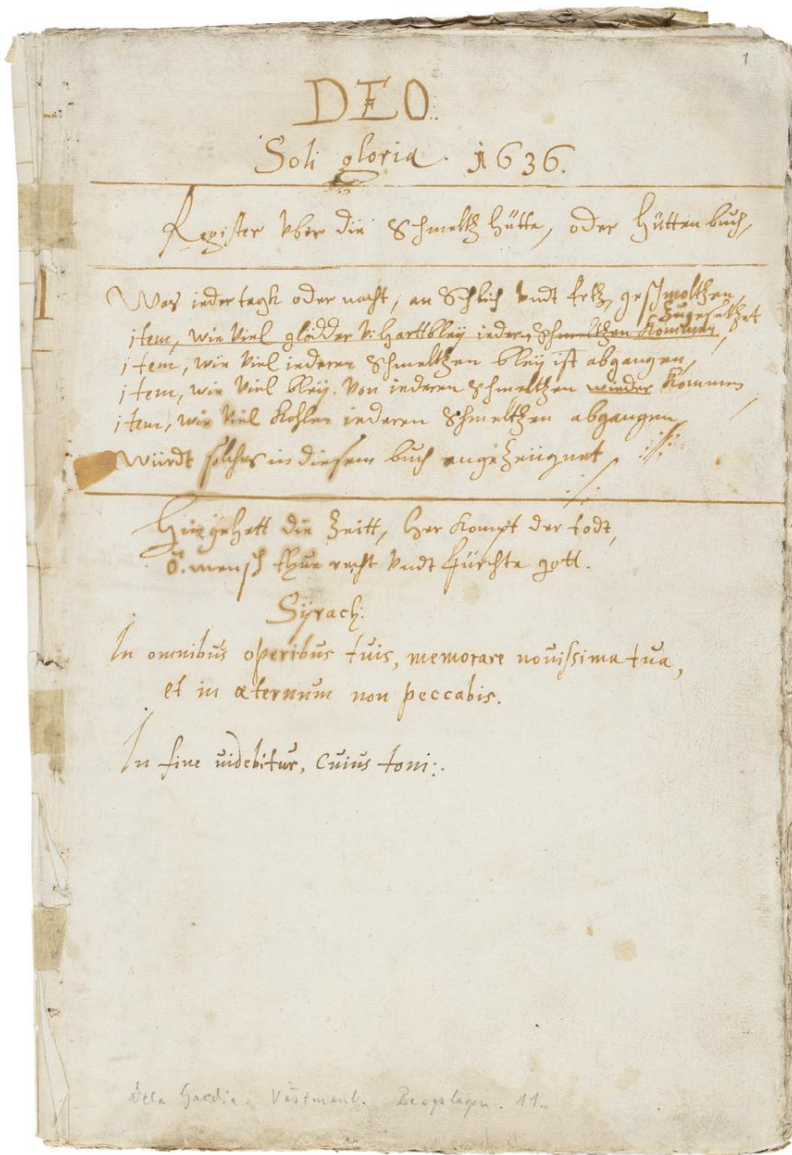
Räkenskaper för Axholm, Fläckebo, Sigulskvarn, Högfors, Skärviken, Bockhammar. Se registret.

10

²² Boken för 1636 inleds med orden "Hjälp Jesu Christe Gudz Son Til Lyka och Wälsignelsze Laus Deo..."

11

Strödda räkenskaper och handlingar rörande Bergslagen från 1600-talet. Högfors, Västra Silvberget, Salberget, Nordansjö, Haraker, Fläckebo, Färnebo, Kopparberget m.m. Jordeböcker, inventarier och förslag m.m. Här i även räkenskapsbok för Bergslagen 1666 (Ebba Brahes besittningar); berättelser om Sala silverbruk och Salberget 1677; jordebok över Maria Sofia De la Gardies frälsegods i Våla och Nora socknar. Räkenskaperna för 1636 ("Register vber die Schmaltz hütte, oder hütten buch") innehåller även latinska och tyska sentenser och ordspråk.²³

²³ T.ex. "der vogel zum fliegen ist erkorn, zur arbeit ist der mensch geborn."

Limsta (Kila socken)

Tillhörde Claude Roquette Hägerstierna och sedan dottern Maria von der Noth.

Räkenskaper (med verifikationer) för åren 1663–1669, 1684, 1687–1692.

Brev om gårdens skötsel från förvaltaren Anders Mårtensson till Maria Hägerstierna 1710 och bokhållaren Israel Starbäck 1714–1721.

Brev till bokhållaren och räntmästaren Israel Starbäck från Israel Malmling 1715 och Erich Hartzell 1716.

Kontributionskvittenser 1710–1722.

Lindö med Valla

Kom från släkten Soop till Fleming. Henrik Fleming gav sig utrikes. Hans hustru Christina Lewenhaupt (1650–1716)²⁴ innehade gården, som på grund av pantsättning (1714?) övergick till Magnus Julius De la Gardie med vilken hennes släktingar genast öppnade en process, som de tycks ha vunnit 1731.

1a–b

Gårds- och landboräkenskaper med verifikationer 1715–1729. Häri även trädgårdsräkenskaper.

2

Lagmansdom av Hans Hansson Dober 1601-02-04 rörande syn mellan Nils Larsson Cruus och Åke Åkesson Soop.²⁵ Med sigill.

²⁴ Jfr De la Gardieska arkivet, Biographica minora, Lewenhaupt, Christina.

²⁵ Se Wieselgren, *DelaGardiska Archivet* 10, s. 146.

Några handlingar från Christina Lewenhaupts tid: Supplik från dejan Britta Bryngelsdotter angående lön 1698-10-21; stater vid Lindö 1704 och 1706; ett recept på sockerbröd (fragment).

Revenuer. Uppgifter om Lindös avkastning 1715–1729 (häri även trädgårdsräkenskaper samt inventarium över djur).

Handlingar angående rättegången mellan Magnus Julius De la Gardie och Christina Lewenhaupt-Flemings arvingar 1714–1731.

Brev (original och koncept) i samma sak 1715–1732.

Slagårda

Lillhärads socken. Skänkt till L. Grubbe, utbytt 1662 och då sålt av L. Hamilton till Catharina De la Gardie, gift Lewenhaupt och Stenbock. Reducerades 1683 (?), innehades likväl sedermera av hennes svärson Axel Lillie (d. 1692) och dennes sons änka Agneta Wrede (d. 1730). Såldes av Magnus Julius De la Gardie 1737 till brukspatron Mattiesen. Sålt 1698 av Catharina Eleonora Lillie och tillhörde ett par år genom köp Elisabet Bröms, som 1701 trädde i nytt äktenskap med domprosten Nicolaus Dwan i Västerås, men återbördades från denne 1702. Jfr under Löfstad, Östergötland.

1a

Gårds- och landboräkenskaper 1700–1712. Häri även kreaturs- och boskapsräkning, inventarium, verifikationer.

1b

Gårds- och landboräkenskaper 1713–1720 med verifikationer.

1c

Gårds- och landboräkenskaper 1727–1736.

Förslag och dispositioner: avel och spannmål 1707–1728.

Jordeböcker 1686–1729. Häri även supplik till Agneta Wrede om lindring i skuld p.g.a. missväxt från Johan Matsson i Snetomta i Skerike socken 1728.

Inventarier 1687–1729. Häri även namn på kor.

Memorialbok 1721–1731. Häri även ritningar på byggnaderna.

Avlöningsstarer 1692, 1704, 1709, 1727. Häri även förteckning på fattiga.

3a

Diverse handlingar 1670–1738. Rättsliga handlingar angående ägo gränser, arrende, olovlig skogsavverkning, torparens kontribution, suppliker, ståndkvarter för överstelöjtnant Christopher Freytag, jordebok m.m.

Brev från förvaltare 1675–1695 (främst från Olof Stenius 1675–1695 och Johan Larsson 1680–1693).

Fogdeinstruktioner 1695–1730.

Rättegångshandlingar i målet mellan Lillieska sterbhuset och kronobefallningsman Olof Hallman 1704–1711. Häri även supplik till Agneta Wrede från Carl Andersson och Johan Matsson i Lundby om att få betala i pengar istället för in natura.

Rättegångshandlingar i målet mot hovmästaren Magnus Wessing 1734–1738.

Handlingar rörande uppgörelsen med domprosten Nicolaus Dwan 1700–1708.

4 Handlingar rörande gårdar under Slagårda:

4a

Handlingar angående en utjord i Skälby i Lundby socken 1694–1695 med bilagda äldre handlingar från 1617–1687.

Rättegångshandlingar i tvisten mellan Agneta Wrede och hovmästaren Magnus Wessing om en skattegård Skästa i Lillhärads socken 1684–1743.

4b

Rättegångshandlingar angående Snetomta frälsehemman i Skerike socken 1708–1730.

Arrendehandlingar angående Västerås kvarn 1696–1709.

Handlingar angående torpet Stora Alby i Lillhärads socken 1755.

Rättegångshandlingar i målet emellan Agneta Wrede och Abraham Hässelgreen angående Skålby skattehemman i Skultuna socken 1724–1730 (med äldre bilagor).

NÄRKE

1a

Käggelholm

Tillhörde Jakob De la Gardie och sedan Magnus Gabriel De la Gardie. Reducerat.

Jordeböcker över Käggleholm med underlydande gods 1672, 1677, 1684, 1685, samt u.å.

Brev och rapporter till Magnus Gabriel De la Gardie och Maria Euphrosyne från förvaltaren Anders Fagg 1683–1686.

Brev till Magnus Gabriel De la Gardie från förvaltaren Abraham Lexander 1685.

Brev till Maria Euphrosyne från Elisabet von Schmieden 1686.

Brev till Magnus Gabriel De la Gardie från Elof Lyberg 1685 och u.å.

Brev till Magnus Gabriel De la Gardie från olika avsändare 1685 och u.å.

Två handlingar, 1652 (utlagor från bönder i Närke) och u.å. (memorial angående Käggelholm).²⁶

1b

Karlskoga

²⁶ Bl.a. följande: ”7. Frågar han noga effter om och öhl i kiellaren finnes Clart, och lagom stark öhl, item swag öhl åth Furstinnan.”

Pantegods av kronan, innehades av Axel Lillie.

Räkenskaper 1652–1662.

Brev från samma år.

Bo

Memorial 1673.

Utdrag ur fideikommissbrev 1735.

Fellingsbro

Utdrag ur protokoll angående rågång 1643.

Angående gästgivaregården 1715.

Lerbäck

Utdrag ur rättegångsprotokoll angående åverkan på skog tillhörig Skagersholm 1745.

Vretstorp (Viby socken)

Supplik från Maria Boman 1733 med bön om att i ett köpebrev skall införas ändringen att endast hennes bröstarvingar (och ej hennes styvbarn) får ärva gården.

Dylta

Promemoria om Dylta svavelbruk 1809.

Vivalla

En odaterad karta från 1600-talet ("Geometrisk Affritning"). Lars Wivallius nämns som brukare av Västergården.²⁷

VÄRMLAND

Kroppa bruk i Kroppa socken

Kroppa bruk uppläts – efter att ha legat öde i 3 år – 1653 åt Claude Roquette Hägerstierna för 200 Rdr arende, men den 25 februari 1654 fick han det såsom "bergsfrälse". Sålades av honom för 6000 Rdr 1659 till Otto Dres, som 1663 pantsatte det, varefter det utlöstes av doktor Du Rietz, som konfirmerades i sin besittning av kronan. Efter att ett par gånger ha frikallats av Reduktionskommissionen, förklarades det förfallet 1685 och ånyo 1691.

Odaterade koncept till inlagor till Reduktionskommissionen av Claude och Maria Hägerstierna till omkring 1700.

Brev till Claude Roquette Hägerstierna från Gilius Giliesson (befallningsman på Kroppa), Otto Dres (varav vissa på franska), kyrkoherden Laurentius Nicolai 1654–1663. Häri även kopia av Claude Roquette Hägerstiernas köpebrev på Kroppa till Otto Dres 1659 och ett brev till Gilius Giliesson från Anders Larsson 1659.

²⁷ Jfr De la Gardieska arkivet, Historiska handlingar 6:2, 1648-06-28.

Diverse handlingar rörande Kroppa 1654, 1663, 1664.

Ekshärad

Rådsmannen Albrecht Funcks arvingar överlåter åt Axel Lillie hemman i Ekshärad 1674.

Färnebo

Syn angående skogsskada 1632.

Dom angående äganderätten till torp 1651.

Skarpsäby (löjtnantboställe i Dalby socken)

Husesyn 1733.

Storfors (Kroppa socken)

Reduktionsdeputationens resolution 1700. Avskrift.

Södra Råda

Kopparbrytning i Linhult 1787.

DALARNA

Avesta bruk

Två handlingar angående assessor Hylténs process mot Avesta bruks participanter (efter 1668).

Två brev 1700 och 1701 från J. Borgman till Abel Reenstierna.

Falun

Intyg angående vägning av koppar 1682.

Intyg av bönder angående hemmanet Putterne (som sägs ha fått sitt namn av en pottmakare) 1687.

Häfte med handlingar rörande koppargruvan (15 fol.). Förteckning över betjäningen vid Stora Kopparbergs gruva 1754, 1764. Anteckningar om administration och gudstjänst vid gruvan. Koppartillverkning 1633–1749, spridda år.

Garpenberg

Förteckning över präster i Garpenberg under 1600-talet.

Hosjö kapell (Vika socken)

Berättelse 1763.

Lima och Malungs socknar

Brev 1644 angående sockenmännens klagomål mot kaptenen Olof Olofsson, som anmodat dem att hugga ved utan att veta om det är fältherrens befallning.

Ludvika

Kopia av brev från Kammarkollegium 1651 till landshövding Johan Berndes angående bergsfrälsefrihet för gården Ludvika, som Jakob De la Gardie köpt av Magnus Ihrings arvingar och donerat åt sin sekreterare Conrad Quensel.

Förteckning över gjorda reparationer 1660.

Näs gård i Husby socken

Reducerad av Karl XI. Sedan boställe för översten vid Dalregementet och innehades såsomsådant av Magnus Julius De la Gardie 1710–1719.

Räkenskaper 1710–1716.

Brev om gårdens skötsel, instruktioner, räkenskaper m.m 1711–1718.

Kopia av landshövding Hans Rålamb's resolution i tvist mellan Magnus Julius De la Gardie och Gabriel Stierncrona angående arrende av Näs.

Arrendekontrakt mellan Magnus Julius De la Gardie och Carl Fredrik Tegensköld 1718.

Husesynhandlingar 1724–1735.

Orsa

Vers "Öfver Dalkarls-Bilderna vid Ornäs" 1770.

Berättelse om kyrkan 1774 av kyrkoherden Tobias Westblad.

Stora Tuna

Handlingar angående förpantning, vilken Catharina De la Gardie (gift Stenbock) tillöste sig av Börje Olofsson Cronberg, och vilken reducerades 1687. Mestadels kopior och koncept 1658–1690.

Ytterbacka, Gagnefs socken

Kopia av hovrättens dom i tvist mellan Christopher Hansson och Erik Drake angående kontrakt om frälsegården Ytterbacka 1661-03-04.

Ål koppargruva

i vilken Magnus Julius De la Gardie var participant.

Handlingar 1712–1732.

DALSLAND

Hemman i Valbo och Vedbo härader (i Torp, Färgelanda, Högsäter, Rännelanda, Jerbo, Steneby m.fl. socknar) tillhöriga Axel Lillie.

Jordeboksfragment, brev angående hemmanens utlagor, handlingar rörande Nils Nilsson Pålack's arrende m.m. 1647–1675.

Jordeböcker, reduktionshandlingar 1664–1723, 1753.

Kontributionslängder 1671–1694.

Ytterligare handlingar angående arrenden jämte brev från arrendator Nils Nilsson Pålack 1662–1698.

Två kopior av köpebrev 1671. Sven Ribbing säljer gods i Dalsland till Adolf Tunge. Märta Sparre säljer gods i Östergötland och Dalsland till Catharina De la Gardie.

ÖSTERGÖTLAND

Allmänt och blandat

1a

Brev rörande Maria Sofia Oxenstiernas strögods i Östergötland och Småland från förvaltaren Håkan Andersson i Fulmestad 1650–1669 samt Jöns Jonsson 1668–1669. Håkan Anderssons brev innehåller bl.a. berättelser om boskapsdöd och människors död p.g.a. svält. **OBS!!**

Oköpta räntor, tillhöriga Johan Ekeblad. Handlingar 1687–1691 jämte avskrifter av äldre.

Vokationer och fullmakter för präster under Agneta Wrede (gift Lillie) 1712–1727.

Diverse: Räkningar för Claude Roquette Hägerstiernas gods i Östergötland 1671–1674. Märta Sparres immision på några gårdar i Östergötland 1680. Specifikation över småtullsmedel som betalats till det Lillieska huset 1663–1682. Rustjänstängd 1684. Gods tillhöriga Axel Lillie. Specifikation på oköpta räntor. Specifikation på gods som hör till Claes Ekeblads byte.

Enstaka hemman, häradsvis:

Bankekinds härad

Bökestad, Vårdsbergs socken. Intyg av fjärdingsman Jöns Larsson 1676-12-07.

Greby, Askeby socken. Häradsrättens dom rörande ödegård 1642-04-22. Med häradets sigill.

Jeppestad, Vårdsbergs socken. Britta Cruus gör jordskifte med Axel Lillie 1675. Med Britta Cruus, Gustaf Banérs och Gustaf Sparres sigill.

Örtomta. Årliga räntan från gods (i olika härader) tillhöriga Per Bagge av Söderby (= Sörby i Örtomta socken).

Björkekind²⁸

²⁸ Se även Hammarkinds härad nedan.

Kuddby. Intyg om utlagor från Göpperstad 1684-07-02.

Kuddby. Syn av allmänning 1687-05-23.

Mörje, Rönö socken. Förmedlingsansökan av greve Gustav Lillie 1684-11-24.

Sjövalla, Å socken. Attest om att räntan gått till Östgöta regemente till häst 1685-01-09.

Bobergs härad

Berg, Skeppsås socken. Skadad avskrift av ett brev till kronans befallningsmän från Anna Åkesdotter (Bååt?) angående detta hemman, som legat öde men åter är i bruk.

Äsplunda i Fornåsa socken. Häradshövding Peder Jönsson tillkännager 1572-02-13 att Erik Jönsson till Löfstad (Lillie) meddelat att kungen återgivit honom denna gård, som hans farfar Håkan Jönsson sålt till kyrkan i Sten Sture d.y:s tid. Med långt referat av vittnesmål om köpebrevet m.m.²⁹

Odaterat "Project" om reformering av jordeböckerna av Samuel Enander. Med exempel från Götevi i Vallerstads socken.

Två handlingar utfärdade av tingsrätten 1649-06-11 respektive 1652-09-28 rörande klagomål från f.d. soldater om ödelagda hemman i Tegneby i Älvestads socken.

Bråbo härad

Kopia av köpebrev av Lars Matsson Strusshelm på Nöbble i Kvillinge socken m.m. 1653-06-22.

Ransakning av Åby i Kvillinge socken 1684-03-04 på Axel Lillies begäran.

Dals härad

Räntan från kronohemmanet Herrestad, "som G: Axel Lillie utj byte låtit förslå". 1684.

Finspånge läns härad

Odaterad specifikation på ränta från Grostorp i Risinge socken.

²⁹ Detta reformationshistoriskt intressanta dokument är tryckt i Wieselgren, *DelaGardiska Archivet* 4, s. 140 ff.

Förlikning mellan Ingrid Mannerhielm och Peter Lambinon angående den senares arrende av en hammare, daterat Sonstorp i Hällestads socken 1656-05-01.

Gullbergs härad

Johan Oxernstierna tillkännager förmedling av sitt hemman Glanstad i Vreta klostres socken 1661-08-26 (avskrift).

Pastors med fleras intyg om att Säby i Ljungs socken är förfallet 1667-05-01.

Göstrings härad

Arrebo, Ekeby socken. Uträkning på underliggande gods 1678.

Jordeboksutdrag över gårdar i Ekeby i Göstrings härad, Hagebyhöga i Aska härad och Rogslösa i Dals härad.

Supplik till landshövdingen från Johan Banér 1735 angående Järstad, som av bönderna anses vara ett skattehemman, men enligt honom är ett frälsehemman.

Protokollsutdrag från tingsrätten angående syn av Källeryd i Hogstads socken 1694-02-09.

Anna Margaretha Bielke säljer till sina brorsbarn Marstad i Bjälbo socken 1642-10-14.
Kopia.

Resolution i reduktionsärenden angående Marstad i Bjälbo socken, samt hemman i Ödeshögs och Motala socknar 1689-05-08.

Utdrag ur Kammararkivets äldre jordeböcker angående Marstad i Bjälbo socken 1689.

Hammarkinds härad

Jöns Persson, brukare av Brunsta (Brånnestad i Å socken i Björkekinds härad?), erkänner sina förpliktelser mot Fredrik Stenbock 1650-02-22.

Supplik till Maria Hägerstierna från bönder i Gryt om hemmanet Danebo 1717-12-22.³⁰

Jordebok över Carin Bielkes gods, som genom förpantning innehas av Magdalena Hägerstierna. Skällviks och Kuddby socknar.

³⁰ Se även ovan Södermanland, Hammarkinds härad.

Märta Sparres brev på några hemman till Catharina De la Gardie 1671-04-26. Syltvik i Gryts socken.

*Hanekinds härad*³¹

Memorial till Kammarkollegiet (koncept) 1723 angående Gålstad i Slaka socken.

Kopia av Erik Gyllenstiernas brev till landshövdingen angående drottningens förläning av Stångs ladugård (S:t Lars socken i Linköping) till Axel Lillie 1651-08-16.

Kinda härad

Brev från Samuel Melander till landshövdingen angående länsmansboställe i Aska i Hägerstads socken.

Lysings härad

Intyg om räntan från Pilgården i Ödeshög, som tillhör Axel Lillie och Gustaf Helmer Lillie 1684-02-27.

Lösings härad

Attest från Nils Jacobsson i Eggeby i Dagsbergs socken om hans utlagor till Axel Lillie 1684-07-01.

Brev till Agneta Wrede angående skattläggningen av Karltorp i Tingstads socken 1714-08-29.

Memmings härad

Syn mellan Alsätter i (Borgs och) Löts socken och Memmings häradsallmänning 1638-09-19.

Fastebrev på Måns i Asks försäljning av Ask skattegård (i Kimstads socken) till dottern Ingrid Månsdotter 1637-01-10.

³¹ Se även nedan Valkebo härad.

Brev från Simon Simonsson Rosenberg till landshövding Gustaf Kurck angående kvarn i Forsby i Kimstads socken 1661-06-22.

Mönsterskrivaren vid östgötakavalleriet Bengt Jönssons befallning till intressenter och kronans skattskyldiga i Kimstads socken att skatta för ålfisket i Forsby 1684-02-12.

Skattläggning av Kullerstad 1694. Kopia.

Tingsprotokoll om en utjord tillhörig Axel Lillie.

Tingsprotokoll om syn mellan Landsjö och Memmings häradsmark 1647-02-25. ”Nyttigt Document widh tillfelle.”

Tingsprotokoll om syn mellan Landsjö och Memmings häradsmark 1647-08-14.

Brev till hovrätten från Elias Algreen om syn mellan Landsjö och Memmings häradsmark.

Kopia av Göta hovrätts brev till lagläsaren Sven Persson och Kerstin Törneskiöld angående lagmanssyn av Memmings häradsallmanning 1654.

1478-01-13. Avskrift. Arvid Trolle i Bergkvara, lagman i Östergötland, som håller lagmansting med Memmings härad i närvaro av herr Ivar Gren, riddare och underlagman, Lydeke Alfsson, väpnare, dömer om torpstaden ”Lundh” vid Hedsjö (= Hedsjö, Löts sn, Memmings hd, nu i Norrköpings stad) i tvist mellan Mågens Mårtensson och Matts Klasson m.fl. Två fastebrev utfärdade 1387 av hh Erik Ukne (= Erik i Ökna?) hade brunnit i Norrköping.³²

Elin Jönsdotters brev på att hon sålt Gröndals äng i Löts socken till sin broder Olof Jönsson 1606-03-08.

Kopior av Löts kyrkas bänklängder 1661, 1686. Kort promemoria om rannsaking av tvistiga bänkrum 1727.

Extrakt ur tingsprotokoll 1701-02-26, med förbud av olaga körande över Gröndals äng.

Vittnesbörd på ”Reseuella” äng, som hör till Resebro i Löts socken 1612-04-11.³³

Anders Pommerenings försäkran om en tredjedel av Skvalbäcken i Borgs socken 1626-03-01.

Handlingar rörande Väsby i Kullerstads socken 1693–1726.

³² Även i De la Gardieska arkivet, Cod.VII b 16 (Lillieska kopieboken), s. 577.

³³ Jfr De la Gardieska arkivet, Historiska handlingar 29:11, 1531-10-21.

Skärkinds härad

Häradshövding Erik Påvelsson Mølner utfärdar fastebrev på Risängen i Öjeby i Skärkinds socken, som Erik Andersson Ståle sålt till Ingolf Månsson i Gulltorp. Med häradets och häradshövdingens sigill 1653-10-30.

Nils Jönsson säljer Öjeby i Skärkinds socken till Axel Lillie 1657-04-18.

Valkebo härad

Catharina De la Gardie ger bonden Nils Arvidsson förmedling på hans hemman Alguvi i Kaga socken (i Hanekinds härad), eftersom vattnet överflödar åker och äng varje höst och vår.

Johan Gabriel Stenbock överlåter Bankeberg i Vikingstads socken till sin svåger Axel Lillie till fyllnad av differens i arvslott efter Catharina De la Gardie 1685-01-16.

Mattias Stackelberg överlåter åt Johan Ekeblad Brunneby i Nykils socken 1687-06-30.

Rannsaking av Folåsa i Rappestads socken, tillhörigt Axel Lillie 1684-03-01. Med prästerna Benedictus Mollerus och Hemming Schorelius underskrifter och sigill.

Kaution av Jöns Rosenstråle gällande Kapperstad i Gammalkils socken, som köpts av Petter Danckwardt 1700-11-29. Kopia.

Brev till Jean Günther rörande Tannefors kvarn och Tollstorp i Sjögestads socken 1684, 1685.

Vifolka härad

Mosshult i Västra Hargs socken. Räkenskaper 1706–1714.

Utredning av Govlösa i Normlösa socken, som enligt äldre urkunde är kronogods och inte frälsegods 1690-08-20.

Per Gustaf Nisbeth säljer till Agneta Wrede Spärringe i Västerlösa socken 1713-08-04.

Östkind's härad

Relation om Bjärkusa i Östra Stenby socken 1725-06-07.

Kronohemman i Kvarsebo socken.

Nils Eriksson säljer till borgaren i Norrköping Olof Jakobsson en halv hage i Såneby i Häradshammars socken 1604-07-30.

Samlingskapslar

Brokind

tillhörde Natt och Dag och Jacobsköld.

Processhandlingar 1683–1684.

Djursö, S:t Anna socken

Tillhörde Axel Banér och hans änka Karin Bielke, som förpantade det till Claude Roquette Hägerstierna och, sedan en del blivit reducerat, sålde resten till Hägerstiernas arvingar 1685. Härunder: Gloholmen i Häradshammar, sålt till Axel Banér 1627 av Gustav II Adolf.

Köpehandlingar, inventarier 1684–1689 jämte kopia av köpebrev på Gloholmen 1627.

Brev till Maria Hägerstierna och hennes kamrerare från förvaltaren Sten Jönsson om gårdens skötsel m.m. 1684–1689.

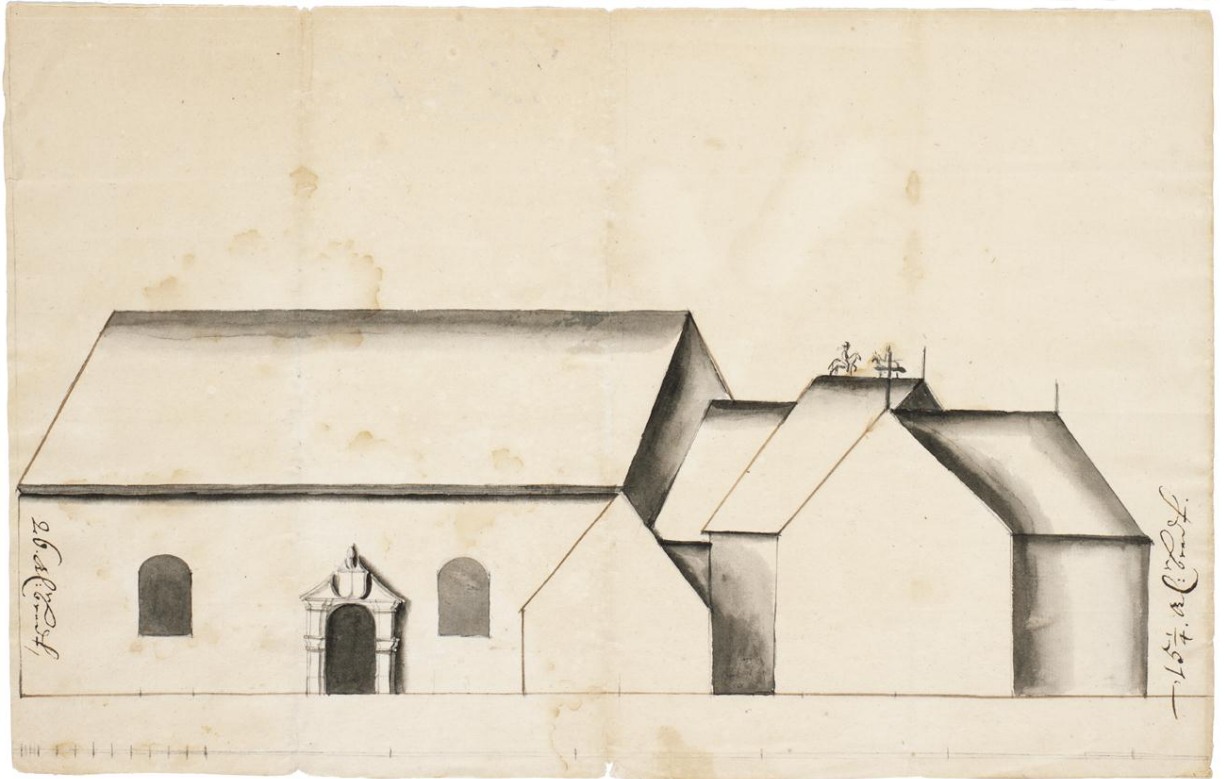
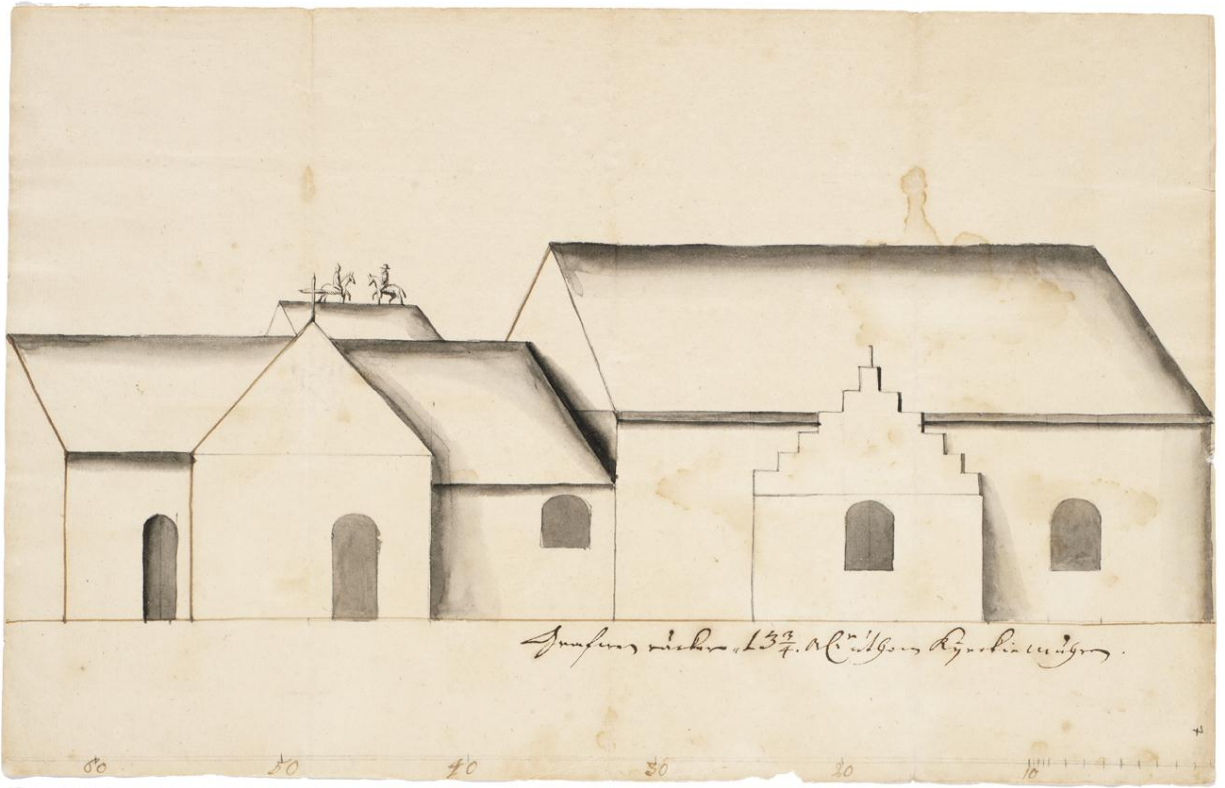
Jordebok, u.å.

Kimstad, kyrka och kaplansboställe

Handlingar angående jus patronatus för Axel Lillie 1694–1695. Med kyrkoinventarium.

Handlingar angående kaplansbostället 1731–1736. Med suppliker till patronen.

Räkningar för reparation av kyrkan jämte ritningar av densamma 1732.

Kåreholm (i Rönö socken) med *Halleby* (i Skärkinds socken)³⁴

Ägdes av presidenten greve Fredrik Stenbock (d. 1652) och hans svärson Axel Lillie (d. 1692), kom till hans dotter Christina, först gift med Carl Filip Sack (d. 1708) och sedan med greve Erik Sparre (d. 1726). Halleby såldes 1669 av Johan Ållongren (se De la Gardieska arkivet, Pergamentsbrev, Stenbock III samt Östergötland), vars släkt länge innehåft det, till Catharina De la Gardie, gift Stenbock, vars måg var Axel Lillie.

Kontrakt om hälftenbruk 1649.

Köpebrev på Halleby 1669.

Jordeböcker 1670, 1680, 1684, 1685, 1691, 1742 samt utan år.

Brev om gårdens skötsel m.m. från Olaus Rosling, And. Beyersteen m.fl. 1681–1691.³⁵

Brev om gårdens skötsel m.m. från Laurentz Spiring 1708–1716.

Lundby i Skärkinds socken

Handlingar i rättegången mellan Agneta Wrede och handelsmann i Norrköping Joachim Sievers 1707–1711 (med äldre bilagor).

Medevi

Köptes 1671-11-24 av Claude Roquette Hägerstierna från Sigrid Gyllenstierna Fleming (som 1674 gift om sig med Jakob Johan Hastfer), men bördades redan 1672 av Gustaf Soop, vars mor hette Anna Gyllenstierna.

Inventarium och jordebok 1671.

Handlingar angående köpet och en del andra affärer mellan Sigrid Gyllenstierna och Hägerstierna samt därav följande rättegång 1669–1674.

Normstorp (Normestorp), Slaka socken

Inköpt av Claude Roquette Hägerstierna från Gustaf Ekegren 1675.

Räkenskaper och suppliker 1676, 1678, 1681, 1682.

³⁴ Jfr räkenskaper 1665–1683 under Löfstad nedan.

³⁵ Jfr De la Gardieska arkivet, Biographica minora, Adolf Johan d.ä.

Brev om gårdens skötsel m.m. från Bonde Månsson Sjöman till Claude Roquette Hägerstierna och Magdalena Hägerstierna samt Johan Ekeblad 1679–1686.

Rävsjö, Fivelstads socken³⁶

Såldes 1654 av Nils Persson Natt och Dag till Axel Lillie d.ä. Helena Jacobsköld-Rosenhielm, vars faster Anna var gift med Nils Persson Natt och Dag, sökte emellertid återbörda gården men utan framgång. Reducerades med 1697 års ränta, men synes ha återgått till Lillie-släkten.

Köpebrev av 1654 i avskrift.

Handlingar angående Helena Rosenhielms bördningsanspråk 1674–1675 jämte riksrådets dom 1678-07-05, undertecknad av Per Brahe (original).

Diverse handlingar (rusttjänstlängd, jordeböcker, brev, observationer, supplik) 1687–1697.

Yxnö, Häradshammars socken

Genom byte med kronan fick Hans Ulfsparre ön jämte annat 1664 (se De la Gardieska arkivet, Historiska handlingar 10:3). Den pantsattes till Claude Roquette Hägerstierna 1678 och överläts sedan på hans änka Magdalena. Medan hovkamrer Jonas Österberg gjorde anspråk på ön för en försträckning, ville Hans Ulfsparres bror Åke såsom närmaste bördsmän ha företrädet, men å andra sidan begärde Hans Ulfsparres söner att få tillösa sig densamma, vilket skulle ske med tillhjälp av Magdalena Hägerstierna genom ny pantförskrivning till henne.

Handlingar och brev angående ovan relaterade förhållanden 1665–1685.

Intyg angående eldsvåda 1684, *oidentifierad* ort.

Gusums bruk

Jämbruk upprättat av Henrik de Try och hans svågrar De Besche 1653. De senare avstod sin andel till den förre (1660?). Mässingsbruk upprättades här av Henrik de Try med understöd av Hägerstierna. I affären inblandades även de Trys svågrar Hubert, Abraham och Gillis de Besche samt medlemmar av familjen Kock, adlade Cronström.

1a-b

³⁶ Jfr räkenskaper 1665–1708 under Löfstad nedan.

Diverse papper och räkningar rörande Gusums mässingsbruk och Henrik de Trys mellanhavande med Claude Roquette Hägerstierna 1657–1669.

2b

Förhandlingar och uppgörelser mellan Henrik de Try och Claude Roquette Hägerstierna 1660–1668.

Brev från Henrik de Try till Claude Roquette Hägerstierna 1654–1666.

2b

Räkenskaper och handlingar angående Hägerstiernas mellanhavande med hrr de Try, De Besche och Cronström 1666–1667.

2c

Handlingar angående kontroversen mellan Abraham Kock Cronström och Claude Roquette Hägerstierna 1667–1673.

Handlingar angående Hägerstierna beviljad tullfrihet för mässingsbrukets räkning, 1666–1667 och 1682 (med äldre bilagor).

Löfstad (Löfstad) med underlydande gods

Tillhörde sedan 1400-talet ätten Lillie. Innehades 1696–1730 av Agneta Wrede-Lillie och därefter av hennes måg Magnus Julius De la Gardie och dotter Hedvig Catharina. Jfr De la Gardieska arkivet: Släktarkiven, Lillie; Historiska handlingar 2:2, 10:1, 29:5, 29:11; Pergamentsbrev, Lillie II och III.

Gårdar lydande under Löfstad:

Skattna och Sörby i Kullerstads socken

Ägdes redan 1600 av släkten Rosenstråle. Pantförskrevs till Agneta Wrede-Lillie i flera repriser av Jöns Rosenstråles änka Anna Christina Storckenfeldt samt av Per Skutenberg och hans hustru Catharina Sofia Rosenstråle. Slutligen uppgjordes köp 1713.

Eda i Borgs och Löts socken

Ägdes av borgmästaren i Södertälje Erik Pärsson Edman, men såldes (för hans skuld till kronan) 1703 till Agneta Wrede-Lillie, som året därpå köpte en del till av Johan Edman.

Lundby, säteri i Kullerstad

Tillhörde släkten Kruise af Verchou. Johan Kruuses dotter Helena Elisabet, först gift med kapten Göran Roxberg, gifte sedan om sig med löjtnant Charles Gallér, som efter att av svågerna ha tillöst sig Lundby 1731 sålde det till Magnus Julius De la Gardie (en av svågerna assessor Nils Westerbjörjade dock process med De la Gardie om lösningsrätt).

Finstad ladugård i Borgs och Löts socken

Säteri, som inköptes av Axel Lillie 1646.

Sixtorp i Gammalkils socken m.m.

Gårdar, som av Hans Ulfsparre 1678 pantsattes till Axel Lillie.

1-7

Sju inbundna volymer räkenskaper för Löfstad och andra gårdar mellan åren 1665–1720. Med verifikationer och observationer; register i varje volym. Även enstaka brev och suppliker förekommer.

1

Räkenskaper för Löfstad 1665–1675. Räkenskaper för Rävsjö (Fivelstads socken) och Finstad (Borgs socken) samt för Kydes friherrskap (Kexholm) 1672.

2

Räkenskaper för Löfstad 1679–1682. Räkenskaper för Kåreholm (Rönö socken), Halleby (Skärkinds socken), Hackerstad (Å socken), Rävsjö (Fivelstads socken), Skenäs pantegods (Östra Husby socken) och Finstad (Borgs socken). En trädgårdsräkning fol. 244.

3

Räkenskaper för Löfstad 1682–1683. Räkenskaper för Kåreholm, Hackerstad, Rävsjö, Finstad och Skenäs pantegods, för Ulfsparriska pantegods (1680–1685), för Slagårda (Slagåla), Västerås kvarn, Våla och Nora pantegods, Säby (1683–1684), för Lindholmen och Mariedal 1684–1685. Arrendekontrakt för pantegods i Dalarna 1682. Häri även inventarium Säby gård fol. 614.

4

Räkenskaper för Löfstad 1696–1699. Räkenskaper för Lindholmen, Ulfsparriska pantegodset, Rävsjö och Skenäs. Häri även trädgårdsräkningar.

5

Räkenskaper för Löfstad 1700–1706 och för Rävsjö 1696–1708. Häri även inventarium Rävsjö 1706, lönestater för Löfstad, trädgårdsräkenskaper.

6

Räkenskaper för Löfsta 1706–1712. Räkenskaper för Rävsjö, Skenäs, Lindholmen och Slagårda. Häri även trädgårdsräkningar.

7

Räkenskaper för Löfstad 1706–1712.

8a

Observationer för åren 1721–1728.

Räkenskaper för åren 1726–1728, 1735, 1737–1751.

8b

Räkenskaper för åren 1726–1728, 1735, 1737–1751, delvis även för Lundby och Eda.

9a

Ägohandlingar från åren 1637–1744.

Jordeböcker från åren 1665–1752.

9b

Jordeböcker från åren 1665–1752.

Brev från förvaltare 1664–1751 varibland större samlingar från Olof Andersson (1665–1676); Samuel Dyck (1681–1682), Erik Wredberg (1731–1739).

10a

Instruktion för fogden Lars Jonsson 1683 (häri även instruktion om predikoförhör av tjänstefolket på sön- och helgdagar).

Fogdeinstruktioner 1701–1735.

Arrendekontrakt 1665–1750. Häri bl.a. kontrakt med trädgårdsmästaren Petter Murman 1708, samt suppliker.

Husesyn 1701–1742.

10b

Inventarier 1665–1745. Häri även inventarium över Axel Lillies rustkammare; trädgårdsinventarium.

11

”Inventarium På Alt Dett Sölfwer, Tappetter Sparlakan och annat HusgerådH Jagh Har På Löfstad Åhr 1689.” Bunden volym. Häri även löst häfte med inventarium över textilier samt tre spelkort.

12a

Handlingar och dom i målet mot snickaren Sven Hansson i Norrköping 1701.

Rättegångshandlingar i målet mot kapten Johan Hägerflycht angående en väg över en äng i Aspa 1708–1709.

Rättegångshandlingar i målet mot befallningsman Lars Warlings änka, som bebott Lilla Alsätter, angående en skuld 1714.

Rättegångshandlingar i målet mot befallningsman Lars Warlings änka angående Klinga krog 1716–1717.

Handlingar i rättegången mellan Magnus Julius De la Gardie och inspektor Olof Lewerin 1732–1738.

12b

Rättegångshandlingar i målet mot Simon Leiman för bristande redovisning från de Lillieska pantegodsen i Östergötland och därav följande process rörande rusthållet Alvestad (av Per Skutenberg pantsatt till Leiman 1709), på vilka såväl Agneta Wrede-Lillie som faktorn Mårten Reef gjort anspråk. 1697–1720.

Suppliker 1662–1751.

12c

Varia I 1652–1751, varibland: Suppliker, förteckning över torpare 1652, suppliker till kungen 1659–1660 angående lagmanssyn, observationer 1677–1680, räkenskaper, handlingar rörande byggnader (bl.a. ritning), Maria Elisabeth Stenbocks förordnande för fattighuset vid Kimsta 1687, memorial, juridiska handlingar, handlingar angående Brinks gästgiveri i Kimstad m.m.

Varia II 1686–1762. Spannmålsförslag, avlöningsstat, tingsprotokoll rörande stolsrum i Löts kyrka 1747, handlingar rörande Lilla Alsätter, boskapsförslag, handlingar rörande kakelugnar på Löfstad, handlingar rörande Össby i Gårdeby socken 1742, handlingar rörande branden 1750 m.m.

13

Räkenskaper för Skattna och Eda 1709–1720 med verifikationer.

14a

Skattna och Sörby. Ägohandlingar, arrendekontrakt, arrenderäkenskaper, likvidationer, brev, instruktion för gårdsfogde m.m. 1683–1742.

14b

Eda. Räkenskaper, arrendekontrakt, inventarier etc. 1700–1743.

Lundby. Handlingar angående köpet 1731.

Rättegångshandlingar i målet mellan Magnus Julius De la Gardie och assessor Nils Wester angående lösningsrätten till Lundby och Börsjö (Kullerstads socken) 1731–1738.³⁷

14c

Brev från förvaltaren Jonatan Bouman i Alvestad till Magnus Julius De la Gardie 1732–1734.

Lundby. Arrendekontrakt, inventarier m.m. 1741–1749.

Finstad. Arrendekontrakt, inventarier och rättegångshandlingar 1673–1742.

Ulfsparreska pantegodsen. Pantförskrivning enligt räkenskaper 1678–1720.

Mauritzberg (Mauritsberg)

med Skränge, Siktesbo och andra underlydande gårdar. Tillhörde Grip och kom genom giftermål till landshövdingen friherre Erik Sparre, vilken 1672 sålde det till Claude Roquette Hägerstierna. 1687 ägdes det av dennes måg Johan Ekeblad (d. 1697) och gick sedan till hans arvingar.

1a

Räkenskaper med verifikationer från 1711, 1713, 1714, 1724 och 1726.

³⁷ Jfr De la Gardieska arkivet, Historiska handlingar 18:6.

130

So. 51.

Des Verliesst Jocher von Lübeck -- Schiffer nechst Gott/
 von meinem Schiffe/ genandt *Jocher* diese Zeit fertig liegende vor
 Lübeck -- umb zu seegeln mit erstem guten Wind/ den mir Gott verleihen
 wird/ nach *Norcoping* -- Allda meine rechte Entladung seyn wird/ urkundt
 und bekenne/ das ich empfangen habe unter dem Deckel meines vorgemeldten Schiffs/ von *J. Herman Jock.*
1500 Pags Lintan/ mit fünf hundert Saal
Primo -- -- -- -- --

Alle wohl conditionirt/ gemerckt mit diesem hiebeneben stehenden Zeichen/ welche ich gelobe so wohl geconditionirt/ wie ich empfan-
 gen habe/ da mir der Allmächtige Gott mit meinem Schiff behalten vollkommene Reife gibt/ zu liefern in *Norcoping*
 an den *Hr Eckerbladt* --
 Des sol ich haben vor meine Fracht von den abgemeldten Gütern *in alle 35 Tage*
fünf Rthl -- -- -- -- --

in alles/ und die Waeren nach *Usanzi* von der See/ umb umb solches alles zu vollbringen/ so verbinde ich meine Person/ Schiff/ samt
 aller einer Zugehörung in dieser Form. Des zu Urkund der Wahrheit/ habe ich dieser Connosumenten drey von einem Inhalt unter
 schreiben mit meiner eignen Hand/ oder mein Scribent von inemtwegen/ das eine vollbracht/ so seyn die andern von keinem Werth.
 Datum in *Lübeck* eto *1714: 26 Maj* -- -- -- -- --
Die Waerst ist mir zu Samst bezalt Jocher Jocher

Mauritzberg 1a, fol. 130

1b

Räkenskaper med verifikationer 1730, 1731, 1732, 1733 och 1734.

1c

Diverse handlingar (jordeböcker, inventarier, byggnadsräkenskaper, trädgårdsräkenskaper m.m.) 1684–1736.

2a

Brev från förvaltare och andra 1675–1737, varibland ett större antal från Erik Möllner 1680–1686.

2b

Brev från förvaltare och andra 1675–1737, varibland ett större antal från Anders Jacobsson³⁸ 1687–1696, J. Olin 1715–1737, Hans Sundstedt 1729–1730.

2c

Brev från förvaltare och andra 1675–1737, varibland större antal från W. Sundbohm (Sundbom) 1732–1736, kyrkoherde Johannes Collander 1731–1736.

Diverse brev till Claude Roquette Hägerstierna, Johan Ekeblad, Maria Hägerstierna, Claes Ekeblad m.fl. 1675–1737.

Skenäs förpantningsgods

Hemman i Östra Husby, Häradshammars och Stenby socknar samt den s.k. Lilla förpantningen i Östra Ny socken. Överläts dels från änkedrottningen dels från Margareta Salvius arvingar år 1669 till Magnus Gabriel De la Gardie, varifrån de övergick till Catharina De la Gardie-Stenbock som på dem erhöll Kammarkollegiets brev av den 1 december 1677. På den lilla förpantningen brev av 1678. Jfr Löfstad ovan.

1–3

Räkenskaper med verifikationer, restlängder etc. för åren 1700–1715.

4

Jordeböcker, avräkningar, restlängder, protokollsutdrag och skrivelser (även kungliga brev) i original och avskrift från åren 1669–1716 med anledning av uppgörelse med likvidationskommissionen.

5

Diverse handlingar (i avskrift) 1669–1677.

³⁸ Breven från Anders Jacobsson är renoverade år 1984.

Jordeböcker 1677–1691.

Handlingar angående borgen för avlidne uppbördsman Olof Högman 1693–1699.

Handlingar angående restantier på uppbörden vid Skenäs 1708–1719, 1734.

Handlingar angående ”Skenäs lilla förpantning” 1673, 1678, 1713–1715.

VÄSTERGÖTLAND

Allmänt och blandat

a

Jordeboksutdrag och liknande från 1500–1700-talen. Gustaf Cruus köpebrev på gårdar i Marks härad till Andreas Sinclair 1680-11-14. Förteckning på adelns besittningar i Kållands och Kinna härader omkring 1640.

Allmänt och blandat

b Spridda handlingar, häradsvis

Gäsene härad

Supplik till landshövdingen från bymännen i Asklanda med bön om uppskov av anläggandet av landsväg 1748.

Handlingar angående Christina Brahes förmedling av Bjälkared i Skölvne socken 1676–1677.

Brev angående ohyra i Östergården, Grude och Lutebo 1684.

Handlingar angående jorderannsaking av Spetalen i Ormunga socken 1728.

Besiktning av skador orsakade av hagelväder 1735.

Barne härad

Brev angående tullkvarn i Lekåsa 1619 samt jordeboksutdrag.

Fjäre härad i Halland

Protokollsutdrag angående lindring i utlagor för bönder under Dals säteri 1720.

Protokollsutdrag angående smeden Erik Nilssons anspråk på park tillhörig Dals säteri 1727.

Gudhems härad

Jordeboksutdrag Edåsa socken, 1600-talet.

Kinne härad

Jahan Pedhernesson säljer Sunnebo till dragonen Peer Linardson 1692.

Jordebok över Margareta Stakes abalienerade gods 1690.

Utredning om sockenskog 1784.

Kinnefjärdings härad

Kartskiss över Biskopskvarn med omnejd.

Jordeboksutdrag, Ås härad.

Förbud mot användning av skvaltkvarnar till förfång för tullkvarnen 1686.

Förmedling för Västergården i Källby socken 1700.

Handling om ägo gränser.

Protokollsutdrag angående Marbogården i Skälvums socken 1720–1722.

Protokollsutdrag angående "Svarvaretorpet" 1727.

Kållands härad

Vittnesmål för rätten om ön Klitt 1615-05-07. Se även nedan Läckö 51b.

Kopia av brev om syn mellan Läckö och Tranebergs ägor 1613.

Häradstingsdom om en skjuten hare och ett lodjur i Magnus Gabriel De la Gardies grevskap 1674.

Protokollsutdrag angående skattehemmanet Skog 1708.

Protokollsutdrag angående vinterväg i Strö socken 1728.

Protokollsutdrag angående ägoskillnad mellan Tubbetorp och Glömstorp 1654–1733.

Hållskjutslängd för Tolsjö 1776.

Handling rörande skogslotter 1756.

Dom i tvist mellan kronans befallningsman Jöran Unge, kyrkoherde Nicolaus Leander å ena sidan och å den andra Agneta Wrede och Claes Ekeblad rörande åker i Sunnersberg 1698.

Ramsakning om härads- och sockengränser 1690-05-30.

Besiktning av Barölet i Söne socken 1705.

Protokollsutdrag rörande olovligt fiske samt olaga anläggande av vägar 1799.

Laske härad

Protokollsutdrag angående begäran från bönder i Valeberg i Larvs socken om skattelindring p.g.a. missväxt 1644.

Marks härad

Ramsakning av två gårdar i Örby socken tillhöriga Gabriel Bengtsson Oxenstierna

Dom i tvist mellan Hajom och Skene (Örby socken) om skog 1725.

Jordeboksutdrag rörande Skämningared i Hyssna socken 1702.

Redvägs härad

Häradsrättens intyg 1667 om vådeld på begäran av åborna i Prästgården i Knätte.

Elsa Elisabet Brahe ger Sven Jonsson i Knätte 3 års frihet från utlagor p.g.a. att hans gård eldhärjats 1661.

Fastebrev på Per David Göthenstiernas försäljning av Brunnsnäs gård till Sara Christina Sparre 1761-02-03. Med häradets och häradshövdingen Wolter Plancks sigill.

Skånings härad

Brev angående ryttmästaren Anders Silfversvärds anhållan att inlösa säteriet Knapegården och frälsehemmanet Hallagården 1754.

Vadsbo härad

Tingsprotokoll 1655-10-13.

Fastebrev på Sven och Olof Carlssons skifte av fadersarvet i Råstad i Odensåkers socken 1662-06-06. Med häradets sigill.

Jordeboksutdrag, Forsviks sätesgård med underliggande hemman.

Axel Gabriel Leijonhufvuds köpebrev på Käckestad i Ullervads socken till Jöran Ulfsparre 1682-05-30. Kopia.

Rannsakning rörande Kråks säteri i Mölltorps socken.

Räkenskaper Udenäs socken.

Jordeboksutdrag, Håttorp i Lyrestads socken 1733.

Valbo härad i Dalsland

Förmedling av Näsböle i Färgelanda socken 1631-06-28.

Tingsattest på ett antal frälsehemmans beskaffenhet 1683-01-31.

Tingsattest på Tenarsrud i Färgelanda socken 1683-09-07.

Magdalena och Ulrika Leijonhufvud avträder till sekreteraren Anders Lagerholm hemman i Lerdals socken 1714.

Vartofta härad

Förmedling av Hundstorp i Hångsdala socken i 1678. 2 kopior.

Viste härad

1600-talsavskrifter (med vissa avskriftsfel) av två brev från 1488 rörande en gård i Tengene, som säljs till Sven Matskål (Mathskåll, Matskall).³⁹ Han kan möjligen vara en anfader till den från Tengene bördiga adelsätten Silfverstolpe, i vilken namnet Mascoll förekommer.⁴⁰

Brev till Claes Ekeblad från Johan Åbom 1734-03-10 rörande skogsbrand i Bastöna i Trökörna socken.

Väne härad

Rannsaking i Kammararkivet rörande gården Börsle 1685.

Handlingar rörande två strandsittare i Knorrebo (?) i Gärdhems socken.

³⁹ För alle the dannemend som thetta Breff Se eller höra Läsas, helsar iagh Raffuall i tengene / Johan torkilson / Suen Larson i Wara / Lars Andorson / Peder Anderson / Johan Anderson / Elena Biörß / Börge Gunnerson / Johan Månsson / Joen Larson och Måns Kalson / Giörum wij witterligit medh thette vårt öpna Breff / att wij haffua sålt thenne Breffuisare Suen mathskåll en gård i tengene för fiorton Pundh kåper I god Betalningh Så at oß ått nögd ganska well / tormanna skogh / Quernn som ligger till gården, medh thenna skogdell / medh aker och Engh / skogh och watn / medh tomtom och tegom Näre och fierran som Better ähr äga en mista / som ther till ligger och legat haffuer aff ålder till lijdt och haffuer / och haffuer warit lagbuden och lagstånden efter Suerigis lagom / som danemend ähr witterligit och herradz Nemdh som först ähr Ifuer Oluffson Bryngill E[...]son Biörn Person / Carl Erickson Suen stöck / Håkon Anderson / Suen Joenson / Nils Joenson / Måns Månson / Måns Eringislasen / Suen Larson / och Anders i sörlatorp / och tesse tolff danemendh ful witterligit ähr om förb:^{de} köp ähr lagliga aff tinget giort / ty antwordom wij thet ifrå oß och frå wårom Arfuingom och wnder förb:^{de} Suen matskall / och hans arfuinger till Ewiga ägo / Till ytermere wißo och sanningh ty omdå [?] Bede wij Erligh och welbördige Måns Insegle, Nils Paascawopn och Suen Bondason, herredzhofinge i Wistaherredt / hengende Nedan för detta breff / Scriptum Anno Dominj MCDLXXXVIII, Vigilate Sanctæ Paulj Conuersationis.

Jagh Lindorm Biörnson Lagmand i Westergiöttlandh giör witterligit medh thetta mit Näruarande öpna Breff, att årum efter gudz byrd CDLXXXVIII kom för migh i Rette then tid som iagh saat Lagmanstingh I Wisteherradt Måndagen för Sanctæ Catharinæ dagh kom fram Måns Månson och talade till Suen törielson om en skogz dell I tormanna skogh medh fastum witnum: som ähr Ifuer Olofson / Rafuell i tengene / Östhe Person och Anders Bengtson / och Både sigh så gud tilhielpa att förb:^{de} skogh. haffuer legat till tengenes gård / som kallas tormanna skogh aff gamlan ålder / Ty dömmet iagh förb:^{de} skogh till tengenes gård efter förelde [?] metdna ordom / ther tilligga till Euiga ängd / wider hemd och näfst / widder sex / för thet dombrut / Skrifuit och giffuit ähr och dagh som före stonden / till ytermere wijßa Låter iagh henga mit Insegle för thetta Breff

⁴⁰ En Lasse Matzskal i Tengene nämns i två diplom från 1509 och 1512 i Riksarkivet. Se härom Anita Eldblad, ”Till tolkningen av det medeltida mansbinamnet *Matzskal*”, *Namn. Hyllningsskrift till Eva Brylla den 1 mars 2004*, red. Svante Strandberg, Mats Wahlberg & Björn Heinrici, Uppsala 2004, s. 23–26. Se även *Svenskt biografiskt lexikon* 32, s. 205. Brevet från 1488 styrker Eldblads antagande att namnet inte är av skotskt ursprung utan en inhemsk bildning.

Ås härad (se även ovan Kinnefjärdings härad)

Protokollsutdrag 1634-05-30 rörande ägo gränser med anledning av tvist mellan Lars Sparre och Helena Bielke. Med referat av ett antal medeltidsbrev.

Allmänt och blandat

c

Räkenskaper för lagmansrättan i Västergötland 1655–1660 (innehades av Magnus Gabriel De la Gardie), bl.a. Bollebygds Kinds och Sävedals härader. Med verifikationer.

Handlingar rörande strögods

a

Strögods tillhörande medlemmar av släkten De la Gardie: Diverse handlingar 1620–1741, bland vilka: Jordebok över Axel Julius De la Gardies västgötagods 1669, ”Underrättelser” angående Magnus Julius De la Gardies strögods 1733, suppliker.

b

Strögods tillhörande medlemmar av släkten Cruus, bl.a. avkortningslängd 1662–1663, räkenskaper 1685–1689, rustjänstlängder, jordeböcker m.m. 1682–1698.

c

Strögods tillhörande medlemmar av släkten Lillie. Jordeböcker, rustjänstlängder m.m. 1671–1693.

Samlingskapslar

Basebo (eller Forsa) kvarn i Saleby socken. Handlingar rörande köp och tvist om skatt 1683, 1702, 1710–1712. Se även Lindholmen och Mariedal 7c nedan.

Degeberg (herrgård i Rackeby socken). Justus Eberhard von Kornfelt och Maria Sophia Dreffenfelt säljer gården till Claes Ekeblad 1733.

Dissarås (herrgård i Edsvära socken).

Ägdes 1648 av Gustaf Horn och synes sedan ha följt med hans gård Sällershög till dottern Hedvig (gift von Liewen); 1689 såldes gården (antagligen jämte Sällershög) till Gustaf Cruus. Jfr räkenskaper under Sällershög nedan.

Jordeböcker vid köpet 1689 m.fl. jordeböcker, rusttjänstlängder och räkenskaper 1689–1699. Arrendekontrakt 1690 mellan Gustaf Cruus och Gustaf Eckman. Ritningar till boningshus.

Hulabäck i Alingsås socken. Bernhard von Liewen byter Hulabäck till Per Gyllensvärd mot Sandbäcken i Redvägs härad 1691. Avskrift.

Katrineberg i Fredsbergs socken (?) Jordebok 1685.

Mellby löt, Kållands härad. Handlingar rörande rågång mot Siggetorp 1734–1736.

Ollestad (kronoegendom i Hovs socken). Kontrakt 1663 och jordebok.

Redberga (herrgård i Marka socken, tillhörde Jakob De la Gardie). Räkenskaper 1630–1631, 1633–1634. Med inventarier, mantalslängd och verifikationer.

Rödene, Kullings härad

Tillhörde Gustaf Adolf Lewenhaupt (d. 1656), hans son Gustaf Mauritz Lewenhaupt, Maria Hägerstierna, gift von der Noth, och hennes systerson Claes Ekeblad.

Utdrag ur kronans jordeböcker från 1632, daterade 1725, 1726.

Diverse handlingar 1673–1720. Suppliker m.m.

Storegården i Rackeby socken.

Tillhörde kronan, synes ha kommit till Magnus Gabriel de la Gardie. Reducerades väl sedan, och byttes på 1700-talet till fröken Catharina Wallrave, änka efter Paul Wingeflycht.

Jordebok, daterad Rikskanslerns kontor 1668.

Två odaterade beskrivningar, den ena undertecknad ”C. Wallrau”.

Traneberg (herrgård i Otterstads socken). Jordebok 1679.

Trollhätte kanal

Räkenskaper, instruktioner o. dyl. för uppsyningsmän och flottningskarlar 1734–1747.

Protokoll vid sammanträde med deputerade för participanter september 1749.

Subskriptionslistor 1750.

Koncept till skrivelser.

Två tryckta kungörelser 1748–1749.

Ulfstorp, Sparlösa socken. Karta ritad 1684 av Edvard Bratt.

Gudhem

Gavs 1650 till Lars Jespersson Cruus (d. 1656). Ägdes sedan av hans änka Agneta Horn (d. 1672) och son Gustaf (d. 1692). Reducerades.

a

Räkenskaper för åren 1649–1653, 1658–1661.

Jordebok 1662.

b

Räkenskaper för åren 1663–1664, 1680, 1686–1688.

Några brev och handlingar 1651–1678 (lönestater, brev om gårdes skötsel m.m.).

Höjentorp

Gavs åt Magnus Gabriel De la Gardie 1647. Reducerades 1681, men lämnades på livstid åt Maria Eufrosyne (d. 1687). Jfr Läckö, vol. 50, vari Höjentorps räkenskaper för år 1670.

1

1 volym fol. med register i början. Innehåller observationer, besvär och rannsakingar angående Höjentorps räkenskaper 1646–1660 med gårdens stater för åtskilliga år samt (nr 30) Varnhems klostrets byggnadsräkning för 1654 med befällningssedlar (s. 540). Både Magnus Gabriel De la Gardies och Maria Eufrosynes namnteckningar finns i volymen.

2

I en volym: Gårdsräkning med verifikationer 1662, byggnadsräkning med verifikationer 1662–1664, inventarier 1663.

Brev från förvaltare till Magnus Gabriel De la Gardie och Maria Eufrosyne jämte några andra ekonomiska handlingar 1684–1686. Gårdsstater 1649, 1651–1652.

Lindholmen och Mariedal

Förenade 1683–1696 och 1704–1747? Se även räkenskaper för Lindholmen och Mariedal i Löfstad 3–4 ovan samt Läckö 50 nedan.

Lindholmen

Ägdes av riksamiralen Gabriel Bengtsson Oxenstierna (d. 1656) och hans son kanslipresidenten Bengt Oxenstierna, som gav den 1667 i morgongåva till sin andra hustru Magdalena Stenbock, vilken utbytte den mot Rosersberg. Bengt Oxenstierna bortbytte den till Johan Gabriel Stenbock, som 1683 sålde den till sin svåger Axel Lillie (se pergamentsbrev nr 308). Innehades sedan av Axel Johan Lillie och hans änka Agneta Wrede och kom till deras dotter Hedvig Catharina, gift med Magnus Julius De la Gardie. Under Lindholmen lydde Främmestad och Falun samt mindre Lillie tillhöriga gårdar i Västergötland och Dalsland.

Mariedal

Hette förut Söderbo; ägdes 1615 av Bengt Oxenstierna, vars änka Margareta Brahe 1648 gifte om sig med Johan Oxenstierna (d. 1657). Tord Bonde skall ha varit ägare någon tid, varefter det (redan på 1650-talet?) övergick till Magnus Gabriel De la Gardie, som gav det namn efter sin gemål och bebyggde det. Reducerades (1681?) och kom därefter till Axel Lillie (d. 1692), vilkens dotter Catharina Eleonora 1701 gifte sig med Johan Rosenhane. Efter hennes död 1704 övergick det till svägerskan Agneta Wrede-Lillie, genom vars dotter det kom till Magnus Julius De la Gardie. Dennes dotter Eva åter förde det till sin man Claes Ekeblad.

1

Räkenskaper för Lindholmen och Mariedal 1700–1711 med register. Häri även trädgårdsräkenskaper.

2a

Räkenskaper med verifikationer för Lindholmen 1712.

Trädgårdsräkenskaper för Lindholmen 1712.

Jordebok (för hemman under Lindholmen), räkenskaper, restlängder m.m. 1711–1720.

Landboräkenskaper för Mariedal 1712.

Gårdsräkenskaper för Lindholmen 1716–1717.

Landboräkenskaper för Lindholmen och Mariedal 1716 med verifikationer.

Gårdsräkenskaper för Mariedal 1716 med verifikationer.

2b

Trädgårdsräkenskaper för Mariedal 1716.

Gårdsräkenskaper för Lindholmen 1716.

Trädgårdsräkenskaper för Lindholmen 1716.

Landbo- och gårdsräkenskaper för Mariedal 1717.

Förteckning på bönder under Mariedal och Lindholmen som uppsagt sina hemman 1717.

Restlängd, jordeböcker m.m. för Lindholmen och Mariedal 1717.

Förteckning över Mariedals import m.m. 1717.

2c

Trädgårdsräkenskaper för Lindholmen 1717.

Observationer för Lindholmen och Mariedal samt trädgårdsräkenskaper för Mariedal 1718.

Gårdsräkenskaper för Lindholmen 1718.

Observationer för Lindholmen 1717–1719.

3a

Landboräkenskaper för Lindholmen och Mariedal 1719 samt gårdsräkenskaper för Mariedal.

Gårdsräkenskaper för Lindholmen 1719.

Trädgårdsräkenskaper för Lindholmen 1719.

Räkenskaper för Mariedal 1719.

Landboräkenskaper för Lindholmen och Mariedal 1721.

Landboräkenskaper för Lindholmen och Mariedal 1722.

Gårdsräkenskaper för Lindholmen 1722.

3b

Landbo-, gårds- och trädgårdsräkenskaper för Lindholmen och Mariedal 1723.

Verifikationer, räkenskaper och restlängder 1723–1724.

3c

Räkenskaper för Lindholmen och Mariedal 1723.

Räkenskaper för Lindholmen 1724.

Räkenskaper för Mariedal 1724–1725.

Räkenskaper för Lindholmen 1724–1726.

Gårdsräknkaper för Mariedal 1724.

Trädgårdsräkenskaper för Lindholmen 1724–1729.

Observationer för Lindholmen och Mariedal 1721–1724.

4a

Diverse handlingar 1667, 1683–1723 rörande Lindholmen och Mariedal (ekonomiska handlingar, brev, fogdeinstruktion m.m.).

4b

Jordeböcker för Mariedal 1648–1711.

Jordeböcker för Lindholmen 1675–1711.

Gemensam jordebok för Lindholmen och Mariedal 1717–1752.

4c

Likvidation och restlängder 1710, 1712, 1717. Häri även supplik.

4d

Gårdsstater för Lindholmen och Mariedal 1684–1720. Häri även suppliker.

4e

Spannmålsförslag för Lindholmen 1697–1723. Häri även supplik.

Boskapsförslag för Lindholmen 1719–1725.

Boskapsförslag för Mariedal 1710–1724.

Boskapsförslag för Mariedal 1714–1724.

5, 6

Inventarium på silver, tapeter, sparlakan och andra husgerådssaker på Lindholmen 1691. Häri även suppliker m.m.

7a

Inventarier för Mariedal 1694–1747.

Inventarier för Lindholmen 1689–1749.

7b

Brev från förvaltare om gårdens skötsel m.m. 1685–1691.

7c

Arrendekontrakt 1697–1720.

Handlingar angående Sånnebotomt under Mariedal 1684–1687.

Reduktionshandlingar angående hemmanet Backa 1692–1719.

Handlingar angående hemman i Dalsland, lydande under Lindholmen och Mariedal 1652–1727.

8a

Räkenskaper 1725–1751. Häri ritning över Lindholmen fol. 11.

8b

Handlingar rörande direktör Erik Bruces arrende av Lindholmen och Mariedal 1725–1747.

8c

Ostron- och fiskeräkningar 1728–1730.

Diverse handlingar (inteckningsprorokoll, räkenskaper, lönestater, husesyn, suppliker m.m.) 1743–1752.

Läckö

Gavs 1615 som grevskap åt Jakob De la Gardie. Innehades efter honom av Magnus Gabriel De la Gardie. Reducerades och utarrenderades. Innehades 1728–1730 (?) av Claes Ekeblad. Se även ovan Allmänt 3b samt De la Gardieska arkivet, Släktarkiven, De la Gardie 9:3, 80:2, 88:1, 101–122.

1–49

Räkenskaper för åren 1619–1652, jämte verifikationer och brev från Jakob De la Gardie rörande grevskapets förvaltning (även jordeböcker, mantalslängder, tiondelängder, löningslängder, saköreslängder m.m.). Nr 37 innehåller räkenskaper för Uppland. Nr 47 innehåller även räkenskaper för Österbottens förläning och för Autis (för år 1649). Nr 46 innehåller även trädgårdsräkningar för Läckö.

Exempel ur innehållet:

1 1619

Årlig ränta, tiondelängder, saköreslängder m.m.

2 1619

Räkenskaper för grevskap och slott

3 1620

Årliga räntan, tiondelängder, sakören m.m.

4 1620

Årliga räntan, räkenskaper för grevskap och slott

5 1621

Årliga räntan, lagmans- och häradshövdingränta, tiondelängder

6 1622

Årliga räntan, boskapslängd 1623, brev

7 1622

Räkenskaper för grevskap och slott

8 1623

Räkenskaper för grevskap och slott

9 1624

Årliga räntan, ryttarlängd, tiondelängd, sakören m.m.

10 1625

Årliga räntan, brev, räkenskaper för slott och grevskap

11 1626

Årliga räntan, räkenskaper för slott och grevskap

12 1627

Årlig ränta, tiondelängder, ödeslängd

13 1628

Räkenskaper för slott och grevskap, inventarium

14 1628

Årlig ränta, lagmans-, häradshövdingränta, tiondelängder

15 1629

Årlig ränta, lagmans-, häradshövdingränta, tiondelängder

16 1629

Räkenskaper för grevskap och slott

17 1630

Årlig ränta, tiondelängder, sakören m.m.

18 1630

Räkenskaper för grevskap och slott

19 1632

Inventarium för Läckö slott

20 1631

Räkenskap för grevskap och slott

21 1631

Årlig ränta, tiondelängder m.m., ödehemman och förmedlade hemman

22 1632

Räkenskap för grevskap och slott

23 1630–1633

Anders Bossons räkenskap för grevskapet

24 1633

Räkenskap för grevskap och slott, årlig ränta, tiondelängder, brev m.m.

25 1634

Räkenskap för grevskap och slott, inventarium, årlig ränta, tiondelängder, lagmans- och häradshövdingeränta m.m.

26 1634

Anders Bossons räkenskaper för gods i Östergötland, Småland och Västergötland

27 1634–1636

Arrenderäkenskaper för grevskapet för Thomas Mauritz

28 1635

Årlig ränta, gårdsräkenskaper

29 1637

Arrenderäkenskaper, tiondelängder, årlig ränta, inventarium

30 1637

Gårdsräkenskaper, inventarium, tiondelängd, årlig ränta

31 1639

Arrenderäkenskaper, årlig ränta, tiondelängder

32 1638

Arrenderäkenskaper, tiondelängder, brev

33 1638

Arrenderäkenskaper, gådsräkenskaper, inventarium, brev, årlig ränta

34 1639

Gårdsräkenskaper

35 1640

Gårdsräkenskaper, tiondelängd, brev

36 1641

Arrenderäkenskaper, gådsräkenskaper

37 1642

Lagmansränta, mantalslängd för Uppland

38 1643

Arrenderäkenskaper för grevskapet

39 1643

Räkning över åtskilliga persedlar, brev

40 1643

Arrenderäkenskaper för grevskapet, brev

41 1645

Arrenderäkenskaper för grevskapet

42 1645

Specialräkenskap för grevskapet, tiondelängder, avkortningslängd, ryttarlängd, brev

43 1645

Räkning över åtskilliga poster, inventarier, brev

44 1644

Specialräkenskap för grevskapet, arrenderäkenskaper, tiondelängder, ryttarlängd, brev

45 1647

Specialräkenskap för grevskapet

46 1648

Arrenderäkenskap, specialräkenskaper, trädgårdsräkenskaper, tiondelängder, sakören, ryttarlängder, inventarium, brev m.m.

47 1649

Jordebok, specialräkenskap för grevskapet, tiondelängder, brev, räkenskaper för Österbottens förläning och för Autis i Finland

48 1651

Räkenskaper för grevskap och gårdar, tiondelängder, sakören, brev, årliga räntan

49 1652

Årliga räntan, förslag och specialräkning på lilla tullen, månad för månad, accisen för Lidköpings stad månad för månad

50 1670 Specialräkenskap för grevskapet.

50

”1670 års verifikationsbok” med register. Innehåller även räkenskaper för Mariedal, Höjentorp, Traneberg, Storegården och Orrevalla.

51a

Läckö och Lidköpings meliorationsräkningar (jordförbättringsräkningar) 1653–1680.

51b

Diverse räkenskapshandlingar 1576–1684. Bl.a. inventarier 1576, 1615, 1619, 1650, handlingar rörande ön Klitt⁴¹ 1615–1616, memorial på ryttare i Västergötland, rusttjänstlängder, observationer 1629–1640, kontrakt med hantverkare, jordeböcker 1642, 1645.

51c

Brev från förvaltaren Lars Sundbom/Sundbohm 1728–1731 (som sedan kom till Mauritzberg, Östergötland) till Claes Ekeblad, samt två handlingar angående skattläggning 1730.

51d

Anteckningar om Läckö av prosten Carl Fredrik Nyman i Kverrestad 1766, avskrivna med tillägg av J. O. von Hauswolff 1837.

Stola

⁴¹ Se även ovan Västergötland, Allmänt och blandat b, Kållands härad.

Strö socken. Kom genom gifte till släkten Ekeblad i början av 1500-talet. Tillhörde efter Johan Ekeblads död 1697 sonen Claes Ekeblad (d. 1737) och sonsonen Claes Ekeblad (d. 1771) respektive den sistnämndes son Claes Julius (d. 1808), då godset gick till Claes Julius systerson Gustaf Piper (d. 1857). Till Stola hörde även Fröslunda i Sunnersbergs socken. Se även De la Gardieska arkivet, Släktarkiven, Ekeblad 13:2d.

1a

Räkenskaper för åren 1699, 1714, 1717–1718, 1722, 1728.

1b

Räkenskaper för åren 1730, 1731, 1732, 1733, 1734. Observationer för 1728.

1c

Diverse handlingar 1686–1812. Häri brev från förvaltare, räkenskaper för livsmedel, kontrakt, inventarium 1796.

1d

Fröslunda räkenskaper 1730–1732.

1e

Några handlingar angående Fröslunda och Sunnersbergs socken 1724–1729, 1747 (bl.a. gällande uppbyggnad av prästgård).

2

Brev från förvaltaren Berendt Beronius 1727–1738, daterade omväxlande Stola och Fröslunda.

Sundholmen

Sundholmen i Äspereds socken tillhörde i slutet av medeltiden Brahe-släkten. Gustaf Brahe förverkade såsom Sigismunds anhängare gården, men denna tillerkändes 1620 hans bröder Magnus och Abraham Brahe, innehades av den förres andra hustru Helena Bielke och testamenterades av henne till styvdottern Ebba Brahe och Jakob De la Gardie. Gick därefter till deras dotter Maria Sofia gift Oxenstierna (änka 1648, d. 1694). Hennes måg Christoffer Gyllenstierna begärde 1688 lagfart på gården, som han köpt av svärmodern. Reducerades med 1694 års ränta. Se även De la Gardieska arkivet, Släktarkiven, Oxenstierna 2.

a

Diverse handlingar rörande Sundholmen 1618–1688 (räkenskaper, suppliker, ägohandlingar, inventarier).

b

Befallningsman Sven Mörcks brev till Maria Sofia Oxenstierna 1674–1675 (innehåller bl.a. flera personliga kommentarer om andra tjänare på gården).

c

Årlig ränta av Rångedala 1620. **Saknas 2011!**

Skällered (Sällerhög)

Asklanda socken. Innehades på 1600-talet av släkten Bielke. Sten Bielke (sedan riksskattmästare) sålde gården 1650 till Gustaf Horn af Björneborg (d. 1657) vars dotter Agneta, gift med Lars Jespersson Cruus (d. 1656) ägde det. 1685 tillhörde det system Hedvig Horn, som 1689 gifte sig med Bernhard von Liewen, vilken omedelbart synes ha sålt det på samma gång som Dissarås till Gustaf Cruus (d. 1692). Från honom har det sedan gått till system Brita gift med Fabian Wrede, därefter till deras dotter Agneta Wrede gift Lillie och till hennes svärson Magnus Julius De la Gardie.

a

Köpebrev 1650 (avskrift) på Skällered.

b

Nils Nilsson Stiernflycht byter med Gustaf Horn Kvarnegärde i Ornunga socken mot Stockhult och Björshult i Viby socken i Närke 1651 (avskrift).

c

Räkenskaper 1657–1667 för Skällered, Frugård och Dissarås.

d

Extrakt av jordebok för Agneta Horn-Cruus.

e

Förteckning över gods tillhöriga Bernhard von Liewen.

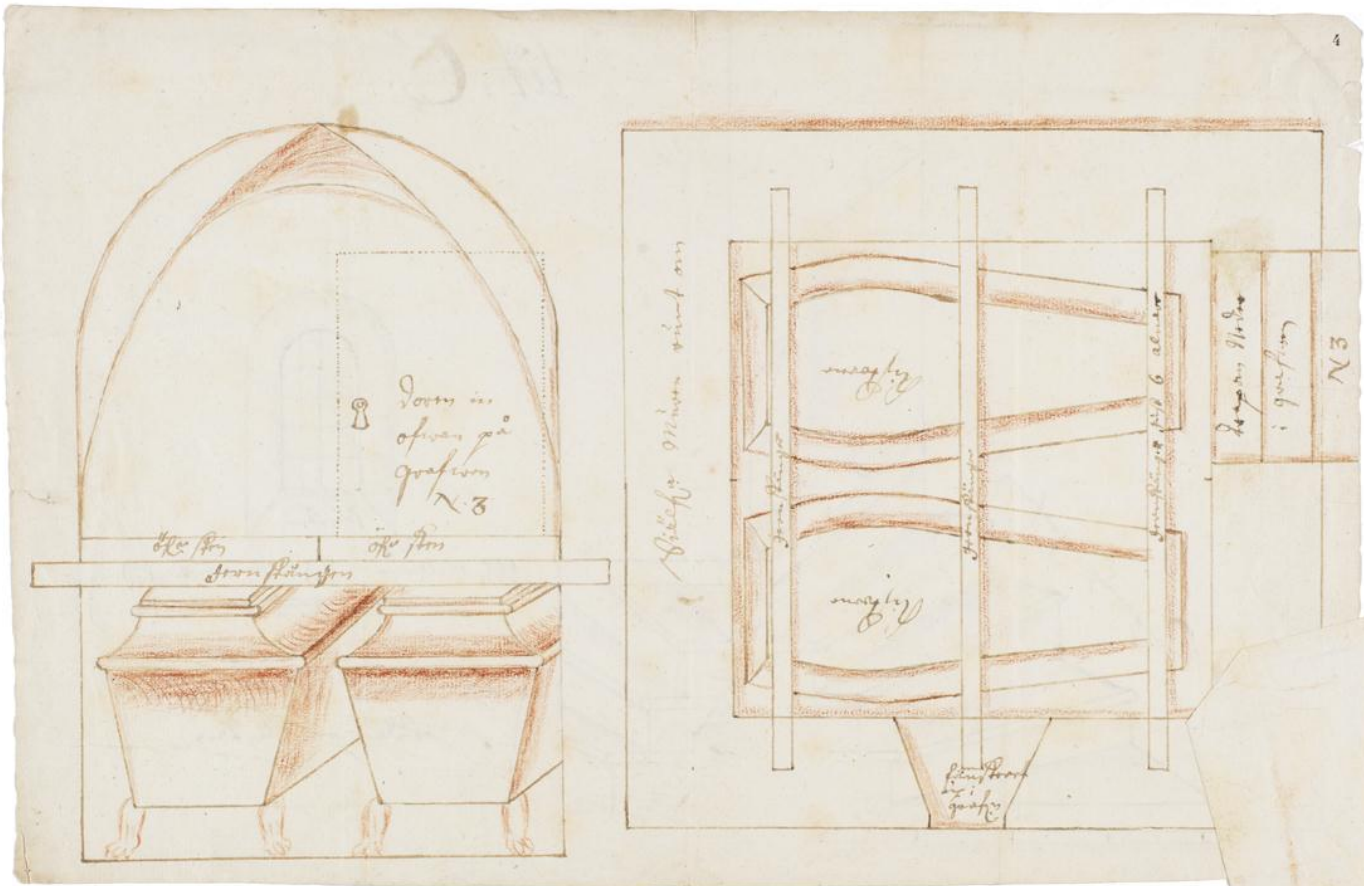
f

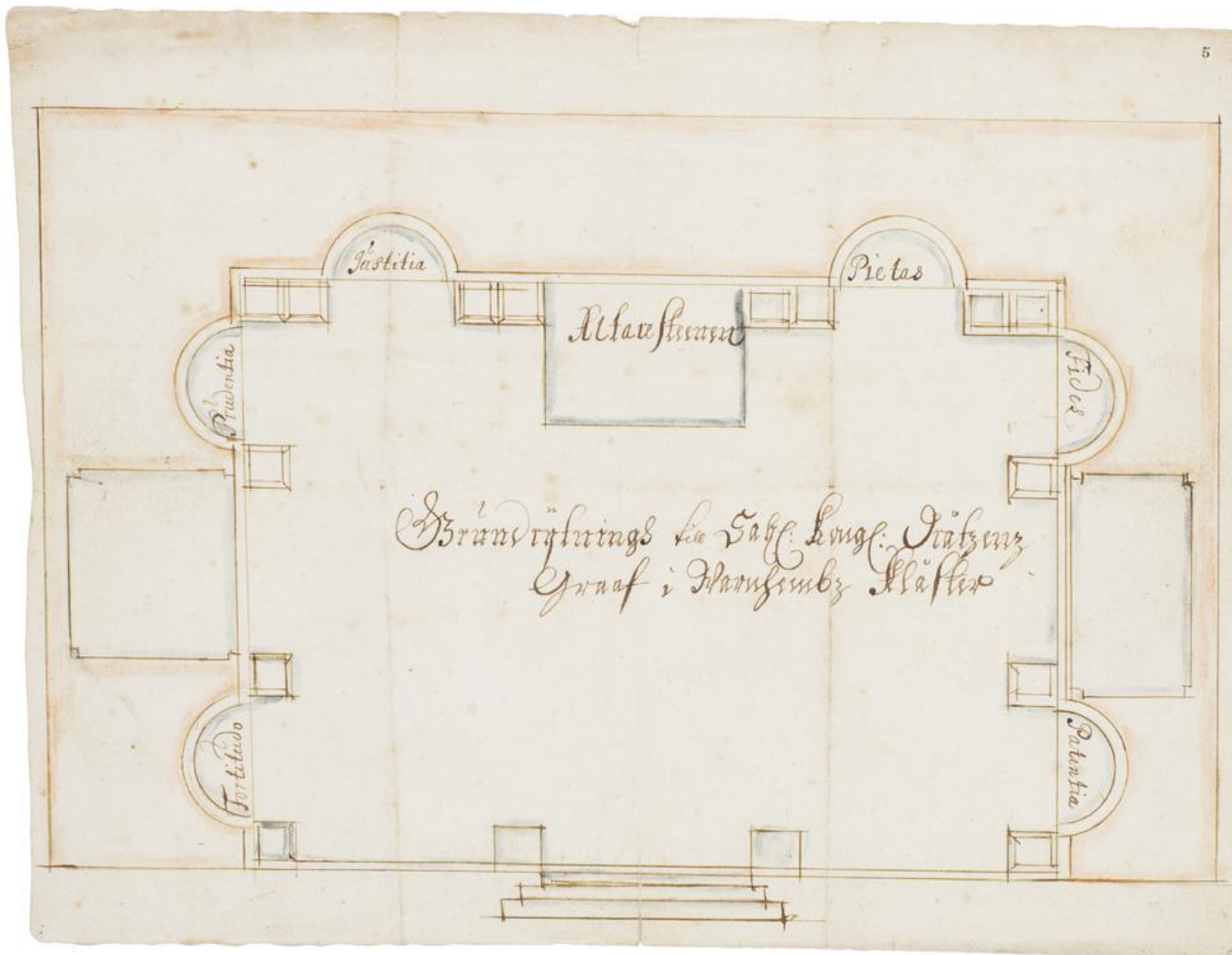
Jordeböcker och brev 1722–1744.

Varnhem⁴²**a**

En samling ritningar och utkast (inskrifter m.m.) till De la Gardieska gravkoret. Inventarium för Varnhems klosterkyrka.

⁴² Jfr Höjentorp ovan.

b

Brev, handlingar, beräkningar och räkningar angående graven från åren 1694–1712.

SMÅLAND

Samlingskapsel

a) Allmänt

Brita De la Gardie säljer gods i Uppland, Västergötland och Småland till Magnus Brahe 1631 (kopia).

Förmedlingsansökningar av Catharina De la Gardie, gift Stenbock, på småländska hemman 1680.

Förteckning över småländska gods som Jakob De la Gardie bytt bort till Herman Capelle mot gods i gebietet Tarvast i Livland.

Jordeboksutdrag m.m.

b) Diverse, häradsvi ordnat*Allbo härad*

Avskrifter av brev rörande hemman tillhöriga Agneta Horn 1658–1660.

Räkenskapshandling rörande Gärde i Örs socken, som anslagits till Kalmar läns infanteri 1676.

Häradsrättens intyg för Anders Gudmundsson i Ekshult, som önskar skattelindring 1680.

Handbörds härad

Lagmansrättens dom i ägotvist mellan bönder i Högsby och Kråksmåla socknar 1670.

Kinnevalds härad

Abraham Cronström säljer gårdar i Urshults socken till Johan Rudebeck 1681-07-31 (kopia).

Carl Carlsson Gyllenhielm gör ett jordskifte med Jakob De la Gardie och byter gårdar i Urshult mot gårdar i Ljungarums socken 1641-08-10 (kopior).

Anna von Capel säljer hemman i Jäts socken till Johan Ugglå 1666-02-02 (kopia).

Mo härad

Attest av pastor i Åsenhöga socken Bergerus Colliander rörande förmedling av hemmanet Tostabo 1677.

Norra Vedbo härad

Bönders vittnesmål 1579-10-03 om hemman i Askeryds och Adelövs socknar.

Nils Larsson säljer Sättra i Linderås socken till Märta Sparre 1669-05-26.

Södra Vedbo härad

T. Eneman om flyttning av knekttorpet Älghult i Eksjö socken 1720.

Västbo härad

Sockenvittne på Väcklinge i Reftele socken 1679.

Prospekt och beskrivning av järnbruket Gyllenfors, undertecknade Henning Adolf Gyllenborg 1820.

Västra härad

Tingsrannsaking om skillnaden mellan Holma, Skruva och Biskopsberg i Hulstsjö socken 1684.

Handling rörande tvist mellan åbor på kavallerihemman och Axel Leijonhufvud om Lobäck och Gälleryd i Norra Sandsjö socken och Uppåkra i Vallsjö socken 1685.

Kavalleriauditören Israel Gottfridsson begär ägoskillnad mellan Paradis och Sevedstorp i Norra Sandsjö socken 1685.

Ägoskillnad mellan rusthemmanet Uggleryd och Axel Leijonhufvuds hemman Värnäs i Hjälmseryds socken 1685.

Redogörelse för geometrisk mätning i Norra Sandsjö socken 1730.

Åkerbo härad

Invånarna i Gillberga i Persnäs socken om villkoren för deras leverans av trappstenar till Löfstads herrgård 1681.

Östbo härad

Häradsrättens svar på Anders Storchs fråga angående torpen Hyltan, Gölen, Mörkehyltan och Mörkegöl i Fryele socken (?) 1662.

Brev från Knut Knutsson till Maria Sofia De la Gardie rörande Lagmansryd i Rydaholm 1673.

Brev från Pedher Assersson till kamrerare Jonas Wättsätt/Wettsett rörande betalning av ököpt byggningshjälp 1682.

c) Lillieska gods och gårdar 1664–1694

Brev till Axel Lille från förvaltaren Knut Jönsson. Hinsekind 1664.

Jordebok över Maria Elisabet Stenbocks småländska gods.

Brev till Maria Elisabet Stenbock från förvaltaren Pedher Assersson, Koverhult 1681.

Berättelse om ovädrets åverkan på Mönsterås kyrka 1682 av Jahan Wasser.

Brev till Maria Elisabet Stenbock från förvaltaren Pedher Assersson, Koverhult 1682.

Gustaf Lillie angående ekonomisk transaktion med brodern Axel Lille 1684.

Brev till Maria Elisabet Stenbock från förvaltaren Pedher Assersson, Koverhult 1681.

Observationer på ököpta räntor.

Räkenskaper rörande Axel Lillies småländska gods

d) Handlingar rörande följande:

Bjursund, Loftahammars socken. Jordebok, odaterad.

Lyckås. Förteckning över persedlar 1639.

Möcklamo gästgiveri, Norra Sandsjö socken, tillhörigt Agneta Wrede. Handlingar angående frihet från knektehåll 1720–1731.

Skedhult, tillhörigt Claes Ekeblad. Arrendekontrakt 1714.
Trollebo, tillhörigt Per Sparre. Räkenskaper, jordebok 1658.
Ålhult, observationer 1667.

Botorp och Sjötorp

Säterier i Linderås socken. Sven Bock (av Näs i grannsocknen Adelöv) tillbytte sig 1650 av kronan Botorp, vilket han år 1671 åter bortbytte till Märta Sparre (gift 1. med Leonard Lillie, d. 1667; 2. med Sten Bielke, d. 1684).

Sjötorp köptes 1643 till frälse av Axel Lillie och innehades 1675 av Märta Sparre. Båda säterierna pantsattes av henne 1685 för 7002 Rdr sp. till svägerskan Maria Elisabet Stenbock (g.m. Axel Lillie), men hon tycktes likafullt ha innehaft dem till sin död omkring 1704. Godsens hade emellertid redan 1688 sekvestrerats för kronans fordringar, och vid konkursen efter Märta Sparres död har väl kronan tagit dem (genom dom 1711?). Agneta Wrede begärde 1712 immission i dem.

Rättegång börjades senare av Pontus De la Gardie och andra Lillieska arvingar (Sack m.fl.) för att återvinna godsens, vilket också lyckades genom Svea hovrätts dom den 19 juni 1781, varpå följde likvidation, då gårdarna tycks ha köpts 1783 av Gustaf von Stockenström, som då senare sålt dem till Carl Johan Bogeman. (Under frihetstiden innehades de på arrende av Hummelhielm, som 1765 genom partivist fick gå ifrån detta.)

- a) Ägohandlingar 1650–1712, med utdrag ur äldre jordeböcker.
- b) Handlingar rörande processen 1768–1788 med fullmakter, likvidationer etc.
 Brev till Pontus Fredrik De la Gardie dels från juridiska ombudet Mårten Ekman, dels från andra arvingar 1780–1783.

Eksjöhovgård (Eksjö hovgård)

Vallsjö socken. Ägdes av släkten Sture till Svante Stures död 1616. Med hans änka Ebba Lewenhaupt kom det till hennes andre man Claes Horn af Kankas, d. bamlös 1632. Sedermera kom godset till Stures måg Johan Oxenstierna, som innehade det åtminstone 1640–1649. Det skall sedan ha innehafts av Carl Mauritz Lewenhaupt (1651–1666), av hans änka Anna Maria Cruus, deras son Axel Johan Lewenhaupt och slutligen deras måg Adam Ludvigsson Lewenhaupt (från 1688), vilken sålde godset till Fabian Wrede 1700 för 16000 dlr smt. Efter hans död tillhörde det dottern Agneta Lillie och hennes svärson Magnus Julius De la Gardie. Inspektorer var intill 1717 Elias Tömquist och från 1720 Peter Tängström, som 1732 arrenderade gården.

1a

Räkenskaper för åren 1701–1706 med verifikationer, inventarier, jordeböcker, avlöningsstater m.m.

1b

Räkenskaper för åren 1717–1716 med verifikationer, landboräkningar, lönestater m.m.

1c

Räkenskaper åren 1717–1720 med verifikationer. Jordebok och likvidation över Eksjöhovgårds gods 1720.

2a

Räkenskaper för åren 1721–1728 med verifikationer.

2b

Räkenskaper för åren 1729–1738 med verifikationer.

Obeservationer 1721–1728.

3a

Utdrag ur äldre jordeböcker i Kammararkivets och Reduktionskommissionens handlingar 1551–1681.

Jordeböcker och rusttjänstlängder 1604–1717.

Diverse handlingar 1698–1750 (husesynsprotokoll, räkenskaper, listor över dragonmundering, inventarier, instruktion för gårdens skötsel, ritning över byggnader, korrespondens angående gårdens skötsel, suppliker m.m.)

3b

Handlingar i en process med några Eksjöbor om oxar 1719–1722.

Boskapsförslag 1720–1730.

Memorialbok 1722–1729.

Inventarier 1741 och 1746.

Hägerstiernska gods

a) Jordeböcker, rusttjänstlängder och dylikt 1670–1713.

b) Räkenskaper av Peer Joensson 1670–1681.

c) Räkenskaper av Måns Svensson 1679–1697.

d) Brev till Claude Roquette Hägerstierna från Peer Joensson 1670–1680.

Brev till Peer Joensson från Claude Roquette Hägerstierna 1670–1672 i koncept.

Brev till Magdalena Hägerstierna från Peer Joensson 1683–1684.

e) Brev till Claude Roquette Hägerstierna från Måns Svensson 1673–1681.

Brev till Magdalena Hägerstierna från Måns Svensson 1681–1682.

Brev till Johan Ekeblad (g. m. Christina Hägerstierna från Måns Svensson 1682–1684.

Brev till kamrer Johan Günter från Måns Svensson 1685–1697.

f) Brev till Maria Hägerstierna från Måns Nilsson 1710–1726.

g) Handlingar och brev angående

Bohult (Lidhults socken)

Brev från Lars Jönsson Spiring till Johan Ekeblad 1677.

Brev från Nicolaus Ljungberg till befallningsman Lars Jönsson Spiring 1678.

Brev från Måns Svensson till kamrer Johan Günter 1688.

Brev från Lars Jönsson Spiring till Maria Hägerstierna 1689.

En kopia av verifikationer 1681.

Brev till Claude Roquette Hägerstierna från befallningsman Lars Jönsson Spiring 1674–1681 (om gårdens skötsel, 1676 års krigshändelser m.m.).

Böket (Södra Sandsjö socken)

Supplik angående bördsrätt 1721.

Line (Väckelsångs socken)

1669–1693. Arrendebrev, suppliker, nyårshälsning m.m.

Skammelstorp (Åby socken)

Brev till kamrer Israel Starböck från befallningsman Niels Åbergh 1709.

Två kontributioner av befallningsman Niels Åbergh 1699.

h) Diverse handlingar och brev 1662–1724.

Suppliker från bönder 1672–1722 (Älmeboda, Södra Sandsjö, Lidhults, Södra Ljunga, Kåna, Almundsryds, Urshults, Tingsås socknar). Häri klagomål på snapphanars härjningar i Almundsryd 1677.

HALLAND

Spridda handlingar, häradsvi

Faurås härad

Handling rörande Lindhult i Stafsinge socken (?) 1649.

Fjäre härad

Hjälms, Fjärås socken. Förteckning över brukare 1799–1832.

Odaterad uträkning på hemman och räntor i Fjäre härad, undertecknat Wilhelm Taube.

Tingsvittne rörande gårdar i Hanhals socken 1656.

Fastebrev på Ekenäs och Algusered i Släps socken 1656.

Himle härad

Jordebok på Gustaf Cruus hemman.

Höks härad

Förlikning om Tjärby 1646.

Lars Larssons kontrakt med sin son och hustru om arv. Ränneslöv 1664.

Rannsaking på Edenberga i Ränneslövs socken 1654.

Tingsprotokollsutdrag 1658 och 1666, skadade.

Invånarnas i Ränneslövs samtycke till att Svend Olsen bosätter sig i deras by 1666.

Vittnesmål om utlagor i form av ved i Veinge socken 1666.

Tingsprotokollsutdrag 1668, skadat.

Vittnesbrev 1671 om ovannämnda kontrakt mellan Lars Larsson och hans son och hustru.

Vittnesbrev om Körsveka i Knäreds socken, 1600-tal.

Tönnersjö härad

Handlingar rörande Håralt i Breareds socken 1660 och Röinge i Snöstorps socken 1663 ("Een heel vthgammal fattigh gubbe i Röinghe").

Handling rörande olovligt skogshygge 1663.

Tingsprotokollsutdrag 1668, skadade.

Årstads härad

Kronogods som förpantats till Johan Gabriel Stenbock 1681.

Laholm

Gårdar här gjordes till grevskap för Axel Lillie 1652 (= Liljenborg).

1

Räkenskaper och verifikationer 1663–1664.

2

Inbunden volym med pergamentomslag. Räkenskaper 1666–1670 med verifikationer och en mängd handlingar och brev (suppliker, jordeböcker, tiondelängder m.m.). Häri bl.a. avskrift av Fredrik II:s donationsbrev för Laholms skola 1575, fol. 90v.

3a

Jordeböcker och räkenskaper 1653–1680. Flera skadade handlingar.

3b

Diverse juridiska handlingar 1660–1673. Flera skadade.

3c

Handlingar angående laxfiske 1645–1671.

3d

Brev från förvaltare 1659–1682 (mest Peter Scheder). Suppliker.

Stjärneberg

Släps socken. Av ett kronohemman Bukärr m.fl. hemman bildades 1653 av Claude Roquette Hägerstierna säteriet Stjärneberg. Det ingick i Hägerstiernas hemgift till dottern Maria, gift von der Noth 1662 (änka 1677). Skingrades under senare delen av 1700-talet. (Även andra halländska hemman härunder.)

1a

Jordeböcker och räkenskaper från 1654–1661 och 1675–1697.

1b

Suppliker från underhavande 1662–1699.

1c

Brev till Claude Roquette Hägerstierna från förvaltaren Jon Nilsson 1660–1661.

Brev till Maria Hägerstierna från förvaltaren Henrik Klein 1674–1679.

Brev till Maria Hägerstierna från förvaltaren Claes Sierping 1679–1685.

Brev till kamrer Johan Günter från förvaltaren Claes Sierping 1685.

Brev till Maria Hägerstierna från förvaltaren Gustaf Boström/Booström 1683–1688.

Brev till kamrer Johan Günter från förvaltaren Gustaf Boström/Booström 1685–1686.

Brev till förvaltaren Gustaf Boström/Booström från Erik Stiernman 1688.

1d

Brev till Maria Hägerstierna från förvaltaren Daniel Drakel 1689–1699.

Brev till kamrer Johan Günter från förvaltaren Daniel Drakel 1690–1698.

Brev till Maria Hägerstierna från förvaltaren B. Reinsche 1715–1716.

Brev till kamrer Israel Starbäck (Starbeck) från förvaltaren B. Reinsche 1715–1716.

Brev till Maria Hägerstierna från förvaltaren Anders Thorin 1716–1726.

Brev till kamrer Israel Starbäck från förvaltaren Anders Thorin 1716–1726 (daterade Kållen, Kungsbacka, Särö och från augusti 1720 Tjolöholm, där Thorin synes varit jämväl i tjänst).

Brev till förvaltaren Anders Thorin 1723.

1e

Brev från och till Maria Hägerstierna samt diverse ekonomiska handlingar (fullmakter, instruktioner, observationer) 1666–1720.

1f

Brev till kamrer Israel Starbeck från Johan Leitz 1720.

Tjolöholm med Dal och Älekärr

Tjolöholm och Dal med Strand och Rossared är belägna i Fjärås, Älekärr i Frillesås. Tjolöholm såldes av Fredrik Rantzaus änka och barn 1659 till fältmarskalken Carl Mauritz Lewenhaupt (d. 1666), vars änka Anna Maria Cruus innehade godset till 1692, då det (genom räntmästaren Nils Schönberg) såldes för riksbankens fordran till Fabian Wrede. Från hans änka Brita Cruus, som fått det i morgongåva 1707 (d. 1716) gick det till hennes dotter Sophie, gift Sparre, och dotterson greve Axel Wrede-Sparre.

Dal hade genom byte 1631 kommit till fru Karin Sitzewitz, vilken sålde det jämte Älekärr 1659 till Lewenhaupt. Sedermera övergick gårdarna liksom Tjolöholm till Fabian Wrede, som likväl måste om Dal m.m. föra process 1699–1703. Egendomarna gjordes därefter till fideikommiss, som gick till Agneta Lillie och hennes måg Magnus Julius De la Gardie. Senare flyttades fideikommisssegenskapen till annat gods, och Dal och Älekärr ingick i Sahlgrenska fideikommiss-stiftelsen Gåsevadholm.

1a

Räkenskaper med verifikationer rörande hela gårdskomplexet 1701–1713.

1b

Jordeböcker, ägohandlingar m.m. rörande hela gårdskomplexet 1687–1706.

1c

Observationer och förklaringar 1701–1715.

1d

Brev från förvaltare på Tjolöholm (A. Thorin m.fl.) 1723–1724.

1e

Handlingar angående patronatsrätt till Fjärås 1723 och 1672 (avskrift).⁴³

Handlingar angående kyrkoherdes tillsättande i Frillesås 1724.

Handlingar angående organistlönen i Fjärås 1726.

2a

Jordeböcker 1680, 1691, 1697 och 2 utan år.

2b

Handlingar i processen rörande äganderätten till Dal samt sex hemman och två kvarnar under Rossared 1699–1703.

2c

Handlingar rörande överinspektör Gustaf Ekmans redovisning för Dals och Älekärns säterier 1717–1727 och förhandlingar med hans sterbhus om uppgörelse till 1741.

⁴³ Se även De la Gardieska arkivet, Historiska handlingar 10.3.

2d

Räkenskaper 1717–1727.

3a

Räkenskaper 1728 med observationer samt räkenskaper 1730–1751.

3b

Räkenskaper för uppförande av Dals byggnad 1731.

3c

Memorialbok 1722

3d

Jordeböcker, arrendekontrakt, syneprotokoll, suppliker m.m. 1709–1742.

SKÅNE**Herrgårdar***Axelvold*

Kontrakt 1692 mellan Jörgen Urne och Kjell Christopher Barnekow, som hade gården såsom pant. Avskrift.

Bjärsjöholm

Övergick från Ove Thott till Ebba Brahe (genom en provinsialmedikus Christian Foss och andra intressenter).

Ägohandlingar härom (i kopia) 1667, 1668, 1671.

Bäckaskog

Jordebok 1620 på Henrik Ramels arvslott. Pergamentomslag med 5 sigill i träkapslar.

Reduktionsbalans 1686.

Christineberg/Kristineberg (Brönneslöv, Borlunda socken)

Handlingar angående Malte Ramels utarrendering av gården 1712–1726.

Ellinge

Specifikation på köpeskillning av Hans Walkendorff (original). 1707.

Engeltofta/Ängeltofta

Ägdes i början av 1800-talet av Carl Georg Stiernswärd, såldes 1819 till Karl XIV Johan.

Arrendekontrakt, beskrivningar, värdering, brev (mest i avskrift), 1808–1820.

Fulltofta

Såldes 1768 av Carl Wickman Tigerschiöld till Fredrik Trolle.

Ägohandlingar (original) 1744–1768.

Herrestad

Herrestads säteri inköptes den 26 augusti 1664 från Ove Thott till Skabersjö av Ebba Brahe. Av hemman härunder testamenterade hon en del till sonen Axel Julius De la Gardie, vilka sedermera synes ha övergått till dennes son Adam Carl.

Köpebrev på Herrestad 1664 (avskrift).

Jordeböcker för Axel Julius De la Gardies skånska gårdar 1674–1688.

Räkenskaper över Axel Julius och Adam Carl De la Gardies skånska strögods 1684–1709.

Stora Herrestads sätesgård. Värderingsinstrument 1793. Ägare Carl Ludvig Hård.

Hjularöd

Handlingar angående ägaren Knud Gabrielsens (Akeleye) skuld 1628.

Holma, Höörs socken

Arrendekontrakt 1614. Ägare Margareta Brahe.

Hvidarp/Vidarp/Hviderup/Viderup

Räkenskaper, rättegångshandlingar 1711–1714, 1748, 1784. Häri förteckning över underhåll för patienter i Gårdstånga hospital 1784.

Matordningen på Hvidarp 1797.

Projekt till farmers inrättande 1802.

Häckeberga

Tingsvittne från Skånes landsting om Häckeberga 1555 (?).

Lauritz Jepsen, sockenpräst i Lyngby, om Jens Ulfstand och Hak Holgersen Ulfstands förbud mot att bönderna nyttjar Häckebergas marker 1560.⁴⁴

Torna häradsting utfärdar förbud mot att använda väg genom Häckeberga skog 1587.

Färs häradsting utfärdar förbud mot olovligt bete i Häckeberga skog 1588.

Torna häradsting i samma ärende som föregående 1597.

Bara häradsting i samma ärende som föregående 1598.

⁴⁴ Se även De la Gardieska arkivet, Historiska handlingar 29:9.

Transumt från 1607 av Lauritz Jepsens ovanstående brev 1560.

Skånes landsting om fridlysning av Häckeberga skog 1607.

Tingsvittne, Bara häradsting, om boskapsdrift 1607.

Bara häradsting 1608 angående borgen.

Torna häradsting 1621 angående Anne Skovgaards (änka efter Holger Ulfstand) förbud mot jakt m.m. på Häckeberga.

Jordeböcker 1656 och 1559.

Räkenskaper 1658–1659.

Klågerup

Tillhörde Otto Lindenow (d. 1697) och hans döttrar, först Anna Sofia Coyet (d. 1715), senare Vivika Ramel (d. 1725).

Anna Sofia Lindenows vittnesbrev om Margareta Reedtz obligationer 1693.

Kungörelse om Anna Sofia Lindenows rätt till kyrkotonde i Hyby p.g.a. patronatsrätt 1700.

Arrendekontrakt 1712.

Brev från Anna Sofia Lindenow till Kammarkollegiet 1713 om Vinninge i Hyby.

Lillö

Jordebok 1664.

Handlingar från 1665.

Löberöd

Med Viderup/Hviderup (jfr detta ovan) och Västraby. Tillhörde släkten Brahe till dess Anne Brahe (d. 1635, gift med Steen Sehested, d. 1611) gav det åt sin systerson Henrik Ramel.

Ägohandlingar från 1617–1683, 1721–1733.

Ritningar och kostnadsförslag på byggnader 1802, 1806.

Anmärkningar rörande arrendehushållningen vid Löberöd 1809. Av Jacob De la Gardie.

Anmärkningar om Löberöd från 1817. Häri bl.a. skildring av biblioteket och handskriftssamlingen.

Diverse kalkyler av Jacob De la Gardie 1809, 1836.

Lövestad

Hade innehafts av Christian Barnekow 1743–1746.

Syneprotokoll rörande överstelöjtnantsboställe 1748 (avskrift).

Pålsjö (vid Helsingborg)

Egendomsbeskrivning 1831.

Sinclairsholm

Brev till kapten Carl Henrik Skytte från Gustaf Ehrencrona, Araslöv 1729, angående bytshemman.

Skabersjö

Bestämmelser angående spannmålsmagasin 1818 (avskrift).

Skarhult

Arrendekontrakt 1825 (avskrift).

Slätthult i Djurröds socken

Sven Dalpil säljer Slätthult till Magnus Swawe 1684.

Handlingar angående ägoskillnad 1740.

Svaneholms mölla

Ett kvitto 1670.

Tommarp/Tomarp

Översteboställe. Innehades 1666 troligen av Gustaf Banér enligt då daterat brev (i kopia) från honom.

Kopia av ett brev från Gustaf Banér 1666 angående extraordinarie utskylder från bönder under Tommarp.

Räkenskaper 1670.

Restlängder och andra längder 1669–1672.

Trolleholm

Beskrivning av Trolleholm 1837 (avskrift).

Trulstorp, Norra Rörums socken

Thale Ulfstand överlåter Trulstorp åt Lene Thott till Vittskövle 1595 (avskrift).

Ugerup

Brev från Ove Ramel (?) till Steen Reedtz och Christian Barnekow 1653.

Vanås

Tillhörde Anne Ramel (d. 1661), änka efter Malte Juel, därefter hennes svärson Sten Reedtz.

Jordeböcker 1649, 1670, 1680.

Handlingar 1626, 1680, odaterad.

Vollsjö

Ägdes 1820 av Jakob Kjell Bennet.

”Lotteriplan” för egendomens försäljning 1820.

Vrams Gunnarstorp

Rusttjänstlängd 1718.

Örtofta

Tingsvittne om kvarnar 1685.

Bestämmelse angående en pensionsinrättning för godsets åbor 1829 och 1830 (avskrift).

Övedskloster

Jordebok 1688.

Diverse anteckningar 1802–1815.

Diverse**a**

Odaterad jordebok på arvslott, 1600-tal.

Jordebok 1686, undertecknad Axel Johan Lewenhaupt.

En handling om kronotonde och ököpta räntor 1693, undertecknad av Fabian Wrede m.fl.

En handling angående skånska skogarna i jämförelse med de jylländska, 1500-tal.

En handling angående oxhandel, undertecknad i Kristianstads landskansli 1762.

b

Diverse handlingar, främst rättegångshandlingar angående skogshyggen, markeskäl, vägar o.s.v. ordnade häradsvis och kronologiskt.

Albo härad

Rättegångshandlingar från 1613–1629, 1665, 1747 (rörande skogarna vid Vittskövle, Andrarum m.m.).

Gärds härad

Sockenvittne från Djurröds socken om markeskäl mellan Vä och Salskog i Träne socken 1548.

Sockenvittne angående Salskog, Träne socken 1548.

Vittne från häradsting om Salskog i Träne socken 1553.

Brev från häradstinget angående granskning av Sätaröds skog i Västra Vrams socken 1609.

Twist om landgille mellan Sinclairsholm och Claus Bille till Vanås 1623.

Markeskäl mellan Ullarp och Sätaröd i Västra Vrams socken 1627.

Om en gård i Skättilljunga, Västra Vrams socken 1639.

Om förnyelse av gamla, i kriget nedgrävda dokument m.m., Lyngby gård, Everöds socken 1646.

Om krono- och kyrkotionde från bönder i Djurröds socken till Ebbe Ulfeldt 1664.

Lagmanstinget stämmer Sven Persson i Östra Sönnarslöv 1685, som sått råg i sin husbonde Nils Massens åker innan denne tillträtt gården.

Göta hovrätts dom i twist mellan Lyngby byamän och Christopher Barnekow till Vittskövle om läggande av ängsväg 1688.

Lagmansrättens dom om olovligt hygge på Margareta von Aschebergs fridlysta mark vid Mosslunda i Köpinge socken 1719.

Häradstingets dom rörande twist mellan Borrestads byamän och Köpinge byamän om gärdesgård 1726.

Häradssyningsrättend dom i twist om betesmarken Brummaröd i Västra Vram 1726.

Häradsrättens resolution i twist mellan kronolänsman Friedrich Hummel och Vittskövle byamän angående underhåll av landsväg 1729.

Dom i twist mellan bönder i Köpinge och Margareta von Ascheberg och Malte Ramel angående ängsmark 1736.

Protokollsutdrag angående klagomål på bönder i Göinge som inte håller sig till landsvägen när de forslar varor till marknaderna i Simrishamn, Kivik och Ystad 1740.

Om åladrätter i Vä socken 1747.

Om skifte av skog och utmark i Huaröds socken 1753.

Tvistemål mellan Margareta von Ascheberg och kyrkoherden i Andreas Sjöbohm i Hörröd 1753 om ett hus.

Om ägodelning i Everöds by mellan krono- och frälsebönder 1755.

Intg om att Gärds härads tingsförbud upplästs vid Västra och Östra Göinge häraders ting 1756.

Ägodelning Everöds by 1756.

Olovligt skogshygge i Lyngby 1756.

Sockenmagasin 1759.

Ägodelning Everöd 1762.

Gärdesgård mellan Vittskövle och Degeberga 1764, 1765.

Gatehus i Vittskövle by 1766.

Skogsväg 1768.

Arrendekontrakt, Degeberga 1771.

Lantmäteriärende, Lyngby 1800.

Handlingar i en process mellan bönderna i Östra Sönnarslöv och deras kyrkoherde Jacob Simonsson om tionde 1691–1692.

Claude Roquette Hägerstiernas inköp av danskt gods (Öllsjö i Skepparslövs socken m.m.) 1662.

Utdrag ur 1671 års jordrevningsjordebok för Kristianstads län: Gärds och Albo härader.

Göinge (Östra och Västra)

Häradsdom 1592.

Införsel i gårdar för skuld; Claus Bille till Vanås 1624.

Tvist mellan Sivert Grubbe till Hovdala (i Brönnestad) och Claus Bille till Vanås 1625.

Twist mellan Jens Bonde till Orestorp och Hans Tostens i Önnestad om städs målspengar och fogdepengar 1626–1627.

Kungligt tillstånd till jordskifte mellan Sten Bielke och Anna Messenia 1668 (Hästveda socken).

Supplik till kungen från bonden Per. P. Persson i Västra Torup om ny skattläggning 1723.

Resolution på Margareta von Aschebergs memorial angående innestående bytesräntor för bytshemmanet Svenstorp i Västra Torups socken.

”Danska” gods i Emmislövs socken.

Herrestads härad

Fastebrev på gård i Herrestad, som tillhört Anders Lauritzen och sålts av dennes arvingar till kyrkoherden Henrik Lauritzen Bang 1648. Kopia.

Jens Hemmingsen, rådman i Ystad, säljer gård i Öja till kyrkoherden där Staffan Nielsen 1652. Kopia.

Fastebrev på föregående.

Fastebrev på ödegård i Herrestad, som kyrkoherde Jens Andersen Broch köpt av borgaren i Ystad Hans Lauritzen 1661. Kopia.

Övriga skånska härad

Fyra systrar Oxe säljer till Björn Kaas en gård i Rängs socken i Skytts härad 1578.

Två handlingar från 1642 angående olovligt skogshygge som bönder i Vittskövle skall ha gjort i Åhus kärr.

Kristian IV gör på Lunds domkapitels vägnar ett jordbyte med Henrik Lindenow 1643. En gård i Långaröds socken tillhörig Lindenow byts mot en gård i Högseröd. Kopia.

Skadad handling rörande Kungl. Maj:ts pantebrev på gårdar i Ivetofta och Lilla Harrie.

Supplik från bönder i Gödelöv till landshövdingen i Malmö med begäran om att han skall släppa deras granne Anders Estsen, som är fängslad i Malmö, och låta honom komma till sin gård igen 1659.

Ägotvis rörande Danhult i Väsby socken 1656. Avskrift.

Handling rörande patronatsrätt i Hyby och kronotionde i Borgeby och Löddeköpinge.

Handling rörande olovligt skogshygge i Yngsjö 1663.

Reparation av Brunnby kyrka 1672.

Kronotionde i Örtofta 1658–1688.

Arvskifte efter Anders Svensen i Djuramossa i Allerum 1689.

Förbud mot huggning av eneris i Häggenäs i Fulltofta socken 1725.

Handling angående av befrielse från kontribution för hemman under sätesgårdar 1725.

Handlingar rörande klagomål från Christian Barnekow, prosten Pridbjörn Blanxius och Margareta Ascheberg m.fl. angående översvämning p.g.a. fördämning i Helge å vid Åhus 1728–1729.

Utdrag ur tingsprotokoll från Bara härad 1747-10-17 rörande syn i Lilla Uppåkra.

Kvittens av Per Persson i Mörrum på lön för byggandet av laxfiske 1759.

Utdrag ur tingsprotokoll från Norra Åsbo härad 1766-02-04 angående kornetten Anders Kåse.

Utdrag ur tingsprotokoll från Norra Åsbo härad 1766-02-19 angående skogshygge.

Berättelse av Ingar Olsdotter, änka efter Hans Jonsson i Kabbarp i Tottarps socken, rörande tvist med kyrkoherden om arrende av kyrkohemman 1831.

Krapperup

Tillhörde familjerna Podebusk och Rantzau. Såldes till Maria Sofia Oxenstierna 1667. Köptes 1702 av kamrer Henrik Jacob Hildebrand, som även hade Kulla Gunnarstorp.

1a

Ett häfte handlingar angående tvist om markskäl mellan Krapperup och Kulla Gunnarstorp 1670.

1b

Brev av Henrik Rantzau angående försäljningen av Krapperup till Maria Sofia De la Gardie 1667, ej undertecknat.

Ägobyte mellan Helle Andersen och Maria Sofia De la Gardie 1670. Helle Andersen byter gård i Stubbarp mot gård i Björkeröd.

Brev till befälningssman på Krapperup Johan Jungh/Joung/Joungh 1670 m.m. i koncept.

Supplik till Maria Sofia De la Gardie från den avsatte krögaren och byfogden i Arild (namnet bortrivet) med klagomål på hennes fogde på Krapperup Johan Jung 1671 (se även nedan Krapperup 2).

Räkenskapshandling 1672.

Maria Sofia De la Gardie förmedlar 1672 gårdspart i Björkeröd, vilken Helle Andersson bebor.

Kvittens av Kristin Danielsdotter på 1800 daler smt som hon mottagit av Johan Joungh och som skall levereras till Maria Sofia De la Gardie. Norra Sandsjö prästgård (Småland) 1673.

Försäkran av M. P. Paulin, som anställts som inspektor på Krapperup 1674.

Generalguvernörens förordning om rannsaking av sätesgårdarna och deras privilegier 1680, förmedlad av befälningssmannen Anders Hising.

Utdrag ur generalguvernör Johan Gyllenstiernas resolutioner om kontributioner, palissader i Landskrona m.m.

Anteckning angående avbetalning från Krapperup till danska kronan. Kopia 1680.

Skrivelse angående resterande kontribution till Danmark, inkvartering av ryttare m.m. 1680.

Kopior av brev till inspektorn på Krapperup från Erik Dahlbergh och Sven Erlandsson Ehrenflycht 1680 angående pantegods.

Förslag på Krapperups ränta 1680 m.m.

Stat på folkets kost och lön.

Kopia på Rutger von Aschebergs förordning om tionde m.m. 1681.

Brev till länsmannen Sönne Andersson från Olof Bong angående evakuationspenningar 1681.

Rutger von Ascheberg till befälningssman angående suppliker från adelns bönder 1681.

Brev till länsmannen Sönne Andersson från Olof Bong angående evakuationspenningar 1682.

Brev till Maria Sofia De la Gardie från Magnus Borghman angående pantegods 1681.

Jordeboksutdrag över kronobönder i Brunnby 1683.

Rutger von Ascheberg till befälningssman Petter Stranbergh med begäran om kopior på åtkomstbrev på adelsgods i generalguvernementet 1684.

Brev från Petter Stranberg till Krapperups utsockne bönder angående Henrik Rantzaus rätt till inmission i utsockne gods intill dess köpesumman för Krapperup är betald 1684.

Rutger von Ascheberg om att kronan förlorar inkomst p.g.a gårdar läggs öde med flit 1684.

Olof Bong till inspektor med begäran på specifikation på Krapperups gods 1685.

Rutger von Ascheberg till Olof Bong med förbud mot skogshygge på marker som skall läggas under Kullens fyr 1685.

Rutger von Ascheberg angående sjättepenningar 1687.

Rutger von Ascheberg till överståthållaren angående sjättepenningar 1692.

Specifikation på utsockne hemman i Brunnby socken under olika gods (bl.a. Krapperup).

Frälsehemman i Brunnby socken.

Förteckningar över hemman i Skåne.

Koncept till brev till konungen.

Kungl. Maj:ts resolution om böndernas i Pålsköp skyldigheter mot kyrkan 1668.

Instruktioner för inspektorer på Krapperup 1680–1681.

Brev till Maria Sofia De la Gardie från förvaltaren Nils Nilsson 1660.

Supplik till Maria Sofia De la Gardie från bönder under Krapperup 1668.

Supplik till Maria Sofia De la Gardie från fiskare och skeppare under Krapperup 1669.

Fiskares klagomål över otillbörlig skatt och tunga 1670.

Kungl. Maj:ts kommissariers resolution angående besvärspunkter från bönder och fiskare under Krapperup mot strandridaren Erik Hansson 1670.

Brev till överinspektor från strandridare Erik Hansson, som beslagtagit 12 tunnor salt från kronobönder i Mölle 1670.

1c

Handlingar angående stenkolsbrytning i Tinkarp 1664–1791. Synes ha börjats av kamreren Johan Forsman 1664 och sedan fortsatts av Maria Sofia Oxenstierna.

Kvitton från åren 1670–1673.

Räkenskaper från 1670–1673.

Leveranser av kol till Falsterbo, Nidingen och Kullen 1670–1672.

Xeroxkopior (från 1972) av handlingar ur arkivet på Krapperup vol 10 fasc. 8 (ny sign. Krapperups godsarkiv. E II Handlingar rörande Kulla fyr.): Otto Vellingks relation om Kulla fyr, Henrik Jacob Hildebrands ansökan om att få tillpanta sig till kronan indragna hemman.

1d

Handlingar 1660–1671 från rättegångsprocess mellan Margareta Rosenkrantz och Maria Sofia De la Gardie angående skogshygge på Krapperup.⁴⁵

2

Brev till Maria Sofia De la Gardie från förvaltare på Krapperup:

Johan Jung/Joung 1668–1686

Anders Nielsen 1673–1686

Brev till Maria Sofia De la Gardies kamrer Lars Winterman från Anders Nielsen 1679–1691

Brev till Maria Sofia De la Gardie från Gustaf Stender 1681–1682

Bilaga: koncept till instruktion för Gustaf Stender, utan år

Brev till Maria Sofia De la Gardie från Pehr Månsson 1684–1686, kontrakt 1684

Brev från Pehr Månsson till Maria Sofia De la Gardies kamrer Lars Winterman 1685–1686

Brev till Maria Sofia De la Gardie från Simon Kullenberg 1686–1687⁴⁶

Brev från Simon Kullenberg till Maria Sofia De la Gardies kamrer Lars Winterman 1686–1687

⁴⁵ Flyttat från De la Gardieska arkivet, Släktarkiven, Oxenstierna 8g. Jfr brev från G. Rosenkrantz 1671 i De la Gardieska arkivet, Släktarkiven, Oxenstierna 3:3.

⁴⁶ Flyttat från De la Gardieska arkivet, Släktarkiven, Oxenstierna 2.

Brev till Maria Sofia De la Gardie från fiskal Georg Andreas Donner 1682⁴⁷

Vidräkningar med förvaltarna på Krapperup Johan Jung och Magnus Paulin 1674–1679

Kulla Gunnarstorp

a)

I volym innehållande ägohandlingar och jordeböcker 1638–1696. Häri bl.a. köpebrev 1638 (Tyge Brahe säljer Kulla Gunnarstorp till Margrete Rosenkrantz) och jordebok från arvskifte efter Margrete Rosenkrantz 1680.

b)

Handlingar angående Landskrona hospitals andel i Kulla Gunnarstorp och process därom med Holger Rosencrantz 1681–1713.

c)

Diverse handlingar från 1630–1793, bl.a. rörande stenkolsbrytning och ägotvister på 1700-talet.

Rusttjänstlängder 1670–1729.

Räkenskaper 1698.

Brev till Maria Eufrosyne von Conowen, f. Cronström från Elisabet Tham f. Cronström 1731–1746.

Brev till Maria Eufrosyne Cronström från Christina Rosencrantz, f. 1728–1749.

Brev till Christian Didrik von Conowen, stadsmajor i Malmö från Holger Rosencrantz 1730.

Brev till Didrich Christian von Conowen 1738.

Diverse kalkyler 1810–1821 (bl.a. skrivna av Jacob De la Gardie och Amalia Sparre, f. Ramel).

⁴⁷ Se Brev från Anders Nielsen till Winterman 13 april 1683; Elgenstierna, *Svenska adelns ättartavlor* II, adl. ättern af Donner, nr 2108: "En Georg Andreas Donner var 1662 inspektör vid Lillö i Skåne."

Maltesholm

Utskiftades från Vittskövle 1587 till Elsa Brahe gift med Henrik Ramel. Deras dotter Anna Ramel (d. 1661) var gift med Malte Juel (d. 1648) som 1635–1638 bebyggde godset och ökade det. Deras dotter Maren Juel (gift med Sten Reedtz), d. 1690 testamenterade det till systerdottern Vivika Lindenow, d. 1725, gift 1671 med Hans Ramel d. 1711 (Vivika Lindenows syster Anna Sofia gift Coyet lär också ha fått en del, som väl Ramel senare förvärvat). Deras son var Malte Ramel, d. 1752.

1a

Förteckning upprättad 1752 över dokument rörande Maltesholms gods.

1570-11-08 Gärds häradsrätts dom om olovligt skogshygge på Sönnarslövs skog. Original (skadat).

1582-04-04 Häradsdomar om rågången mellan Sönnarslöv och Skorphult, Skillingstorp m. fl. ägor. Original.

1582-05-14 Häradsdom om ett stycke skog mellan Degeberga och Borrestad. Original.

1584-07-12 Fredrik II:s förläningsbrev till Henrik Brahe på krono- och kyrkotonden från Degeberga och Östra Sönnarslövs socknar. Avskrift.

1584-07-12 Fredrik II:s köpebrev på Borrestads by m.m. för Henrik Brahe. Jämte lista över gårdar. Avskrifter.

1599-01-31 Häradsrättsdom angående åverkan på Axel Rosencrantz gård i Östra Sönnarslöv. Original.

1603-07-06 Kristian IV:s stadfästelse på Fredrik II:s skötebrev 1584-07-12 på några hemman i Borrestad och Östra Sönnarslöv. Avskrift.⁴⁸

1604-08-15 Tingsdom om rågången mellan Sönnarslövs och Gräsma byars ägor. Original (skadat) och avskrifter.

1614-07-23 Skiftesinstrument på Vittskövle gårds åladrätter. Kopia.

1614-07-08 Kontrakt om åladrätterna. Original.

⁴⁸ Se De la Gardieska arkivet, Pergamentsbrev 446.

1620-02-01 Dom emellan Anders Nielsen (rådman i Kristianstad och ridefogde i Bäckaskog) och Lauritz Skomager i Krattakulla i Hjärsås socken om två nya täppor. Original (skadat).

1626-06-14 Immissionsbrev för Henrik van Fyren (borgare i Köpenhamn) på några gårdar i Degeberga, Västra Vram m.fl. socknar. Original.

1631-06-16 Anne Lyckes skötebrev på gårdar i Tosteberga.

1632-11-28 Fridlysning på Sönnarslövs skog. Original.

1632-11-28 Om en väg i Sönnarslöv. Original.

1633-04-25 Likvidation på ägobyte mellan Lunds domkapitel och Malte Juel.

1633-07-29 Kristian IV:s konfirmation på ovanstående ägobyte. Avskrift.⁴⁹

1633-07-30 Anna Brahe säljer till Malte Juel en gård i Toaröd i Östra Sönnarslöv. Original och kopia.

1633-10-28 Mogens Pack säljer till Malte Juel gårdar i Sörby och Everöd. Original.

1633-11-27 Christoffer Ulfeldt byter gårdar med Malte Juel: Toaröd i Östra Sönnarslöv byts mot Perstorp i Hästveda. Original.

1634-06-16 Margrete Sallig, änka efter Jörgen von Fyhren/Fyren säljer gårdar i Degeberga till Malte Juel. Original.

1634-10-22 Tingsdom om vägen till Maltesholm. Original och kopia.

1634-12-31 Anna Brahe gåvobrev på Bingstorp i Huaröd till Sten Juel. Original.

1635-05-20 Tingsdom om vägen till Maltesholm. Original och kopia.

1636-10-12 Kristian IV tillbyter sig av Malte Juel gårdar i Fjälkinge, Håslöv, Herrestad, Hurva, Oppmanna m.m. mot gårdar i Östra Sönnarslöv, Ågerup m.m. Avskrifter.⁵⁰

1637-05-06 Falk Göye Henriksen säljer gård i Hommentorp till Malte Juel. Original.

1637-05-06 Otto Göye säljer några gårdar i Östra Vram till Malte Juel. Original.

1641, pingstafon. Christoffer Ulfeldt säljer Åkarp i Västra Vram till Malte Juel. Original.

1642-09-20 Falk Göye Henriksen säljer gårdar i Everöd m.fl. socknar till Malte Juel. Original.

1643-03-08 Tingsrannsakning angående mosse, Luggude härad. Original.

⁴⁹ Se De la Gardieska arkivet, Pergamentsbrev 555.

⁵⁰ Se De la Gardieska arkivet, Pergamentsbrev 558.

1643-09-13 Tingsdom härå. Original.

1646-06-15 Rannsaking i samma ärende som föregående. Original.

1647-08-18 Förbud mot jakt på djurgården vid Maltesholm. Original.

1648-10-08 Fredrik III:s konfirmation på kyrkotionden från några socknar. Original.

1648-11-15 Anna Ramel gör ägobyte med Fredrik III och byter gårdar i Everlöv mot prästgården i Östra Sönnarslöv.

1b

1650-08-14 Tingsbevis angående fiske vid Yngsjö jämte därtill hörande dokument. Original.

1651-03-10 Tage Thott gör ägobyte med sin syster och byter en gård i Västra Vram mot en öde mölla i Skabersjö. Original.

1651-07-04 Fredrik III skötebrev till Björn Ulfelt på några pantegods i Skåne m.m. Avskrift.

1653-12-21 Immission för Eggert Ellertsen i några av Maren Urups hemman. Original.

1655-03-04 Eggert Ellertsen säljer till Anna Ramel gårdar i Västra Vram och Östra Vram. Original.

1656-05-29 Otte Thott säljer gård i Everlöv till Anna Ramel. Original.

1656-06-18 Gehell Lauritzen i Köpenhamn säljer Gringelstad m.m. till Anna Ramel. Original.

1656 Förteckning över ägobyten mellan Sönnarslövs byamän och Maltesholm.

1664-06-18 Henrik Lindenows följesedel på en gård i Sönnarslöv. Original.

1664-06-18 Henrik Lindenow säljer gård i Sönnarslöv till Sten Reedtz. Original.

1666-09-05 Sofia Ramel säljer gård i Vä till Sten Reedtz. Original.

1670, 1671 Tingsrannsakingar och domar angående mark i Lyngsjö.

1671-06-21 Rannsaking angående gärde mellan Maltesholm och Västra Vram.

1671 Utdrag ur jordrevningsprotokoll.

1672-04-16 Ove Ramel säljer Skogsma i Östra Sönnarslöv till Sten Reedtz. Original.

1680-09-22 Kontrakt på Sönnarslövs krog. Original.

- 1682-06-20 Tingsdom angående Borrestads tionde. Original.
- 1683-05-17 Maren Juels förbud mot dryckenskap och frosseri bland bönderna i Östra Sönnarslöv. Original.
- 1686-05-14 Tingsdom angående några bönders i Lyngby olovliga skogshygge. Original.
- 1686-06-14 Lagmansrättsdom om Hans Larssons flyttande till ett kronohemman. Original.
- 1687-10-29 Resolution på Jon Ols i Sönnarslöv supplik, att befrias från utlagor till Maltesholm. Avskrift.
- 1687-05-03 Maren Juel förbjuder bönder att släppa getter i Borrestads skog. Original med Borrestads birketings sigill.
- 1688-03-07 Utdrag av några skötebrev 1574–1615.
- 1691-05-11 Tingsresolution angående deposition för några hemman. Original.
- 1692 Dokument angående Maltesholms och Sönnarslövs kronotionde.
- 1694-05-09 Tingsrannsaking över skedd skada på Maltesholms skog. Original.
- 1694-07-09 Hans Walkendorff gör ägobyte med Hans Ramel och byter gård i Älmhult i Svensköp mot en gård i Remmarlöv. Original.
- 1694-07-09 Hans Walkendorff säljer gård i Älmhult i Svensköp till Hans Ramel. Original.
- 1694-12-04 Otto Vellingks resolution mellan Maltesholm och pastor i Östra Vram. Original.
- 1698-08-27 Protokoll från Kungl. kommissionen för kvarnsbyggnad i Skåne.
- 1699-05-15 Tingsdom i tvist mellan Hans Ramel och Lyngsjö byamän rörande ängar. Original.
- 1704-08-30 Holger Rosencrantz säljer till hans Ramel andel i Lyngby mölla i Everöd.
- 1704-07-05 Syn på en gärdesgård mellan Maltesholm och Västra Vram. Original.
- 1707-10-15 Tingsdom därom.
- 1712-09-01 Johan Lunderstens säljer till Malte Ramel två gårdar i Åhus och Degeberga. Original.
- 1721-01-18 Skötebrev på frälsehemman i Östra Tommarp. Original.
- 1723-11-26 Utdrag ur Gärds häradsrätts protokoll angående skattläggning av några hemman under Maltesholm.

1724-09-19 Carl Veidman gör ägobyte med Malte Ramel och byter hemman i Nöbbelöv i Vä mot Eskilstorp i Vittskövle. Original.

1724 Gärds häradsrätts rannsakingar och domar mot olovligt skogshygge.

1726-07-07 Gärds häradsrätts dom angående betesmarken Brummaröd i Västra Vram.

1726 Malte Ramels inlaga om förmedling på några hemman. Med resolution.

1726-10-20 Skattläggning av Oretorp i Östra Sönnarslöv.

1727-09-25 Räntekammarens kvittens till Malte Ramel på charta sigillata-avgift, angående byte av kronohemmanet Oretorp.

1725–1732 Handlingar angående Mamölla i Hörröd.

1728-06-25 Syn över åverkan på Maltesholms ägor vid Oretorps kvarn.

1734 Uträkning på räntan vid Oretorp i Östra Sönnarslöv, Stensma i Huaröd, samt hemman i Djurröd och Vä.

1740, 1741, Sofie Sehested säljer till Malte Ramel hemman i Everöd, Västra Vram, Degeberga och Barkåkra.

1740-06-16, 1742-10-22 Kristianstad ränteris kvittens på deponerade pengar för några hemman.

1746-11-27 Syn och kontrakt med några bönder i Västra Vram om ängsplättar.

1752 Förteckning över leveranser till Maltesholm.

2a

Förteckning över handlingar rörande Maltesholms gods 1533–1770

1533 Knud Sparres salubrev på Topphem i Fågeltofta. Avskrift.

1599-04-22 Överenskommelse mellan Sönnarslöv och Vittskövle. Original.

1642-02-01 ”Oldingegang”, Villands häradsting. Original.

1650-12-31 Fredrik III:s pantförskrivning till Malte Juels arvingar. Original.

1650-12-12 Fredrik III:s pantförskrivning till Henrik Ramel. Original.

1651-07-02 Fredrik III ägobytesbrev till Henrik Ramel på Söndraby i Oppmanna. Original.

- 1652-03-09 Henrik Bielke säljer Östra Olinge i Knislinge till Sten Reedtz. Original.
- 1653-01-28 Fredrik III:s pantebrev till Henrik Ramel. Original och kopia.
- 1655-01-15 Christen Lundh/Christian Lund, borgare i Kristianstad (?), säljer hemman i Glimåkra till Sten Reedtz. Kopia.
- 1663-10-14 Landstingsdom om om rågången mellan Sönnarslöv och Skorphult. Original.
- 1681-06-16 Jöran Pihlmans kvitto för pantebrev, inlämnade till generalguvernementskontoret. Original.
- 1682-07-29 Rutger von Aschebergs resolution för Maren Juel att nyttja tionde. Kopia.
- 1688-11-13 Några avskrivna handlingar rörande tionde från Östra Sönnarslöv och Degeberga.
- 1686-07-13 Specifikation på pantebönderna i Östra och Västra Göinge härader.
- 1688-01-02 Reduktionskommissionens brev rörande hemmanet Stensma i Huaröd. Kopia.
- 1703-08-01 Lagmansrättens dom angående inlösen av hemman i Östra Sönnarslöv. Kopia.
- 1705-06-03 Göta hovrätts dom angående hemul för fyra hemman i Everöds socken. Original.
- 1716-09-05 Lena Sofia von Putbus säljer Hajstad i Hjårsås till Vivika Lindenow. Original.
- 1726-09-08 Landshövdingens i Kristianstad resolution om utstämplingen i Oretorps skog (Östra Sönnarslöv). Original.
- 1727-11-09 Immissionsbrev i Oretorps hemman. Original.
- 1727-09-25 Malte Ramel säljer Gånarp i Tostarp till Samuel von Hylteen.
- 1732-06 Specifikation på Christian Lunds pantegods i Skåne.
- 1734 Lagmansdom med flera handlingar om fäladen mellan Borrestad och Everöd samt Ryet.
- 1734-02-25 Fridlysning på frälseskogarna intill Sönnarslöv.
- 1734-05-29 Föreningsdom emellan Lyngby bönder om ärt-vång och fälad.
- 1734-02-25 Tingsförbud mot fiske i Östra Vram.
- 1735-02-18 Angående tvist om fäladsmark mellan Borrestad och Everöds byamän.
- 1734-02-23 Tingsbevis om en del under Maltesholm lydande hemmans beskaffenhet.
- 1746-12-10 Nämndemansbevis angående hemmanet nr 21 Västra Vram.

1754 Inspektör Peter Dambsbergs berättelse om tre hemman i Östra Vram.

1752-04-14 Dito om några åkerstycken i Sönnarslöv.

1752 Ansökan och resolution om mätning av Maltesholms säteri och gods.

1752-06-11 Förening om delning av furuskog till Borrestad.

1755-06-05 Gärds häradsrätts uppskovsutslag.

1757-09-07 Mätning av alskog i Västra Vram.

1760-06-04 Tingsrättens förbud mot åverkan på Maltesholms skogar.

1760-10-09 Förening om en ny väg från Maltesholm till Kristianstad.

1770-10-24 Fastebrev för Hans Ramel.

Förteckning över landgille från Maltesholms hemman i Everöd.

Förslag över ollonsvin vid Maltesholm.

Gärds härads tingsrätts bevis om en gård i Åkarp.

Förteckning över gods som ärkebiskop Birger Gunnarsen tilldelat kantoratet vid Lunds domkyrka⁵¹ och som Henrik Brahe begärt att få byta till sig.

Supplik till generalguvernören från åbon Jon Olofsson på nr 2 i Sönnarslöv om befrielse från utlagor till Maltesholm.

Förmulär till förmedlingsbesvär.

Utdrag ur 1681 års landebok angående Östra Vrams socken.

Jordeböcker 1640–1740 samt utan år.

2b

Handlingar angående ägotvister med Everöds by på 1750-talet.

⁵¹ Handlingen innehåller även följande anteckning: *Si quis autem, quod non credimus, huius foundationis seu institutionis temerator, contemptor, seu violator extiterit, æternus condemnationibus subiaceat innodatus Atque inferno concremandus cum diabolo et omnibus defitiat impiis. Amen.*

2c

Blandade handlingar huvudsakligen angående Borrestad 1682–1763.

Vittskövle⁵²**1a**

Jordeböcker, längder och räkenskaper för åren 1599–1603. Flera med ryggförstärkning av pergamentremsor från medeltidshandskrifter.

1b

Jordeböcker, längder, räkenskaper för åren 1635–1636, 1668–1679. Ett par med ryggförstärkning av pergamentremsor från medeltidshandskrifter.

1c

Jordeböcker, längder och räkenskaper för åren 1682, 1687–1704, 1718, 1750, 1788.

2a

Spridda handlingar kronologiskt ordnade 1545–1815 mestadels rättegångshandlingar och räkenskaper. Häri bl.a. handlingar rörande Skoglösa i Önnestad 1561–1574; granskning av mark i Kyllingaröd i Degeberga 1693; Petter Sälfskares räkenskaper 1612–1616; handlingar rörande patronatsrätt 1682–1688; förbud för bönder att utföra körslor mot betalning i öl 1724; föreskrifter för åldermannen i Vittskövle by 1729; memorial angående adelns skyldighet till brobyggnad 1729; förbud för frälsebönder att ha inhysesjon utan tillstånd 1746; förslag till utrotning av flyghavre 1757; angående färjan till Vittskövle över Helge å 1766; lönestat 1769; tyskt recept på pulver för kurerande av hästar.

2b

Handlingar rörande patronatsrätt till Vittskövle och Degeberga 1694–1698, 1705–1755, 1770.

⁵² Se även ovan, Gärds härad under Skåne samt De la Gardieska arkivet, Pergamentsbrev, Brahe.

2c

Handlingar rörande salpetersjuderi 1744–1774.

2d

Handlingar rörande åladrätter 1614–1719.

2e

Handlingar rörande skogar (tillhörande bl.a. Borrestad) 1575–1760. Häri bl.a. handling rörande Borrestadsbornas nej till tillsättning av skogvaktare ("skouffgemmere") 1575; granskning av Västra Vrams och Borrestads skogar 1581?; skog- och markeskäl i Västra Vram 1581–1582 m.m.

2f

Handlingar rörande kvarnar 1619–1746.

2g

Handlingar rörande arrende i Yngsjö 1708–1760.

BLEKINGE**Sonekulla**

Häradshövdingebostället, beläget i Bräkne-Hoby socken. Innehades av bl.a. Petter Johan Fischerström, häradshövding i Lister och Bräkne 1788–1815, d. 1840.

1808-09-26 Protokoll från syneförrättning.

BIHANG, kartor

Bihang 1: Militärkartor från det stora Nordiska krigets tid

En utförligare beskrivning av dessa handritade militärkartor finns i Peter Wieselgren, *DelaGardiska Archivet XIV*, Lund 1841, s. 122–125.

1

”Desenten öf’ strömen Næwa [Neva] under comando af högwälb.^e h.^r Baron och General Majoren Georg Lybecker, den 30 Aug: A.o 1708.”

2

Blindkarta över en skans. Skalan i ”Rehnländske Rodhar” (se SAOB, ’rode’).

3

”Tract Charta öfwer SiöSidan af BohusLähn ifrån Swinsund till Saltkiellan aftagen af Stobée [Lorentz Christoffer Stobée]. Copierat af B: Borg.” Detaljerad karta över norra Bohuslän från Svinesund till Saltkällan.

4

Karta över sjöleden mellan Eda Skans och Vänern, uppgjord o. 1717 av Krister Roman, med dithörande beskrivning.

5

”Situations Carte von ein theil Der Norwegischen Græntze so in der Längde zwischen Fredrickzhall und Christiansfiell 28 Meilen austrägt.” Detaljerad karta omfattande bl.a. Kristiansfjell, Christiania, Fredrikshald och Strömstad.

6

Karta över de norska och svenska gränstrakterna omkring Fredrikshald.

7

”Afskrifffningh öfwer Nordmarcks häradh, sampt den del af Jösehäradh som Grentsar emot Norgie.” Karta över Nordmarks och Jösse härader i Värmland.

8

Gränskarta över delar av Värmland, Dalsland och Akershus län (skiss).

9

Kartskiss, utmärkande vakthållningen av militär och allmoge i Nordmarks härad.

10

Kartskiss över Nordmarks härad.

11

”Charta af Sundsbårgs Fästning.” Karta över Sundsborgs fästning vid Svinesund, upprättad av And. Fricher.

12

”Charta öfver Fästningen Sundsborg huru den kan förbättras.”

13

”Relations Rjytning. Huru wijda Fästnings Arbetet på Sundsborg avancerat sedan den 20 September, då ordinarie arbetet vphörde, och sedan allenast med handräckning af Guarnisonen, och något litet bönder blefwet förrättat.”

14

Kartskiss över Sundsborgs fästning.

15

Karta över två skansar vid ”Jerpesundh”, förmodligen de två Järpe-skansarna i Jämtland.

Bihang 2: Karta över rågången mellan Rosersberg och Vallstanäs, ritad 1667 av Johan Persson Gedda (Tillhör Topographica, Uppland, Rosersberg 1a)